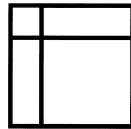

Δρος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΑΜΑΚΗ

**ΣΥΝΤΟΜΟ ΛΕΞΙΚΟ
ΤΗΣ
ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ**

ΕΚΔΟΣΙ ΕΒΔΟΜΗ

βελτιωμένη και επαυξημένη

Δαπάναις τῆς Μητροπόλεως
Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΝΑΞ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2012

Α΄ έκδοσι· Αύγουστῖνος Καντιώτης, μητροπολίτης Φλωρίνης, 1988
Β΄ έκδοσι· Ἀδελφότης «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος», Αὐστραλία, 1989
Γ΄ έκδοσι· Μητρόπολις Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος, 1989
Δ΄ έκδοσι· Ἰωάννης καὶ Ἑλένη Κουτσοῦ, Κύπρος, 1989
Ε΄ έκδοσι· Ἐκδόσεις Παπαδημητρίου, Ἀθήνα 1997
F΄ έκδοσι· Ἀθανάσιος Γαλατᾶς, Θεσσαλονίκη 2000

© Δρ Κωνσταντῖνος Σιαμάκης
ISBN 978-960-7127-27-3

Χορηγός· Ἱερά Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ταχυδρομικὴ διεύθυνσι συγγραφέως

Δρ Κωνσταντῖνος Σιαμάκης	Dr Constantinus Siamakis
Τ.Θ. 1635 - Πανεπιστημιούπολις	P.O. Box 1635 - University
540 06 Θεσσαλονίκη	540 06 Thessaloniki
	Greece
τηλ. 2310 - 73.73.77	τηλ. 2310 - 73.73.77

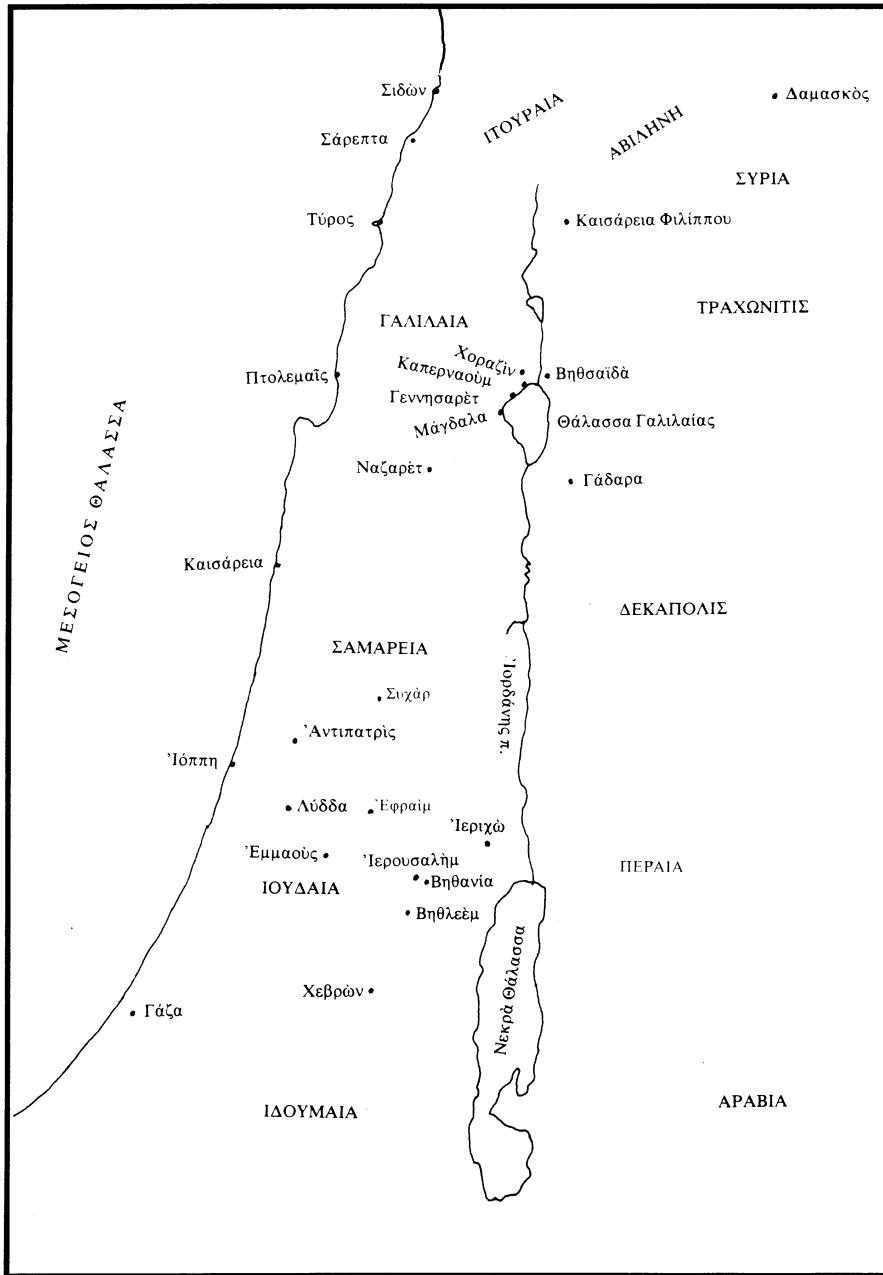
www.philologus.gr

*Στὴ σεπτὴ μνήμη
τῆς κεκοιμημένης μητέρας
τοῦ ἐπισκόπου Ἱερεμίου
Ἰωάννας Φούντα*

Τὸ παρὸν Σύντομο Λεξικὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης τὸ ἐκδίδει, πάντοτε μέσῳ ἐμοῦ, ὅποιος μοῦ τὸ ζητήσῃ, χωρὶς ἐγὼ νὰ κερδίζω τίποτε. μόνον ἀπὸ τὰ 1000 ἀντίτυπα, ποὺ ἐκτυπώνονται μὲ τ' ὄνομά του ὡς χορηγοῦ, ὁ ἴδιος κρατᾷ 100· τὰ 900 εἶναι δικά του. μέχρι τώρα, σὲ διάστημα 24 ἐτῶν τὸ ἐξέδωσαν ἑπτὰ χορηγοὶ - ἐκδό-τες, ἀπὸ 1000 ἀντίτυπα ὁ καθένας, τὰ ὅποια σήμερα κοστίζουν 2.000 €. τὸ ἐξέδωσαν τρεῖς ἐπίσκοποι, Αὐγουστῖνος Φλωρίνης, Βαρθολομαῖος Μεγάρων, καὶ Ἱερεμίας Γόρτυνος, γιὰ τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες τῶν ποιμνίων τους, μιὰ ἑλληνικὴ χριστιανικὴ ἀδελφότης στὴν Αὐστραλία γιὰ τὰ μέλη της, οἱ Ἐκδόσεις Παπαδημητρίου στὴν Ἀθήνα γιὰ ἐμπορία, καὶ δυὸ ἰδιῶτες, ὁ Κύπριος Ἰω. Κουτσὸς γιὰ νὰ τὸ δῖνῃ δῶρο στοὺς πελάτες του, κι ὁ Θεσσαλονικεὺς Ἀθ. Γαλατᾶς γιὰ νὰ τὸ μοιράσῃ ἀντὶ γιὰ μπομπονιέρα στὴ βάπτισι τοῦ γιοῦ του. ὁ καθένας ἀφιερώνει τὴν ἐκδόσιν του σ' ὅποιο πρόσωπο θέλει. ἡ ἐκδοτικὴ διαδικασία εἶναι ἀπλῆ· ὁ χορηγὸς μοῦ στέλνει 2.000€ καὶ μετὰ ἕναν περίπου μῆνα λαμβάνει ταχυδρομικῶς τὰ 900 ἀντίτυπα καὶ τὸ τιμολόγιό κομμένο στ' ὄνομά του, χωρὶς νὰ φροντίσῃ γιὰ τίποτε ἄλλο· ἡ πληρώνει ὁ ἴδιος στὸ τυπογραφεῖο, παίρνοντας τὸ τιμολόγιό καὶ τὰ 900 ἀντίτυπα. τὰ 1000 ἀντίτυπα εἶναι ὁ ἐλάχιστος συμφέρων ἀριθμὸς. ἂν ὅμως ἕνας θελήσῃ περισσότερες ἀπὸ μιὰ χιλιάδες, μπορεῖ νὰ μειώσῃ τὸ κόστος μέχρι 1€ τὸ ἀντίτυπο. τὸ Λεξικὸ αὐτὸ ἔχω τάμα στὴ ζωὴ μου νὰ τὸ ἐκδίδω πάντοτε ἔτσι.

Δρ Κωνσταντῖνος Σιαμάκης

Ἡ γῆ τοῦ Ἰσραὴλ στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ πρωτότυπη γλῶσσα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἡ γλῶσσα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τῆς λεγομένης τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι ἡ δεύτερη κοινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα τῶν ἑλληνιστικῶν καὶ ἑλληνορρωμαϊκῶν χρόνων (300 π.Χ. - 300 μ.Χ.). πρώτη κοινὴ ἑλληνικὴ εἶναι ἡ λεγομένη καὶ ἄττικὴ (500-300 π.Χ.). ἡ δεύτερη κοινὴ εἶναι μιὰ γλῶσσα ἄκρα δημοτικὴ τῆς ἐποχῆς τῆς, ἀρκετὰ διαφορετικὴ καὶ στὸ λεξιλόγιο καὶ στὴν κλίσι καὶ στὴ σύνταξι καὶ λίγο στὴν ὀρθογραφία τόσο ἀπὸ τὶς κλασσικὲς ἀρχαῖες ἑλληνικὲς διαλέκτους – δωρικὴ αἰολικὴ ἰωνικὴ – ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ βυζαντινὴ δημοτικὴ καὶ ἀπὸ τὴ σημερινὴ νεοελληνικὴ. εἶναι ἐξέλιξι κυρίως τῆς πρώτης κοινῆς καὶ μητρικῆς τῆς βυζαντινῆς καὶ τῆς νεοελληνικῆς. στὰ χρόνια ποὺ γραφόταν ἡ κοινὴ, οἱ μὴ Χριστιανοὶ Ἕλληνες λόγιοι τὴν περιφρονοῦσαν, καὶ δὲν ἤθελαν οὔτε τὴν ὑπαρξί τῆς ν' ἀναφέρουν (βλ. λ. *ἀλήθω*): οἱ ἴδιοι ἔγραφαν στὴν πρώτη κοινὴ καὶ καμμιά φορὰ στὴ δωρικὴ καὶ αἰολικὴ καὶ ἰωνικὴ, ποὺ ἦταν ὅλες νεκρές. μερικοὶ ποὺ μνημονεύουν τὴν κοινὴ, τὴ θεωροῦν χυδαία, καὶ συνιστοῦν τὴν προσεκτικὴ ἀποφυγὴ ὅλων τῶν λέξεων καὶ συντάξεων τῆς. παρ' ὅλ' αὐτὰ συχνὰ στὰ γραφόμενά τους τοὺς ξεφεύγουν οἱ λεξιλογικοὶ καὶ συντακτικοὶ ιδιωτισμοὶ τῆς. ἄλλοι ὅμως, καὶ ἰδίως ἐπιστήμονες τῶν ἐφηρμοσμένων ἐπιστημῶν – ὄχι ποτὲ φιλόλογοι λογοτέχνες καὶ φιλόσοφοι – τὴν πλησιάζουν, ἢ καὶ τὴ χρησιμοποιοῦν σὲ μεγάλο βαθμό. τέτοιοι εἶναι πρὸ Χριστοῦ μὲν ὁ μαθηματικὸς Ἀπολλώνιος Περγαῖος, ὁ ἱστορικὸς Πολύβιος, καὶ ὁ μηχανολόγος Ἡρων, μετὰ Χριστὸν δὲ ὁ φαρμακολόγος Πεδάνιος Διοσκουρίδης, καὶ ὁ γιατρὸς Γαληνός. ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ γράφουν ἀκριβῶς στὴ βιβλικὴ κοινὴ ἑλληνικὴ εἶναι οἱ ἄσημοι καὶ ἀγράμματοι ἰδιῶτες στὴν ἀλληλογραφία τους καθὼς καὶ τὸ σέκρετο τῆς κρατικῆς μη-

χανῆς στὰ ἔγγραφέα του. τὰ κείμενά τους ἄλλοτε ἀκέραια κι ἄλλοτε ἀποσπασματικά περισφύζονται σὲ 40.000 παπυρικῶν σπαραγμάτων καὶ λιγότερες χιλιάδες ὀστράκων, ποὺ γράφτηκαν κατὰ τοὺς ἕξ αἰῶνες γύρω ἀπὸ τὸ Χριστὸ (Γ' π.Χ. - Γ' μ.Χ.) καὶ μποροῦν ν' ἀποτελέσουν ἀρκετοὺς ἐντύπους τόμους. ἡ γλῶσσα τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι τόσο λαϊκὴ, ὥστε μερικὲς λέξεις τῆς εἶναι παρμένες ἀπὸ τὴν πιάτσα τῆς ἐποχῆς τῆς. τέτοια εἶναι ἡ περίφημη λέξις *ἀγάπη*, ποὺ ἀπουσιάζει τελείως ἀπὸ τὰ θύραθεν ἑλληνικὰ κείμενα καὶ συναντᾶται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἁγία Γραφή· εἶναι κομμένος τύπος τοῦ κλασσικοῦ καὶ ἀκεραίου *ἀγάπησις*· ὅπως λέν σήμερα *διάτα παράτα* καὶ *ὑπόθα* ἀντὶ *διάταξις παράτασις* καὶ *ὑπόθεσις*.

Ἡ γλῶσσα καὶ ἡ τρέχουσα ὀρολογία τῆς Π. Διαθήκης εἶναι σαφῶς ἀρχαικότερες ἀπὸ κείνες τῆς Καινῆς. στὴν Παλαιὰ ἡ εὐκτικὴ εἶναι συχνότερη, ἐνῶ στὴν Καινὴ χαρακτηριστικῶς σπανιώτερη· λ.χ. Φλμ, 20 (εὐχετικὴ), Λκ 6,1 καὶ Ἰω 13,24 (δυνητικὴ), Λκ 1,30 καὶ Πρξ 17,27 (πλαγίου λόγου). τὸ ὄνομα *Ἕλληνες* στὴν Παλαιὰ εἶναι πάντοτε ἐθνικὸ, καὶ σημαίνει τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων, ἐνῶ στὴν Καινὴ πάντοτε θρησκευτικὸ, καὶ σημαίνει τοὺς εἰδωλολάτρεις ὁποιασδήποτε ἐθνικότητος· λ. χ. γιὰ τὴ γυναῖκα, ποὺ ὁ Ματθαῖος τὴ λέει *Χαναναία*, δηλαδὴ Φοινίκισσα ἤτοι Λιβανέζα (15,22), ὁ Μάρκος λέει· *Ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἕλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει* (7,25). αὐτὸ συμβαίνει, ἐπειδὴ στὸν μὲν καιρὸ, ποὺ μεταφράστηκε στὴν ἑλληνικὴ ἢ Παλαιὰ, ἡ μεγάλη δύναμις τῆς Μεσογείου Θαλάσσης ἦταν οἱ Ἕλληνες, ἐνῶ στὸν καιρὸ ποὺ γράφτηκε ἡ Καινὴ ἦταν οἱ Ῥωμαῖοι, τοῦ κράτους τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάδα ἦταν δυὸ ἐπαρχίες. ἄλλη μία πολὺ σοβαρὴ διαφορὰ τῶν δύο γλωσσῶν, ἡ ὁποία ὡς χρονολογικὸ τεκμήριον εἶναι καὶ πιὸ εὐγλωττη, εἶναι ὅτι ἡ μὲν ἑλληνικὴ τῆς Παλαιᾶς ἔχει πολλὰ ἑβραϊκὰ λέξεις καὶ κύρια ὀνόματα προσωπικὰ ἢ γεωγραφικὰ (*σάββατον ἀμὴν ἀλληλουῖα χερουβὶμ σεραφὶμ σαβαὼθ μάννα πάσχα βάτος κόρος Ἀβραὰμ Ῥαχὴλ Ἰωσήφ Μωϋσῆς Ἰησοῦς Δαυὶδ Σινὰ Ἰσραὴλ Ἱερουσαλὴμ Ἰορδάνης*), ἡ δὲ ἑλληνικὴ τῆς Καινῆς ἔχει πάλι τὰ ἴδια ἑβραϊκὰ ἢ ἔστω κάπως λιγότερα, ἀλλ' ἔχει ἐπὶ πλέον καὶ πολλὰ λατινικὰ λέξεις καὶ κύρια ὀνόματα (*μῖλλιον δηνάριον σικάριος κεντυρίων κουστωδία λεγεὼν ταβέρνα πραιτώριον φραγέλλιον σουδάριον σιμικίνθιον Παῦλος Σίλας Λουκᾶς Τίτος Μάρκος Κορ-*

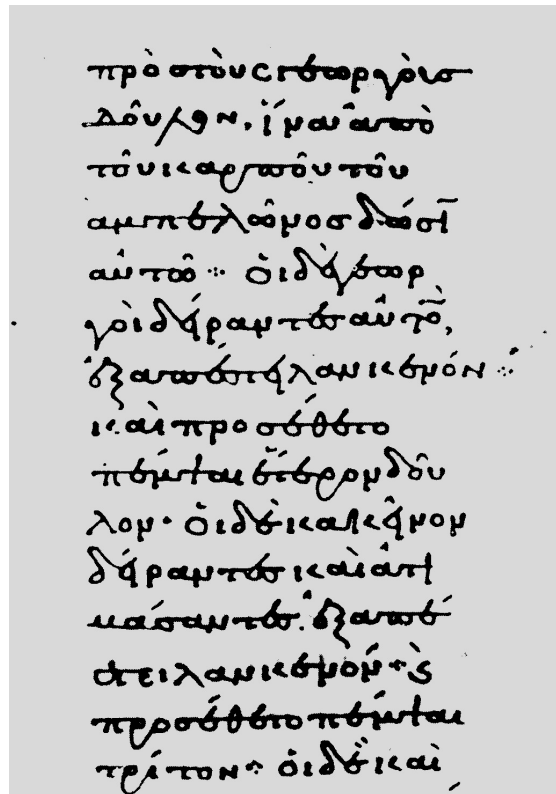
νήλιος Κλήμης Ἀκύλας Πρίσκιλλα Νίγερ Φορτουνάτος Οὐρβανός Λιβερτίνιοι Ποτίολοι Ῥήγιον). ἡ Παλαιὰ Διαθήκη λατινικὴ λέξι δὲν ἔχει οὔτε μία· οὔτε ὄνομα. διότι οἱ Ῥωμαῖοι μπῆκαν ὡς μεγάλη δύναμι στὴν ἀνατολικὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου Θαλάσσης μετὰ τὸ 241 πρὸ Χριστοῦ, ἐνῶ ἡ μετάφρασι τῶν Ο΄ ἔγινε κατὰ τὰ ἔτη 285-246 π.Χ.

Ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς συγγραφεῖς στὴ βιβλικὴ γλῶσσα γράφουν ὁ Ἰγνάτιος, ὁ Πολύκαρπος, οἱ συγγραφεῖς τῆς Ἀποστολικῆς Διδαχῆς καὶ τοῦ Μαρτυρίου τοῦ Πολυκάρπου, ὅλοι μέσα στὸ Β΄ αἰῶνα, καὶ οἱ συγγραφεῖς μερικῶν ἄλλων Μαρτυρίων τοῦ Β΄ καὶ Γ΄ αἰῶνος. ἔπειτα οἱ μεταγενέστεροι ἀρχαῖσαν. πολλές λέξεις ἀποκλειστικὲς τῆς ἐλληνόγλωσσης Ἁγίας Γραφῆς ρίζωσαν ὄχι μόνο στὶς γλῶσσες τῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν μὴ χριστιανικῶν, ὅπως λ.χ. *πνευματικὸς ἀγάπη καλλιέργεια τύπτω - τύψις προσωπολήψια ὑποκριτῆς* καὶ ἄλλες.

Σ' αὐτὸ τὸ Σύντομο Λεξικὸ ἐξηγῶ τὶς 1062 δυσκολώτερες λέξεις τῆς Καινῆς Διαθήκης. ἀπὸ μερικὲς πολὺ συνηθισμένες λέξεις ἐξηγῶ μόνο τὶς ἀσυνήθιστες σημασίες, συνήθως ἄγνωστες μέχρι τώρα, λ.χ. *ἀλείφω* = σαπουνίζω (Μθ 6,17), *βοήθειαι* = τὰ σχοινιά πὸν ζώνουν τὸ σκάφος τοῦ πλοίου στὴ μεγάλη τρικυμία (Πρξ 27,17), *κακία* = κακουχία, κόπωσι, ταλαιπωρία (Μθ 6,34), *κάλαμος* = γραφίδα (Γ΄ Ἰω, 13) ἢ μεζούρα (Ἀπ 11,1), *κύων* = κίναιδος (Ἀπ 22,15), *λόγος* = ἐνέχυρο (Φι 2,15) ἢ ἀπολογία (Ἐβ 4,13), *παρβολή* = παράβολο, κατάθεσι (Ἐβ 11,19), *πρᾶγμα* = δικαστικὴ διαφορά (Α΄ Κο 6,1) ἢ σεξουαλικὴ πρακτικὴ (Β΄ Κο 7,11· Α΄ Θε 4,6), *συλλαμβάνομαι* = βοηθῶ (Φι 4,3), *ὑβρις* = τρικυμία (Πρξ 27,21). ἐλπίζω ὅτι μ' αὐτὲς τὶς 1062 λέξεις ἐξηγημένες, ἓνας Ἕλληνας πὸν ξέρει λίγα στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς, μπορεῖ νὰ διαβῆ τὸ πρωτότυπο τῆς Κ. Διαθήκης καταλαβαίνοντας σχεδὸν τὰ πάντα. εἶναι φυσικὰ λεξικὸ γιὰ Ἕλληνας· γι' αὐτὸ καὶ μερικὲς φορὲς μεταφράζω ἐτυμολογικά, λ.χ. *ὀνόματα* = *νομάτοι (ὀνομάτοι)*, ἄτομα (Ἀπ 3,4). τὸ Λεξικὸ ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς στὸ κείμενο τῆς ἐκδόσεως τῶν ἱερῶν συνόδων τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δηλαδὴ στὸ κείμενο πὸν ἐξέδωκε ὁ Β. Ἀντωνιάδης τὸ 1904· διότι αὐτὴ εἶναι ἡ αὐθεντικὴ ἔκδοσι καὶ ἡ μόνη τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ ἀρχαῖα χειρόγραφα. στὸ

τέλος ἐπισυνάπτω πίνακα τῶν λατινικῶν λέξεων κι ὀνομάτων με γράμματα ἑλληνικά καί λατινικά, καί πίνακα ἑλληνικῶν λέξεων καί φράσεων πού εἶναι μεταφράσεις ἀντιστοίχων λατινικῶν.

Ἄν ὁ Κύριος μοῦ δώσει μέρες κι εὐχέρεια, σκοπεύω μελλοντικῶς νά γράψω κι ἓνα ἀνάλογο Λεξικό τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ ὁποῖο φυσικά θὰ εἶναι σέ ἕκτασι τοῦλάχιστο τετραπλάσιο. πρὶν ἀπὸ ἓνα τέτοιο ἔργο ὅμως χρειάζεται μιὰ καλὴ κριτικὴ ἔκδοσι τῆς Π. Διαθήκης κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα· διότι οἱ ὑπάρχουσες δὲν εἶναι καλές. καί εἶναι ὅλες ἀνατυπώσεις προτεσταντικῶν. ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία δὲν ἔχει δική της Π. Διαθήκη. ὅσοι χρησιμοποιεῖτε τὸ Λεξικὸ αὐτό, σᾶς παρακαλῶ, προσεύχεστε καί γιὰ μένα.

πρὸ στὺν στῶρ γοῖσ
δούρην. ἴμω ἀπὸ
τὸν κερσὸν τὸν
ἀμπλόμοσ δῶσι
αὐτῶ :: οἰδῶσ
γοῖδῶραμ τῶ αὐτῶ,
ἔξασατῶ λαικῶμόν ::
καὶ προσέθετο
πῶμται ἑτέρω δῶ
λομ· οἰδῶκα κῶμο
δῶραμ τῶ καὶ αὐτῶ
μασάμ τῶ. ἔξασατῶ
σσει λαικῶμόν· ἔ
προσέθετο πῶμται
τρίτον· οἰδῶκα

Περγαμηνὸ χεῖρόγραφο τῆς Καινῆς Διαθήκης 1118, τοῦ 11 αἰῶνος, (= μονῆς Φιλοθέου 21), φ. 198^v, μετὰ τὴν περικοπὴν Λκ 20, 10-12.

A

- ἄββα* Μρ 14,36· Ρω 8,15· πατέρας. (λ. ἔβρ.).
- ἄβυσσος* Λκ 8,31· Ἀπ 9,1· (*ἄ + βυθός*)· χῶρος χωρὶς βυθὸ ἢ ἀγνώστου βάθους· στήν Κ. Διαθήκη λέγεται μόνο μεταφορικῶς γιὰ τὸν κόσμον τοῦ σκότους, τῆς ἁμαρτίας, τῆς κολάσεως, τοῦ ἄδου, τοῦ θανάτου.
- ἄγιος* Λε 11,44· (Μθ 5,48)· Α΄ Πε 1,16· ὁ τοῦ θεοῦ, ὁ ἀφιερωμένος στὸ θεὸ ὡς ἄσπογος καὶ τέλειος.
- ἄγναφος* Μθ 9,16· Μρ 2,21· ἄπλυτος, δηλαδὴ ὀλοκαίνουργιος ποὺ δὲν πλύθηκε ἀκόμη οὔτε μία φορά. ὁ τύπος *ἄγναφος* εἶναι μόνο βιβλικός. Πλούταρχος, Συμπ. 6,6 *ἀγνάπτοις*.
- ἀγνόημα* Ἐβ 9,7· ἁμάρτημα ἀπὸ ἄγνοια.
- ἀγορά* Μθ 11,16· Λκ 7,32· ὄμιλος, γκρούπ, ὁμάδα παικτῶν.
- ἀγοραῖος* α΄. Πρξ 17,5· ἄνθρωπος τῆς ἀγορᾶς, τῆς πιάτσας· ἀλιτήριος, χυδαῖος· (Θεόφραστος, Χαρακτ. 6,2. Διόδωρος Σικ. 14,79,2. Πλούταρχος, Αἰμ. 28,4. Μοῖρις, λ. *ἀγοραῖος*). β΄. Πρξ 19,38· δικάσιμη ἡμέρα· *ἀγοραῖοι ἄγονται*· ὑπάρχουν ὀρισμένες δικάσιμες ἡμέρες· (Στράβων 13,4,12. Ἐπιγραφή Περγάμου 484,60 OGIS 2,112).
- ἄγρα* (*ἰχθύων*) Λκ 5,4· ψάρεμα· ψαριά.
- ἀγραυλῶ* Λκ 2,8· μένω στήν ὑπαιθρο.
- ἀγρεύω* Μρ 12,13· πιάνω, συλλαμβάνω· ψαρεύω κάποιον (μεταφορικῶς), τοῦ ψαρεύω λόγια.
- ἀγρός* Μθ 6,28· ὑπαιθρος. Μθ 13,24· χωράφι. Μρ 15,21· *ἀπ' ἀγροῦ*· ἀπὸ τὴν ὑπαιθρο στήν πόλι. Μρ 16,12· *εἰς ἀγρόν*· στήν ὑπαιθρο, στήν ἐπαρχία, στὰ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι χωριά.
- ἀδιάκριτος* Ἰα 3,17· ἀμερόληπτος.
- ἀδόκιμος* Α΄ Κο 9,27· *ὁ μὴ δοκῶν τοῖς κριταῖς*· αὐτὸς ποὺ δὲν κρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀθλητικὸς κριτὰς ἄξιος γιὰ βραβεῖο· ὁ ἀπορριπτέος· (ἀπὸ τὴν ἀθλητικὴ ὀρολογία)· τὸ νόμισμα ποὺ δὲν κρίνε-

ἀδρότης - ἀλάβαστρον

ται ἀπὸ τοὺς κερματιστὰς καὶ χρηματιστὰς ὅτι *δοκεῖ*, ὅτι δηλαδὴ «περνάει» (ἀπὸ τῆ νομισματικῆ ὀρολογίᾳ) ἀπορριπτεό, ἀπορρίψιμο, σκάρτο, κάλπικο.

ἀδρότης Β΄ Κο 8,20· ἀφθονία, γενναιοδωρία, ἀπλοχεριά.

ἄζυμα· *ἄζύμων ἑορτή*· βλ. *ἑορτή*.

αἴγειος Ἐβ 11,37· γιδήσιος.

αἰγιαλός Μθ 13,2· Πρξ 21,5· ἀκροθαλασσιά, παραλία.

αἰδῖος Ῥω 1,20· Ἰδ, 6· αἰώνιος, ἄυλος, ὑπερφυσικός.

αἰνίγμα Α΄ Κο 13,12· ὑπαινιγμός. *ἐν αἰνίγματι*· μόνο κατὰ μιὰ μικρὴ ἰδέα.

αἰρετίζω Μθ 12,18· ἐκλέγω ὡς ἀγαπητό μου, ἀγαπῶ.

αἰτία Μθ 27,37· Πρξ 28,18· κατηγορία.

αἰτίωμα Πρξ 25,7· κατηγορία (= *αἰτία* Μθ 27,37· Πρξ 28,18)· καὶ Πάπυρος Θεαδελφείας 111,8 (95 μ.Χ.).

αἰὼν Ῥω 12,2· κόσμος.

ἀκαιροῦμαι Φι 4,10· μοῦ λείπει ὁ καιρός, ἢ εὐκαιρία· ἐμποδίζομαι μὴ ἔχοντας καιρό· δὲν βρίσκω τὴν εὐκαιρία.

ἀκμήν Μθ 15,16· ἀκόμη. βλ. καὶ *ἀρχήν*.

ἀκοή Ῥω 10,17· Γα 3,2· τὸ ἄκουσμα, τὸ ἀκουόμενο κήρυγμα.

ἀκρασία Α΄ Κο 7,5· (*ἀ + κρᾶσις = ἀσυγκρασία, μὴ σύγκρασις*· πρβλ. *εὐκρασία, δυσκρασία, θερμοκρασία, ἀνθρωποκρασία*)· ἀποχὴ ἀπὸ συνουσία, ἀπουσία συνουσίας, παράλειψι συνουσίας, στέρησι συνουσίας. τὸ *ἀκρασία* τελείως ἄσχετο μὲ τὸ *ἀκράτεια*.

ἀκρίς Μθ 3,4· ἀκρίδα (τὸ ἔντομο).

ἀκροβυστία α΄. Πρξ 11,3· αὐτὸς ποὺ ἔχει (ποὺ δὲν τοῦ ἔκοψαν) τὸ *ἄκρον βύσμα* ἀπὸ τὸ γεννητικό του ὄργανο, τὸ περίβλημα τῆς βαλάνου, ὁ ἀπερίτμητος. β΄. Ῥω 2,25· ἡ ιδιότης τοῦ ἀπεριτμήτου. γ΄. Γα 2,7· τὸ σύνολο τῶν ἀπεριτμήτων, οἱ ἐθνικοί, οἱ εἰδωλολάτρες ἢ πρώην εἰδωλολάτρες. βλ. καὶ *περιτομή*.

ἀκροθίνια Ἐβ 7,4· οἱ κεφαλῆς τῶν ἠττημένων καὶ σφαγμένων ἐχθρῶν στὴ μάχη, τὰ λάφυρα γενικῶς.

ἀλάβαστρον (*μύρου*) Μθ 26,7· Μρ 14,3· Λκ 7,37· εὐγενὲς μάρμαρο (CaCO₂) ὑαλώδους ὑφῆς, σκληρότητος 7 Μός· καὶ μικρὸ ἀγγεῖο ἀπὸ ἀλάβαστρο, μυροδοχεῖο συνήθως μιᾶς χρήσεως, πού, γιὰ ν' ἀνοιχτῆ, τὸ ἔσπαζαν (Μρ 14,3), ὅπως τώρα τὰ φιαλίδια τῶν ἐνέσεων. γι' αὐτὸ ἀναφέρονται καὶ *χρύσεια ἀλάβαστρα* (Θεόκρι-

- τος, Ἄδων. (=15), 114. βλ. καὶ Ἐπιγραφή Παλμύρας 629,35 OGIS 2,328 (τοῦ 137 μ.Χ.) *μύρου [ἐν ἀλαβάσ]τροις*).
- ἀλείφω* Μθ 6,17· σαπουνίζω. (Μιχαήλ Ψελλός, Χρον. 3,26).
- ἀλήθω* Μθ 24,41· ἀλέθω, γυρίζω τὴ μυλόπετρα. (ἦταν ἀπὸ τὶς δυσκολώτερες καὶ δουλικώτερες ἐργασίες). Φρύνιχος, 128 *ἄλειν' ἐρεῖς, οὐκ ἄλήθειν*'.
- ἀλίζομαι* Μθ 5,13· Μρ 9,49· ἀλατίζομαι.
- ἀλίσγημα* Πρξ 15,20· εἰδωλολατρικὸ τελεστικὸ ἀρτοσκεύασμα ἢ ἔδεσμα (σὰν τὰ ψωμάκια καὶ τὰ κόλλυβα τῶν μνημοσύνων).
- ἀλληγορούμενα* Γα 4,24· ὅσα μποροῦν καὶ ν' ἀλληγορηθοῦν' (ὄχι τ' ἀλληγορικά).
- ἀλληλούια* Ἄπ 19,1· (λέξι ἐβραϊκῆ)· *αἰνεῖτε τὸν Ἰαὼ (= Ἰανέ), αἰνεῖτε τὸν ὄντα, αἰνεῖτε Κύριον τὸν θεόν*· «δόξα στὸν Κύριο».
- ἄλλομαι* Πρξ 3,8· πηδῶ. Ἰω 4,14· ξεπηδῶ, ξεπετάγομαι, ἀναβλύζω.
- ἄλλοτριεπίσκοπος* Α' Πε 4,15· μοιχός.
- ἄλόη* Ἰω 19,39· ἀρωματικὸ φυτὸ ποὺ σήμερα στὴ βοτανικὴ ἐπιστήμη λέγεται ἀκουϊλαρία (aquilaria).
- ἀλοῶ* Α' Κο 9,9· ἀλωνίζω.
- ἀλυσιτελής* Ἐβ 13,17· ἀνώφελος, βλαβερός, ἐπικίνδυνος.
- ἄλωσις* Β' Πε 2,12· *κατανάλωσις*, τὸ τρώγειν· *γεγενημένα εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν*· πλασμένα γιὰ νὰ τρῶν καὶ νὰ κοπρίζουν. βλ. καὶ *φθορά*.
- ἀμαράντινος* Α' Πε 5,4· αὐτὸς ποὺ δὲν μαραίνεται.
- ἀμάραντος* Α' Πε 1,4· αὐτὸς ποὺ δὲν μαράθηκε ἀκόμη.
- ἀμάω, ἀμῶ* Ἰα 5,4· θερίζω.
- ἀμέθυστος* Ἄπ 21,20· ἡμιπολύτιμος μεγαλοκρυσταλλικὸς λίθος ποὺ καὶ σήμερα λέγεται ἀμέθυστος (SiO₂, διοξειδίου τοῦ πυριτίου· χρῶμα ἰώδες, μῶβ· σκληρότης 7 βαθμοὶ τῆς σκληρομετρικῆς κλίμακος τοῦ Μόσ).
- ἀμὴν* Ῥω 1,25· ναί, ἀλήθεια, γένοιτο· (λέξι ἐβραϊκῆ).
- ἀμφίβληστρον* Μθ 4,18· πεταχτὸ δίχτυ τῶν ψαράδων.
- ἀμφιέννυμι* Λκ 12,28· ντύνω.
- ἄμφοδον* Μρ 11,4· ὁδός, δρόμος.
- ἀναβαθμός* Πρξ 21,35· σκαλοπάτι.
- ἀνάγομαι* Πρξ 13,13· 27,4· ἀνοίγομαι στ' ἀνοιχτὰ τῆς θαλάσσης, ἀποπλέω. (τὸ ἀντίθετο *κατάγομαι* = καταπλέω, κατάγω τὸ πλοῖο).

ἀναζωπυρῶ - ἄνηθον

ἀναζωπυρῶ Β΄ Τι 1,6· κάνοντας ἀέρα στὰ μισοσβησμένα κάρβουνα τὰ ξανανάβω, ξαναζωηρεύω τὴν καῦσι καὶ λάμψι τους· (ἐδῶ μεταφορικῶς).

ἀναθάλλω Φι 4,10· ξαναβλαστάνω, φρεσκάρομαι, ἀνανεώνομαι.

ἀνάθεμα Ῥω 9,3· πρᾶγμα ξεχωρισμένο ἀπὸ τ' ἄλλα ὡς ἀκάθαρτο· χωριστό, ξεγραμμένο, ἀπόβλητο, καταραμένο. Πρξ 23,14· κατάρρα.

ἀνάθημα Λκ 21,5· ἀφιέρωμα.

ἀναίρεσις Πρξ 7,60· φόνος, θανάτωσι.

ἀναιρῶ (*ἀνελεῖν*) α΄. Μθ 2,16· φονεύω. β΄. Ἐβ 10,9· ἀναιρῶ, ἀκυρώνω. *ἀναιροῦμαι* (*ἀνείλετο*) Πρξ 7,21· γλυτώνω, σφάζω.

ἀνάκειμαι (καὶ *ἀνακείμενος*) Μθ 9,10· εἶμαι ξαπλωμένος γιὰ φαγητό. διότι οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγαν ξαπλωμένοι στὸ ἀριστερὸ πλευρὸ, ἀνασηκωμένοι κι ἀκουμπισμένοι στὸν ἀριστερὸ τους ἀγκῶνα πάνω σὲ κάποιο μαξιλάρι.

ἀνακεφαλαιοῦμαι Ῥω 13,9· Ἐφ 1,10· συγκεφαλαιώνομαι, συγκεντρώνομαι, τίθεμαι κάτω ἀπὸ μία κεφαλή.

ἀναλίσκω Λκ 9,54· κατατρῶγω, καταναλίσκω.

ἀναλος Μρ 9,50· ἀνάλατος.

ἀνανήφω Β΄ Τι 2,26· ξεμεθῶ, συνέρχομαι, ἔρχομαι στὰ συγκαλά μου.

ἀνατάσσομαι Λκ 1,1· συντάσσω (μιὰ ἱστορία). Πολύβιος 2,40,4 (*συντεταχέναι*). Πλούταρχος, Ζῶων φρονιμ., 12 968cd (*ἀνατατόμενος*).

ἀναφέρω (*ἀνήνεγκα, ἀνεπέγκαι*) Μθ 17,1· ἀνεβάζω· Ἐβ 7,27 (*ἀναφέρειν θυσίαν*)· ἀνεβάζω τὸ σφάγιο τῆς θυσίας στὸ θυσιαστήριο, θυσιάζω· Α΄ Πε 2,5 (*ἀνεπέγκαι*)· θυσιάζω. Λκ 24,51 (*ἀναφέρομαι*)· ἀνεβαίνω.

ἀνδραποδιστῆς Α΄ Τι 1,10· σωματέμπορος, δουλέμπορος.

ἀνέθη· βλ. *ἀνίημι*.

ἀνένδεκτον Λκ 17,1· μὴ ἐνδεχόμενο, ἀπίθανο.

ἀνεπέγκαι (*ἀνήνεγκα*)· βλ. *ἀναφέρω*.

ἀνετάζω Πρξ 22,24· 22,29· ἀνακρίνω μὲ βασανιστήρια, ὑποχρεώνω κάποιον μὲ βασανιστήρια νὰ ὁμολογήσῃ κάτι, μαστιγώνω.

ἀνεύθετος Πρξ 27,12· ὄχι εὐθετος, ἀκατάλληλος (γιὰ ἀγκυροβόλι).

ἄνηθον Μθ 23,23· ἄνηθο· ἀρωματικὸ φυτὸ καὶ καρύκευμα σὰν τὸν δυόσμο καὶ τὸ κύμινο.

ἀνήκει Κλ 3,18· καθήκει, πρέπει· τὸ ἀνήκον Φλμ, 8· τὸ καθήκον, τὸ πρόπον· τὰ οὐκ ἀνήκοντα Ἐφ 5,4· τὰ μὴ πρόποντα, τὰ ἄπρεπα.

ἀνήνεγκα (ἀνεπέγκαι)· βλ. ἀναφέρω.

ἀνθρακιά Ἰω 18,18· 21,9· καρβουνιά, ζιαριά, σωρὸς μὲ ἀναμμένα κάρβουνα γιὰ θέρμανσι (18,18) ἢ γιὰ ψήσιμο (21,9), ἀνθρακιά. (στὴν ἀρχαία διαβάζεται ὡς τετρασύλλαβο, στὴ νέα ὡς τρισύλλαβο).

ἀνθύπατος Πρξ 13,7· ἀνώτατος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς Ῥωμαῖος διοικητὴς μεγάλης ἐπαρχίας στὸ Ῥωμαϊκὸ κράτος. λ.χ. ἡ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα μὲ τὴν Πελοπόννησο, διαιροῦνταν σὲ δύο ἐπαρχίες, Μακεδονία πάνω ἀπὸ τὸ Σπερχειὸ καὶ Ἀχαΐα κάτω ἀπ' αὐτόν, μὲ πρωτεύουσες καὶ ἔδρες ἀνθυπάτων τὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὴν Κόρινθο. ὅλη ἡ Κύπρος ἦταν μία ἐπαρχία κάτω ἀπὸ ἓναν ἀνθύπατο. ὁ ἀνθύπατος (*proconsul*) καὶ ὁ ὑφιστάμενός του ἐπίτροπος (*procurator*· λ.χ. ὁ Πιλᾶτος) ἦταν ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς τοπικοὺς ἐθνικοὺς βασιλεῖς (λ.χ. ἀπὸ τὸν Ἡρώδη).

ἀνιέντες· βλ. ἀνίημι.

ἀνίημι (ἀνώ, ἀνιέντες) Ἐφ 6,9· ἀφήνω, παρατῶ. Ἐβ 13,5· παρατῶ, ἐγκαταλείπω. Πρξ 16,26 *ἀνίεμαι (ἀνέθη)*· ἀφέθηκαν, λύθησαν, χαλάρωσαν καὶ ἔπεσαν.

ἀνταναπληρῶ Κλ 1,24· συμπληρῶνω ἐγὼ ἀντὶ κάποιου ἄλλου.

ἀντιβάλλω Λκ 24,17· πασσάρω· ἀνταλλάσσω.

ἀντιλαμβάνομαι Πρξ 20,35· βοηθῶ.

ἀντίληψις Α΄ Κο 12,28· χάρισμα καὶ ἰκανότης νὰ βοηθᾶ κανεὶς τὸν ἄλλον μὲ τὴν προσευχὴ ἢ μὲ διαφόρους ἄλλους τρόπους.

ἀντίτυπος α΄. Ἐβ 9,24· τύπος, σύμβολο. β΄. Α΄ Πε 3,21· τὸ τυπούμενο, τὸ πραγματικὸ, τὸ ἀντίστοιχο τοῦ τύπου. (οἱ δύο σημασίες εἶναι ἀκριβῶς ἀντίθετες).

ἀντλημα Ἰω 4,11· ὁ κουβᾶς μὲ τὸ σχοινὶ (στὸ πηγᾶδι).

ἀντοφθαλμῶ Πρξ 27,15· πάω κατάματα, πάω κόντρα (τὸ πλοῖο κόντρα στὸν ἄνεμο).

ἄνωθεν Λκ 1,3· ἀπὸ τὴν ἀρχή.

ἀνωτερικός Πρξ 19,1· τὰ ψηλά, τὰ ὀρεινά· τὸ ὀρεινὸ ἐσωτερικὸ τῆς Μ. Ἀσίας στὸν ἄξονα τῶν ποταμῶν Εὐρυμέδοντος (Κιοπρὸν) καὶ Σαγγαρίου, ἤτοι τοῦ μεσημβρινοῦ 31.

ἀπάγχομαι - ἀποκαταλλάσσω

ἀπάγχομαι (*ἀπήγξατο*) Μθ 27,5· ἀπαγχονίζομαι, βάζω θηλειὰ κρεμιάμαι καὶ πνίγομαι.

ἀπαίρομαι Μθ 9,15· (*ἀπαρθῆ* = παρθῆ)· παίρνομαι, ἀφαιροῦμαι.

ἀπαιτῶ Λκ 6,30· 12,20· εἰσπράττω ὡς φόρο, εἰσπράττω ὡς χρεωστημένο δάνειο, ἀπαιτῶ νὰ πάρω.

ἀπαλγῶ (*ἀπηλγηκότες*) Ἐφ 4,19· γίνομαι σκληροπέτσικος, ἀπονος, ἀναίσθητος, ἀνάλγητος· πωρώνομαι.

ἀπαρθῶ· βλ. *ἀπαίρομαι*.

ἀπαρτισμός Λκ 14,28· ἀποτελείωμα, ὀλοκλήρωσι.

ἀπαύγασμα Ἐβ 1,3· λαμπηδόνα, φῶς ποῦ ἀκτινοβολεῖται.

ἀπεκδέχομαι Ῥω 8,19· περιμένω.

ἀπεκδύομαι Κλ 3,9· ξεντύνομαι, βγάζω τὸ ροῦχο καὶ τὸ πετάω πέρα· Κλ 2,15· ξεντύνομαι γιὰ νὰ παλέψω, παλεύω κάποιον, τὸν παλεύω, τὸν νικῶ. πρβλ. *ἐκδύω*, *ἐνδύω*.

ἀπέκδυσις Κλ 2,11· τὸ βγάλσιμο καὶ πέταμα τοῦ ρούχου.

ἀπελεγμός Πρξ 19,27· ἀνυποληψία· *εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν*· νὰ περιέλθῃ σὲ ἀνυποληψία.

ἀπελεύθερος Α΄ Κο 7,22· αὐτὸς ποῦ ἦταν πρῶτα δοῦλος κι ἐλευθερώθηκε· ἦταν δὲ στὴν ἀρχὴ κάτω ἀπὸ τὴν κηδεμονία καὶ προστασία τοῦ ἐλευθερωτοῦ του.

ἀπελπίζω Λκ 6,35· ἐλπίζω ἀπὸ κάποιον, ἐλπίζω νὰ πάρω ἀπὸ κάποιον.

ἀπέχω Μθ 6,2· ἔχω εἰσπράξει.

ἀπήγξατο· βλ. *ἀπάγχομαι*.

ἀπηλγηκότες· βλ. *ἀπαλγῶ*.

ἀπλοῦς Μθ 6,22· αὐτὸς ποῦ δὲν ἔχει τίποτε, δηλαδὴ ὁ ὑγιής.

ἀπογίνομαι Α΄ Πε 2,24· πεθαίνω. Θουκυδίδης 2,34,2· 5,74,3.

ἀποδεκατῶ Μθ 23,23· ξεχωρίζω ἀπὸ ἓνα προϊόν ἢ εἰσόδημα τὸ ἓνα δέκατο καὶ τὸ δίνω γιὰ εἰσφορά ἢ φόρο. βλ. καὶ *δεκατῶ*.

ἀποδιορίζω Ἰδ, 19· κάνω διακρίσεις, διακρίνω τοὺς πιστοὺς σὲ τάξεις ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων· σνομπάρω πνευματικῶς.

ἀποδοκιμάζω Μθ 21,42· χαρακτηρίζω κάποιον ὡς *ἀδόκιμον* (βλ. λ.), τὸν περνῶ γιὰ ἄχρηστο, τὸν ἀπορρίπτω.

ἀποθησαυρίζω Α΄ Τι 6,19· ἀποθηκεύω, ταμιεύω.

ἀποκαταδοκία Ῥω 8,19· Φι 1,20· προσμονή, ἐπίμονη ἀναμονή.

ἀποκαταλλάσσω Ἐφ 2,16· συμφιλιώνω ἐξ ὀλοκλήρου, ὀλοκληρώ-

ἀπόκριμα - ἀργύριον

- νω τὴ συμφιλίωσι. (*καταλλάσσω* = συμφιλιώνω· *ἀποκαταλλάσσω* = συμφιλιώνω πέρα γιὰ πέρα).
- ἀπόκριμα* Β΄ Κο 1,9· ὀριστικὴ καὶ τελεσιδίκη ἀπόφασι, καταδίκη.
- ἀποκύω* Ἰα 1,15· ἀποτελειώνω τὴν κύησι, γεννῶ.
- ἀπολείγω* Λκ 16,21· γλείφω μὲ τὴ γλῶσσα.
- ἀπολύτρωσις* Ἐφ 4,30· ὀριστικὴ λύτρωσι, πλήρης καὶ ὠλοκληρωμένη λύτρωσι. βλ. καὶ *λύτρωσις*.
- ἀπομάσσομαι* Λκ 10,11· σκουπίζω μ' ἓνα μαντήλι, ξεσκονίζω, σφουγγαρίζω.
- ἀποστάσιον* Μθ 5,31· ἀποδεικτικὸ πού δίνει ὁ ἄντρας στὴ γυναῖκα τὴν ὁποία διώχνει, ὅτι *ἀφίσταται ἀπ' αὐτῆς*, δὲν τὴν ἔχει πλέον δική του, γιὰ νὰ μπορῆ αὐτὴ νὰ συνοικήσῃ μὲ ἄλλον ἄντρα χωρὶς νὰ θεωρηθῆ μοιχαλίδα· διαζύγιο (αὐτόματο ἀναιτιολόγητο ἰδιωτικὸ στιγμιαῖο· τέτοιο ἦταν στὸν Ἰσραήλ).
- ἀποστοματίζω* Λκ 11,53· προσπαθῶ νὰ ψαρέψω λόγια ἀπὸ κάποιον, προσπαθῶ ν' ἀποσπάσω ἀπὸ τὸ στόμα του κάτι· (νὰ «τὸν ἀγοράσω»).
- ἀποστύγῶ* (Στυξ) Ῥω 12,9· ἀποτροπιάζομαι, ἀπεχθάνομαι.
- ἀπόχρησις* Κλ 2,22· πλήρης χρῆσι, ἐξαντλητικὴ χρῆσι.
- ἀποψύχω* Λκ 21,26· ἀποβάλλω τὴν *ψυχὴν* μου, λιποθυμῶ, ξεψυχῶ, πεθαίνω. βλ. καὶ *ἐκψύχω*.
- Ἀππίου Φόρος* (*Forum Appium*) Πρξ 28,15· Πλατεία Ἀππίου. Ῥωμαϊκὸ τοπωνύμιο στὴν Ἰταλία κοντὰ στὴ Ῥώμη. βλ. καὶ *φόρος* (2) (= *φόρα*).
- ἀπρόσκοπος* Πρξ 24,16· Α΄ Κο 10,32· αὐτὸς πού δὲν σκοντάφτει, αὐτὸς πού δὲν δίνει δικαίωμα νὰ τὸν κατηγορήσουν· ὁ ἄψογος.
- ἄπταιστος* Ἰδ, 24· αὐτὸς πού δὲν σκόνταψε· ὁ ἄψογος.
- ἄπτω* Λκ 8,16· 22,55· ἀνάβω.
- ἄπτομαι* Μθ 8,3· πιάνω, ἀγγίζω. Α΄ Κο 7,1 *ἄπτομαι γυναικός*· γεύομαι γυναῖκα, παντρεύομαι γυναῖκα.
- ἀρά* Ῥω 3,14· κατάρα.
- ἀργός* α΄. Μθ 12,36· *ἀργὸν ῥῆμα*· συκοφαντία. β΄. Ττ 1,12· *ἀργαί γαστέρες*· ἄνθρωποι τεμπέληδες πού μόνο τρῶν.
- ἀργύριον* α΄. Μθ 25,18· χρῆμα (ἀορίστως). β΄. Μθ 26,15· Πρξ 19,19· συγκεκριμένο Ῥωμαϊκὸ ἀργυρὸ νόμισμα, προφανῶς τὸ *δηνάριον*· βλ. *δηνάριον*.

ἀργυροκόπος - ἀστεῖος

ἀργυροκόπος Πρξ 19,24· ἀργυροκόπος, ἀργυροτεχνίτης, αὐτὸς ποὺ *κόπτων* ἢ τοὶ σφυρηλατώντας *ἄργυρον* κατασκευάζει διάφορα ἀντικείμενα.

ἄριστον Μθ 11,37· γεῦμα.

ἄριστῶ Λκ 11,37· γευματίζω.

ἄρκος Ἀπ 13,2· ἄρκτος, ἀρκούδα.

ἀρμός Ἐβ 4,12· τὸ σημεῖο ὅπου ἐνώνεται ἡ σάρκα μετὰ τὸ κόκκαλο.

ἀρραβῶν Β΄ Κο 1,22· καπάρο, ἐμπορικὴ προκαταβολή· (ἐδῶ μεταφορικῶς).

ἄρραφος χιτῶν· βλ. *χιτῶν*.

ἀρσενοκοίτης Α΄ Κο 6,9· παιδεραστὴς ἀγοριῶν, Σοδομίτης· ὁ ἐνεργητικὸς κίναϊδος. (ὁ παθητικὸς λέγεται *μαλακός*). βλ. καὶ *κύων*, *μαλακός*.

ἀρτέμων Πρξ 27,40· μικρὸ πανὶ τοῦ ἰστιοφόρου πλοίου πρὸς τὴν πλώρη.

ἀρτύω Μρ 9,5· Κλ 4,6· ἀλατίζω, καρκεύω.

ἀρχὴν Ἰω 8,25 *τὴν ἀρχὴν*· καλὰ-καλὰ. (αἰτιατικοφανὲς ἐπίρρημα σὰν τὰ *δωρεὰν δίκην χάριν ἐπίκλιν ἀκμὴν ὁδόν*).

ἀρχισυνάγωγος Λκ 8,49 (= 8,41)· ἄρχοντας τῆς συναγωγῆς, προϊστάμενος τῆς συναγωγῆς, τῆς ἐνορίας.

ἀρχιτελώνης· βλ. *τελώνης*.

ἀρχιτρίκλινος Ἰω 2,8-9· ἀρχικεραστής, ἀρχικουζινάρχης, ἀρχιμπράτιμος.

ἀσιάρχαι Πρξ 19,31· τοπικοὶ καὶ δημοτικοὶ ἄρχοντες καὶ τρόπον τινὰ τὸ δημοτικὸ συμβούλιο τῶν πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας, ποὺ βρέχεται ἀπὸ τὸ Αἰγαῖο. παρόμοιοι ἦταν οἱ *βιθυνάρχαι*, *γαλατάρχαι*, *κυπριάρχαι*, κλπ.. βλ. καὶ *πολιτάρχαι*.

ἀσπίς Ῥω 3,13 (= Ψα 139,4)· κόμπρα, φίδι πολὺ δηλητηριῶδες.

ἀσσάριος (assarius) Μθ 10,29· τὸ Ῥωμαϊκὸ νόμισμα, ἡ κύρια νομισματικὴ μονάδα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. (ἴσος περίπου μετὰ 200 δραχμὲς τοῦ 1988, ἢτοι 1€). στὰ χρόνια ὅμως τοῦ Χριστοῦ ὡς κυριώτερο Ῥωμαϊκὸ νόμισμα κυκλοφοροῦσε τὸ δεκαπλάσιο τοῦ *ἀσσαρίου* τὸ *δηνάριον* (*denarius* = δεκάρικο).

ἄσσον Πρξ 27,13· πιὸ κοντά.

ἀστεῖος Πρξ 7,20 (= Ἔξ 2,1)· χαριτωμένος.

ἀσύνθετος - βαλλάντιον

ἀσύνθετος Ῥω 1,31· αὐτὸς ποὺ δὲν κάνει οὔτε τηρεῖ συνθήκη, ὁ ἄσπονδος, αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει μέσα, ὁ ψεύτης.
ἄτερ Λκ 22,6· 22,35· ἄνευ, χωρὶς.
ἀτμίς Πρξ 2,19· Ἰα 4,14· τουλύπα καπνοῦ ἢ καὶ ἀτμοῦ.
ἄτομος Α΄ Κο 15,52· ἡ πιὸ μικρὴ ὑποδιαίρεσι τοῦ χρόνου ποὺ δὲν τεμαχίζεται ἄλλο, ἓνα τίκ, μία στιγμὴ· χρονικὸ σημεῖο.
αὐγάζω Β΄ Κο 4,4· φέγγω, φωτίζω· *αὐγάζει*· γίνεται *αὐγή*, ξημερώνει.
αὐθάδης Ττ 1,7· Β΄ Πε 2,10· ἀγέρωχος κι ἀλαζονικός, ἀκατάδεκτος· αὐτὸς ποὺ δὲν μιλάει σὲ κανέναν.
αὐλίζομαι Μθ 21,17· διανυκτερεύω.
αὐτάρκεια Α΄ Τι 6,6· τὸ ν' ἀρκοῦμαι σ' αὐτὰ ποὺ ἔχω· ὀλιγάρκεια, λιτότης.
αὐτάρκης Φι 4,11· αὐτὸς ποὺ τοῦ φτάνουν ὅσα ἔχει, αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἄλλους· ὀλιγαρκής, λιτός.
αὐτόχειρες Πρξ 27,19· μὲ τὰ ἴδια μας τὰ χέρια (πετάξαμε στὴ θάλασσα τὴν ἐξάρτισι τοῦ πλοίου).
αὐχμηρὸς Β΄ Πε 1,19· σκοτεινός.
ἀφανίζω Μθ 6,16· καθιστῶ ἓνα πράγμα ἀλαμπές, τὸ ἀφήνω ἀκάθαρτο.
ἀφεδρῶν Μθ 15,17· ἀποχωρητήριο.
ἀφειδία σώματος Κλ 2,23· ἢ μὴ λύπησι τοῦ ἴδιου μας τοῦ σώματος, ἢ αὐτοκακοποίησι, ἢ ἀλγολαγνεία.
ἀφή Ἐφ 4,16· Κλ 2,19· σύνδεσμος, σημεῖο συναρμογῆς· (τὰ συνδετικά σίδερα τῶν μαρμαρολίθων στὶς οἰκοδομές· οἱ βίδες, ἢ τὰ δεσίματα κάθε κατασκευῆς).
ἀχλὺς Πρξ 13,11· θάμπωμα, σκοτεινιά.
ἀχρεῖος Μθ 25,30· ἀχρεῖαστος, ἄχρηστος, μὴ ἀναγκαῖος.
ἄψινθος Ἀπ 8,11· φαρμακευτικὸ φυτὸ ποὺ τῶβραζαν, ὅπως τώρα τὴ μέντα ἢ τὸ χαμόμηλο ἢ τὸ φλαμούρι ἢ τὸ τσάι, κι ἔδινε ἓνα ζουμί πολὺ πικρὸ· ἐδῶ ὡς κύριο ὄνομα ἀστέρος Ἄψινθος.

B

βαῖον Ἰω 12,13· κλωνάρι, κλαρί, ντάλι.
βαλλάντιον Λκ 10,4· πουγγί, πορτοφόλι.

βαπτίζω - βδέλυγμα

βαπτίζω Μρ 3,6· βουτῶ πέρα για πέρα, καταβυθίζω· (θαμιστικό του βάπτω).

βαπτισμός Μρ 7,4· καθαρός πού γίνεται με βούτηγμα του αντικειμένου μέσα στο νερό. Έβ 6,2· βάπτισμα.

βάπτω Λκ 16,24· βουτῶ, βυθίζω.

βασανίζω α'. Μρ 5,7· 6,48· βασανίζω. β'. Β' Πε 2,8· αποδεικνύω, ἀναδεικνύω.

βάσανος Μθ 4,24· άνίατο ψυχικό νόσημα. βλ. και *μαλακία*. *βάσανος* άρχικά λεγόταν ό σκληρότατος (7 Μός) ήμιπολύτιμος λίθος μαύρος ήσπις (SiO₂) ό λεγόμενος και *λυδία λίθος*, με τόν όποιο τεστάριζαν (*έβασάνιζον*, *έδοκίμαζον*) τή γνησιότητα και καθαρότητα του χρυσοῦ· έπειτα μεταφορικῶς ή *δοκιμασία*, τὸ βάσανο, αλλά και τὸ τεστ αποδείξεως - αναδείξεως. βλ. και *βασανίζω*.

βασιλεία (τά) Λκ 7,25· άνάκτορα, παλάτια.

βασιλικός α'. Ίω 4,46 βασιλικός· υπάλληλος ή αντιπρόσωπος ή εκπρόσωπος του βασιλέως. β'. Πρξ 12,20 *βασιλική* (ένν. *πορφύρα*)· είδος χρώματος κι έπειτα ύφάσματος για βασιλείς, πορφύρα. λεγόταν έτσι, έπειδή πορφυρά ένδύματα φορούσαν αποκλειστικῶς οί βασιλείς. βλ. και *πορφύρα*.

βάσις Πρξ 3,7 *βάσεις*· πέλματα ποδιῶν.

βασκαίνω Γα 3,1· φθονῶ και βλάπτω, από φθόνο αποπλανῶ και ξεμωραίνω κάποιον.

βάτος Λκ 16,5· έβραϊκό μέτρο χωρητικότητος ύγρῶν. στο μασοριτικό έβραϊκό κείμενο τής Π. Διαθήκης γράφεται *βτ* (= *βάτ*), στους Ο' μεταφράζεται κι έξελληνίζεται *βάτος*, ὅπως κι έδῶ από τὸ Λουκά. ήταν τὸ 1/10 του *γομόρ*, σημερινά 38,88· λίτρα· σὰ νὰ λέμε «ένα βαρελάκι».

βαττολογῶ Μθ 6,7· λέω *βάττ βάττ* (= *μπάτς μπάτς*), λέω μπλά μπλά, φλυαρῶ περιττά.

βδέλυγμα Μθ 24,15 (= Δα 9,27· 11,31· 12,11)· βρόμα, σίχαμα, σιχαμερό και βρομερό πράγμα σάν πορδή (*βδέω* = πέρδομαι, κλάνω· *βδέλυγμα* = πορδή, κίναιδος). *βδέλυγμα έρημώσεως*· ή βρόμα πού, όταν άμολυθή, διαλύει μιὰ ομάδα ανθρώπων, διότι ό καθένας απομακρύνεται πιάνοντας τή μύτη του, κι έτσι έρημώνεται από άνθρωπους ό χῶρος εκείνος. (έδῶ μεταφορικῶς).

- βδελύσσομαι* Ῥω 2,22· σιχαινομαι κάτι ὡς βρομερό· πιάνω τὴ μύτη μου κι ἀπομακρύνομαι μὲ ἀηδία ἀπὸ κάτι βρομερὸ καὶ ἀκάθαρτο. βλ. καὶ *βδέλυγμα*.
- Βεελζεβούλ* Μθ 10,25· Λκ 11,15· στὴν Π. Διαθήκη ὄνομα ἑνὸς εἰδωλολατρικοῦ θεοῦ τῆς Παλαιστίνης, ὁ *Βάαλ Ζεβούλ* (= ὁ θεὸς μύγα), στὴν Κ. Διαθήκη ὁ σατανᾶς.
- Βελιάλ* Β΄ Κο 6,15· ὁ ἄνομος ἦτοι ὁ σατανᾶς. βλ. καὶ *Βεελζεβούλ*.
- βήρυλλος* Ῥπ 21,20· πολύτιμος λίθος ποὺ καὶ σήμερα λέγεται βήρυλλος ἢ ἀκουαμαρίνα ($\text{Be}_3 \text{Al}_2 \text{Si}_6 \text{O}_{18}$, ἔνωσι ὀξειδίων τοῦ βήρυλλίου τοῦ ἀργιλίου καὶ τοῦ πυριτίου· χρῶμα κιτρινοπράσινο πρὸς καστανό, ἢ γαλάζιο· σκληρότης 8 Μός).
- βιάζομαι* (*cogor*) Μθ 11,12· εἰσπράττομαι ὡς φόρος βιαίως, τελωνοῦμαι βιαίως· *βιάζεται τι*· τὸ παίρνει ὁ τελώνης γιὰ δικό του ὡς φόρο, λ.χ. ἀπὸ 10 κοσμήματα, ποὺ φορολογεῖ, παίρνει τὸ ἕνα ὡς φόρο. τὸ Μθ 11,12 εἶναι πολὺ παρεξηγημένο χωρίο.
- βιαστής* (*coactor*) Μθ 11,12· τελώνης, φορατζῆς, εἰσπράκτωρ φόρων, βίαιος φορολόγος. βλ. *βιάζομαι*.
- βίος* (ὁ) Μρ 12,44· Λκ 8,43· Α΄ Ἰω 2,16· τὸ βίος, τὸ βιό, ἡ περιουσία.
- Βοανεργές* Μρ 3,17· υἱοὶ βροντῆς· (λέξι ἑβραϊκή).
- βοήθειαι* Πρξ 27,17· σχοινιά μὲ τὰ ὁποῖα τύλιγαν γύρω γύρω τὸ σκάφος τοῦ πλοίου μὲ κατακόρυφες περιφορές, ὅπως τὸ ἄλογο μὲ τὴν ἴγκλα, γιὰ ν' ἀντέχη στὰ σκαμπανεβάσματα κατὰ τὴν τρικυμία. βλ. καὶ *ὑποζώννυμι*.
- βολίζω* Πρξ 27,28· βολιδοσκοπῶ, μετρῶ δηλαδὴ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ρίχνοντας βαρίδιο (*βολίδα*) ποὺ τὸ ἔχω δεμένο σ' ἕνα νῆμα.
- βόρβορος* Β΄ Πε 2,22· λάσπη, ἀκαθαρσία.
- βότρυς* Ῥπ 14,18· σταφύλι.
- βραβεύω* Κλ 3,15· κυριαρχῶ, ἐπικυριαρχῶ, ἀσκῶ ἐπιρροή.
- βρόχος* Α΄ Κο 7,35· θηλειὰ γιὰ πνίξιμο, ἀγχόνη.
- βρυγμός* Μθ 8,12· ἔκφρασι ἀναρριγήσεως· τὸ *μπρρρρ* ποὺ κάνει τρέμοντας αὐτὸς ποὺ κρυώνει ἢ ἀνατριχιάζει.
- βρύχω* (*τοὺς ὀδόντας*) Πρξ 7,54· τρίζω τὰ δόντια. (μεταπήδησι σημασίας ἀπὸ τὸ *βρυγμός* στὸ *τριγμός* κι ἀπὸ τὸ *βρύχω* στὸ *τρίζω*).

βρύω - Γέεννα

βρύω Ἰα 3,11· ἀναβλύζω.

βρώμα Α΄ Κο 10,4· Ἐβ 10,9· κάτι ποῦ τρώγεται (*βιβρώσκεται*), τὸ τρόφιμο, τὸ φαγώσιμο, τὸ φαγητό.

βυρσεὺς Πρξ 9,43· τομαρᾶς, βυρσοδέψης· (ἐπάγγελμα ταπεινωτικό· ἐπειδὴ ἔχει πολλὴ βρόμα καὶ ἀκαθαρσία).

βύσσινον (χρῶμα) Ἰαπ 18,12· τὸ χρῶμα τοῦ *βύσσου*. τὸ βυσσινί, τὸ βαθὺ πορφυρό. ἀπ' αὐτὸ ὠνομάστηκε ἔτσι κι ὁ καρπὸς *βύσσινον*, ποῦ ἔχει τὸ χρῶμα αὐτό. βλ. καὶ *βύσσος, πορφύρα*.

βύσσος Λκ 16,19· εἶδος βαμπακεροῦ ὑφάσματος πολυτελοῦς ποῦ φοροῦσαν οἱ βασιλεῖς καὶ μεγιστᾶνες· τὸ ἔβαφαν συνήθως σὲ χρῶμα βαθὺ πορφυρό, ποῦ λεγόταν καὶ χρῶμα *βύσσινον*· ἢ ὀνομασία ἀπὸ τὸ ὑλικὸ τοῦ ὑφάσματος μεταπήδησε στὸ χρῶμα, ὁπότε τὸ *βύσσινον* ἀντὶ βαμπακερὸ σήμαινε πλέον βαθὺ πορφυρό (τὸ βυσσινί). βλ. καὶ *βύσσινον, πορφύρα*.

Γ

γάζα Πρξ 8,27· χρηματοκιβώτιο, θησαυροφυλάκιο, οἰκονομικὴ διαχείρισι, ὑπουργεῖο οἰκονομικῶν· ὁ ἐπὶ τῆς *γάζης*· ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν. (λέξι περσικὴ).

γαζοφυλάκιον Μρ 12,41-43· τὸ μέρος ὅπου εἶναι τοποθετημένα καὶ φυλάγονται τὰ κιβώτια τῆς ἐλεημοσύνης.

γαμίζω· βλ. *γαμῶ*.

γαμῶ· τὰ σχετικὰ ῥήματα στὴν Κ. Διαθήκη εἶναι ἕξ. *γαμεῖ* (Μθ 5,32) παντρεύεται ὁ ἄντρας τὴ γυναῖκα (κυρίως), ἀλλὰ μερικὲς φορὲς καὶ ἡ γυναῖκα τὸν ἄντρα (Α΄ Κο 7,28· 7,34· Α΄ Τι 5,14)· *γαμεῖται* (Α΄ Κο 7,39) παντρεύεται ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἄντρα· *γαμίζει* ἢ *ἐκγαμίζει* (Μθ 24,38· Α΄ Κο 7,38) παντρεύει ὁ πατέρας τὴν κόρη του· *γαμίζεται* ἢ *ἐκγαμίζεται* (Μρ 12,25· Μθ 22,30) δίνεται σὲ γάμο ἢ κόρη ἀπὸ τὸν πατέρα της. βλ. καὶ *ἐπιγαμβρεύω*.

Γέεννα Μθ 5,22· ἑβραϊκὸ τοπωνύμιον. στοὺς Ο΄ ἄλλοτε μεταγράφεται *Γε* Ἐννώμ κι ἄλλοτε μεταφράζεται *Φάραγξ* Ἐννώμ ἢ *Νάπη* Ἐννώμ, τὸ φαράγγι τοῦ Ἐννώμ. ἦταν ἓνα φαράγγι ἔξω καὶ νότια ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, κτῆμα κάποιου Ἐννώμ πρὶν ἀπὸ τὴν κατάληψι τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ Δαυῖδ. ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Δαυῖδ οἱ εἰδωλολατροῦντες Ἰουδαῖοι στὸ φαράγγι αὐτὸ

θυσίαζαν τὰ βρέφη καὶ τὰ νήπιά τους στοὺς Παλαιστινοὺς θεοὺς Ταφέθ καὶ Μολὸχ καίγοντάς τα μπροστὰ στὰ χάλκινα ἀγάλματά τους. γι' αὐτὸ ὁ τόπος λεγόταν ἀλλιῶς καὶ *Διάπτωσις* (= Γκρεμός), ἢ *Πολυάνδριον υἱοῦ Ἐννώμ* ἢ *Πολυάνδριον σφαγῆς* δηλαδή *Ἱερὸν τῆς σφαγῆς*. ὁ βασιλεὺς Ἰωσίας, ἀφοῦ κατέστρεψε ὅλα τὰ εἰδωλολατρικὰ τεμένη, μίανε καὶ τὴ *Γε' Ἐννώμ* ἢ *Γέεννα*, τὸν δῆθεν ἱερὸ χῶρο τῆς εἰδωλολατρίας, ρίχνοντας ἐκεῖ πτώματα ζῴων καὶ κάνοντάς τον σκουπιδότοπο τῆς Ἱερουσαλήμ. ἐπειδὴ τὰ σκουπίδια καὶ τὰ πτώματα καίγονταν, ὥστε νὰ μὴ γεμίση τὸ φαράγγι, ὁ τόπος μεταβλήθηκε σὲ κόλασι ἀκαθαρσίας, βρόμας, φωτιάς, καὶ καπνοῦ. (Ἰη 15,8· 18,16· Δ' Βα 23,10· Ἰε 7,31-32· 19,6). ὁ Χριστὸς στὰ Εὐαγγέλια χρησιμοποιοεῖ τὴν εἰκόνα τῆς *Γεέννης* ὡς εἰκόνα καὶ σύμβολο τῆς αἰωνίας κολάσεως.

γενέσια Μθ 14,6· γενέθλια.

γένεσις α'. Μθ 1,1· τὸ πῶς ἔγιναν, ἐξέλιξι γεγονότων, ἱστορία. β'. Ἰα 3,6· ἡ φύσι τοῦ ἀνθρώπου, ἡ κατασκευὴ του, ἡ καμωσιά του. *γενάργιον* Α' Κο 3,9· καλλιεργούμενο ἀγρόκτημα, φυτεία, καλλιέργεια.

γλεῦκος Πρξ 2,13· μοῦστος.

γλωσσόκομον Ἰω 12,6· 13,29· πουγγί, πορτοφόλι, κουμπαραῶς, ταμεῖο φορητό.

γναφεὺς Μρ 9,3· λευκαντής, αὐτὸς ποὺ ἔχει πλυντήριο ἢ καθαριστήριο. βλ. καὶ *ἄγναφος*.

γνόφος Ἐβ 12,18· σκοτάδι ἢ σύννεφο φωτὸς ὅπου κανεὶς δὲν βλέπει.

γογγύζω Μθ 20,11· γογγύζω, καταφέρομαι ἐναντίον κάποιου ὑπουλα καὶ ἀνεύθυνα, πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη του, καὶ στασιαστικά, στασιάζω μὲ λόγια ψιθύρους καὶ κατάρες, βαρυγγομῶ. τὸ ῥῆμα κυριολεκτεῖται γιὰ τὴν ὑπόκωφη φωνὴ τῶν περιστεριῶν, ποὺ λέγεται *γογγυσμὸς* (Φι 2,14), ὅπως λέμε γρύλισμα γιὰ τὸ γουρούνι, γκάρισμα γιὰ τὸ γαῖδούρι, κακάρισμα γιὰ τὴν κότα, γαύγισμα, μούγκρισμα, βέλασμα, νιαούρισμα, χλιμίντρισμα, κλπ..

γογγυστής Ἰδ, 16· στασιαστής. βλ. *γογγύζω*.

γόης Β' Τι 3,13· μάγος, ἀπατεώνας.

γόμος Ἀπ 18,11· φορτίο.

γράμμα Λκ 16,6· γραμμάτιο, συναλλαγματική.

γραμματεὺς - δευτερόπρωτον

γραμματεὺς Μθ 2,4· γραμματικός, φιλόλογος τῶν ἱερῶν κειμένων (τῆς Π. Διαθήκης τῶν Ἑβραίων), νομομαθῆς στὸ Νόμο τοῦ Μωϋσέως. βλ. καὶ *φαρισαῖοι*.

γραῶδης Α΄ Τι 4,7· τέτοιος ποὺ ταιριάζει σὲ γριές, ποὺ τὸν συνηθίζουν οἱ γριές· μπαμπήσιος.

γυμνητεύω Α΄ Κο 4,11· ζῶ γυμνός, δηλαδή φτωχὸς ἀπὸ ροῦχα· μοῦ λείπουν ροῦχα.

Δ

δαιμονίζομαι (*δαιμονιζόμενος*) Μθ 4,24· 15,22· *δαιμονίζεται* αὐτὸς ποὺ ἐνεργεῖται καὶ πάσχει ἀπὸ τὸ δαιμόνιο ἢ τὰ δαιμόνια ποὺ ἔχει μέσα του. βλ. καὶ *σεληνιάζομαι*.

δάμαλις Ἑβ 9,13· χρονιάρια καὶ παρθένοσ ἀγελάδα. (τὸ ἀντίστοιχο ἄρσενικό λέγεται *μόσχος*. τὰ σεξουαλικῶς ἔμπειρα λέγονται *ταῦρος* καὶ *ἀγελάς*, ἢ *ὁ βοῦς* καὶ *ἡ βοῦς*).

δειγματίζω Κλ 2,15· παραδειγματίζω, νικῶ καὶ ρέζιλεύω, νικῶ κι ἐξευτελίζω.

δεισιδαίμων Πρξ 17,22· θρησκόληπτος, δεισιδαίμων.

δεκάτη Ἑβ 7,2· τὸ δέκατο, ποὺ ξεχωρίζεται ἀπὸ μιὰ ἐσοδεῖα καὶ δίνεται ὡς προσφορὰ ἢ φόρος.

δεκατῶ Ἑβ 7,6· εἰσπράττω *δεκάτη*. *δεκατοῦμαι* Ἑβ 7,9· δίνω *δεκάτη*. βλ. καὶ *ἀποδεκατῶ*.

δεξιολάβοι Πρξ 23,23· οἱ μαχόμενοι χωρὶς ὄπλα ἐφαρμόζοντας *δεξιάς λαβάς*, ἐπιδέξιες λαβές· ὅπως στὸ ζίου-ζίτσου, τζοῦντο, καράτε, κλπ.. τέτοιες τέχνες ἄοπλης πάλης καὶ οἱ τεχνῖτες τῶν καὶ 5 σχετικοὶ ὄροι, *ἀδροὶ δεξιολάβοι μεθοδεῖται ἐγχειρῶ κόλπος*, ἀναφέρονται στὴ Βίβλο (Β΄ Βα 15,18· 20,23· 23,20-23 [= Α΄ Πα 11,22-25] Γ΄ Βα 1,38· 44· Ψα 88,51· Σφν 2,5-6· Ἰε 29,16· Ἰζ 25,16· 30,5· Πρξ 23,23· Ἐφ 6,11) καὶ στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ καὶ λατινικὴ γραμματεία. βλ. «Μελέτες» μου, τεῦχ. 7, σ. 99-117.

δευτεραῖος Πρξ 28,13· σὲ δυὸ ἡμέρες, αὐτὸς ποὺ φτάνει κάπου σὲ δυὸ ἡμέρες. βλ. καὶ *τεταρταῖος*.

δευτερόπρωτον (σάββατον) Λκ 6,1· λεγόταν ἔτσι ἢ τὸ σάββατο μετὰ τὸ πάσχα ἢ τὸ σάββατο μετὰ τὴν πεντηκοστή. (πραγματολογικῶς δυσδιάκριτη ἢ σημασία τῆς λέξεως).

δηνάριον (*denarius* = δεκάρικο· deni = ἀνὰ δέκα) Μθ 18,28· ῥωμαϊκὸ νόμισμα «χοντρό», 10 ἀσσάριοι, ἀξίας περίπου 2.000 δραχμῶν (τοῦ 1988), ἦτοι 10 €. εἶναι γνωστὸ ὅτι στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἓνα κατώτατο ἡμερομίσθιο. βλ. καὶ *ἀργύριον* (Μθ 26,15), *ἀσσάριος*, *δίδραγμα*, *δραχμή*, *στατήρ*, *τάλαντον*.

διαγίνομαι Μρ 16,1· περνῶ ἐξ ὀλοκλήρου, ἐκπνέω γιὰ τὰ καλὰ· *διαγενομένου τοῦ σαββάτου*· ὅταν πέρασε ὀλόκληρο τὸ σάββατο καὶ τελείωσε.

διαγογγύζω Λκ 15,2· γογγύζω πολὺ ἔντονα. βλ. καὶ *γογγύζω*.

διαγρηγορῶ Λκ 9,32· ξυπνῶ τελείως, ξυπνῶ γιὰ τὰ καλὰ.

διάδημα Ἰαπ 12,3· στέμμα βασιλικό. τότε ἦταν ἀπλῆ κορδέλλα, ποὺ *διέδεε* (= ἔδενε γύρω γύρω) τὰ μαλλιά· ἢ μετάλλινη (χρυσῆ) κορδέλλα, ἦτοι στεφάνι, ἀπλῆ ἢ μὲ πρόσθετες διακοσμήσεις· πάντως ὄχι κουβούκλιο σὰν τροῦλλος.

διαζώννυμι Ἰω 13,4· ζώνω. *διαζώννυμαι* Ἰω 13,5· ζώνομαι.

διακατελέγχομαι Πρξ 18,28· κατανικῶ στὶς ἀποδείξεις καὶ στὰ ἐπιχειρήματα.

διακρίνω α'. Α' Κο 6,5· δικάζω προσεκτικά. Α' Κο 11,31· ἀνακρίνω, κριτικάρω. β'. Πρξ 11,12· 15,9· ξεχωρίζω, κάνω διακρίσεις, κρατῶ ἀποστάσεις. γ'. Α' Κο 4,7· 11,29· θεωρῶ ἓνα πρόσωπο ἢ πρᾶγμα ὡς κάτι τὸ ξεχωριστὸ ἀπὸ τ' ἄλλα, τὸ προβάλλω. δ'. Α' Κο 14,29· ξεχωρίζω δοκιμάζοντας τὴ γνησιότητα ἢ μὴ γνησιότητα. ε'. Μθ 16,3· διακρίνω, βλέπω καθαρά. *διακρίνομαι* α'. Πρξ 11,2· Ἰδ, 9· 22· μπαίνω σὲ κρίσι μὲ κάποιον, διαφωνῶ, ἐλέγχω, ἐρίζω. β'. Πρξ 10,20· Ἰα 2,4· κάνω διακρίσεις (βλ. καὶ *διακρίνω*, β'). γ'. Μθ 11,23· Ῥω 4,20· 14,23· Ἰα 1,6· περνῶ κρίσι, ταλαντεύομαι, διστάζω, ἀμφιβάλλω, δυσπιστῶ.

διάκρισις α'. Α' Κο 12,10· δοκιμασία καὶ ξεχώρισμα γνησιότητος ἢ μὴ γνησιότητος (πρβλ. *διακρίνω* δ'). β'. Ῥω 14,1· ἀνάκρισι, κριτικάρισμα, ἔλεγχος (πρβλ. *διακρίνομαι*, α').

διαμαρτύρομαι Α' Θε 4,6· δίνω μαρτυρία, ὑπογραμμίζω, τονίζω, ὑποδεικνύω ἔντονα, ἐπιστῶ τὴν προσοχὴ τοῦ ἀκροατοῦ.

διαπονοῦμαι α'. Πρξ 16,18· πονῶ ἐσωτερικά, μὲ διαπερνᾷ πόνος. β'. Πρξ 4,2· φθονῶ, μὲ δαγκάνει μέσα μου φθόνος.

διαποροῦμαι Πρξ 2,12· ἀπορῶ πολὺ, δὲν μπορῶ καθόλου νὰ ἐξηγήσω, βρίσκομαι σ' ἐρμηνευτικὸ ἀδιέξοδο.

διαπρίομαι - δικαίωμα

διαπρίομαι Πρξ 5,33· πριονίζομαι πέρα για πέρα, κόβονται τὰ τζι-
γέρια μου ἀπὸ φθόνο.

διαρρήγνυμι Μθ 26,65· Μρ 14,63· Πρξ 14,14· σχίζω, ξεσχίζω.
διαρρήγνυμαι Λκ 5,6· ξεσχίζομαι.

διαρρήσσω Λκ 8,29· σπάζω.

διασειώ Λκ 3,14· ξεκουνῶ, ξετινάζω οικονομικῶς, τελωνῶ βιαίως,
φορολογῶ ἀγρίως. (μεταφορὰ ἀπὸ τὰ δέντρα πὸν τὰ κουνοῦν δυ-
νατά, γιὰ νὰ πέση κι ὁ τελευταῖος καρπός).

διαστολή Α΄ Κο 14,7· διάκρισι, διασάφησι, νόημα, σημασία.
(μουσικὸς ὄρος).

διαυγάζω Β΄ Πε 1,19· διαλάμπω, διαφωτίζω, φωτίζω πέρα ὡς πέρα.

διαφθορά Πρξ 2,27· θάνατος, ἀποσύνθεσι νεκροῦ.

διαχειρίζομαι Πρξ 26,21· σκοτώνω.

δίδραχμα Μθ 17,24· φόρος τῶν *διδράχμων* (ἐτήσιος καὶ κατὰ κε-
φαλὴν) ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ ἱερατείου θε-
σπισμένος ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ. ὁ Μωϋσῆς τὸ *δίδραχμον* αὐτὸ τὸ λέ-
ει *σίκλον*. τὸ ἑλληνικὸ *δίδραχμον* εἶχε ἀξία περίπου 2.000 δραχ-
μῶν (τοῦ 1988), ἥτοι 10 €, λεγόταν ἀλλιῶς καὶ *στατήρ*, καὶ ἦταν
τὸ κατώτατο ἡμερομίσθιο στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ. βλ. καὶ *δη-
νάριον*, *δραχμή*, *στατήρ*, *τάλαντον*.

διενθυμοῦμαι Πρξ 10,19· σκέφτομαι ἐξεταστικά, προσπαθῶ νὰ ἐρ-
μηνεύσω.

διέξοδος Μθ 22,9· τὸ τέρμα τοῦ δρόμου, τῆς ὁδοῦ· ἡ ἀκραία φτω-
χογειτονία τῆς πόλεως.

διέρρηξα· βλ. *διαρρήγνυμι*.

διηνεκές Ἐβ 7,3· τὸ παντελές· *εἰς τὸ διηνεκές*· γιὰ πάντα, στὸν
αἰῶνα.

διθάλασσο Πρξ 27,41· ῥηχός· αὐτὸς πὸν ἔχει ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ
προεξέχουσες ξηρές· ἀβαθῆς θάλασσα.

δικνοῦμαι Ἐβ 4,12· εἰσχωρῶ, φτάνω, χώνομαι, διεισδύω.

δικαιοσύνη α΄. Μθ 5,6· δικαιοσύνη, δικαιοκρισία. β΄. Μθ 5,20· Ἐφ
4,3· ἀγιότης, τελειότης. γ΄. Μθ 3,15· τὸ σύνολο τῶν καθηκόντων
ὅσα ὀφείλει κανεὶς νὰ πράξη κι ἐκπληρώση ἀπέναντι στὸ θεό.
δ΄. Μθ 6,33· Ἐφ 1,17· 5,17· Α΄ Κο 1,30· δικαίωσι, ἀθώωσι, λύ-
τρωσι.

δικαίωμα Ἐφ 5,16· δικαίωσι· βλ. *δικαιοσύνη*.

διοπετεές Πρξ 19,35· οὐρανοκατέβατο (πεταγμένο ἀπὸ τὸ Δία ἢ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στή γῆ). γιὰ τὰ παλιὰ ἀγάλματά τους, συνήθως ξύλινα ξόανα, οἱ εἰδωλολάτρεις ἱερεῖς πίστευαν ἢ καλλιεργοῦσαν στὸ λαὸ τὴν ἐντύπωσι, ὅτι ἔπесαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἦταν ἀχειροποίητα.

διορύσσω Μθ 6,19· τρυπῶ τὸν τοῖχο, ἀνοίγω τὸν τοῖχο (γιὰ νὰ κλέψω).

δίστομος Ἐβ 4,12· δίκωπος.

διυλίζω Μθ 23,24· στραγγίζω, διηθῶ, φιλτράρω, περνῶ ἀπὸ πανὶ ἢ στραγγιστήρι.

δίψυχος Ἰα 1,8· 4,8· δίγνωμος, μὲ δυὸ ἀντιφατικὰ φρονήματα, ἀναποφάσιτος, ταλαντευόμενος, ἀσταθής, παλάντζα.

δόγμα Λκ 2,1· Πρξ 16,4· ἀπόφασι· (ἔδοξεν αὐτοῖς, δοκεῖ αὐτῷ).

δογματίζομαι Κλ 2,20· δογματίζω, πλημμυρίζω καὶ περισφίγγω μὲ διατάξεις καὶ κανονισμούς.

δοκίμιον Ἰα 1,3· Α΄ Πε 1,7· αὐτὸ πὸν μένει σῶο ἢ ἔγκυρο μετὰ τὴ δοκιμασία, μετὰ τὸν ἔλεγχο.

δόκιμος Ῥω 14,18· Ἰα 1,12· αὐτὸς πὸν δοκεῖ· ὁ καταξιωμένος, αὐτὸς πὸν ἔχει πέρασι, αὐτὸς πὸν κρίνεται ἄξιος. (ἀπὸ τὴν ἀθλητικὴ καὶ νομισματικὴ ὀρολογία). βλ. καὶ *ἀδόκιμος*.

δουλαγωγῶ Α΄ Κο 9,27· μεταχειρίζομαι σὰ δοῦλο.

δοχή Λκ 5,29· 14,13· ὑποδοχή, φιλοξενία, φιλία, δεξίωσι, τραπέζι.

δράκων Ἀπ 12,3· φίδι.

δραχμή Λκ 15,8-9· ἀπὸ τὸ ρῆμα *δράττομαι* (= χουφτώνω)· σημαίνει χούφτα (μιὰ χούφτα *ὀβολῶν* ἦτοι ῥαβδίων ἀργύρου ἢ χαλκοῦ). ἀπὸ τὴν ἔρευνά μου συμπεραίνω ὅτι μετὰ τὸ 560 π.Χ., μέσῳ Περσῶν καὶ Λυδῶν, ἔφτασε στὴν Ἑλλάδα τὸ βαβυλωνιακὸ μετρικὸ σύστημα μονάδων βάρους καὶ χρηματικῶν ἀξιῶν. συγχωνευμένο μὲ τὸ προομηρικὸ καὶ ἀρχαῖκὸ ἐλληνικὸ σύστημα (βλ. *τάλαντον* στὸν Ὅμηρο, I 122), καὶ ἔχοντας γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἀριθμητικὸ χαρακτήρα τόσο ἑξαδικὸ ὅσο καὶ δεκαδικό, ὡς ὄρους δὲ 4 λέξεις ἐλληνικὲς καὶ 1 ἑβραϊκὴ (*μνᾶ*), ὠργανώθηκε ὡς ἑξῆς.

τάλαντον (= 26,196 κιλὰ σημερινά).

μνᾶ = 1/60 τοῦ *ταλάντου* (= 436,6 γραμμάρια).

δραχμή = 1/100 τῆς *μνᾶς* (= 4,366 γραμμάρια).

ὀβολός = 1/6 τῆς *δραχμῆς* (= 0,727 γραμμάρια).

δυνάστης - ἐγκομβοῦμαι

χαλκοῦς = 1/8 τοῦ *ὀβολοῦ* (= 0,091 γραμμάρια).

ὅταν τὰ βάρη αὐτὰ ἐννοοῦνταν ὡς βάρη χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, ἦταν χρηματικά ποσά. ὅταν ἡ *δραχμή* ἐννοοῦνταν ὡς βάρος χρυσοῦ κι ὁ *ὀβολός* κι ὁ *χαλκοῦς* ὡς βάρος ἀργύρου θεωρητικῶς ἢ ὡς «μεταφρασμένο» κι ἀντιστοίχου ἀξίας βάρος χαλκοῦ (διότι τόσο μικρὰ ποσὰ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου δὲν μποροῦσαν νὰ κυκλοφοροῦν), ἦταν *νομίσματα*, μετάλλινα δισκία μὲ τὴν κρατικὴ σφραγίδα ἐγγυήσεως πρῶτα ἀπὸ τὴ μιὰ μόνον ὄψι κι ἔπειτα κι ἀπὸ τὶς δύο. ἔτσι τὰ *σταθμά* τοῦ βάρους ἐξελίχθηκαν εἰδικῶς καὶ σὲ *νομίσματα* χρηματικῆς ἀξίας. στὴν ἀρχὴ τὰ *νομίσματα* ἦταν καὶ *σταθμά*· ἀργότερα ὅμως ὄχι. ὑπῆρχε δὲ καὶ ὡς *σταθμόν* καὶ ὡς *νόμισμα* καὶ ὁ *στατήρ* ἢ *δίδραχμον* ἴσος μὲ 8,732 γραμμάρια ἀργύρου. στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ 1 δραχμὴ ἦταν μισὸ κατώτατο ἡμερομίσθιο (περίπου 1 χιλιάριο τοῦ 1988, ἦτοι 5 €). λεγόταν δὲ *δίδραχμον* ἢ *στατήρ* κι ὁ ἐβραϊκὸς *σίκλος* τῆς τότε ἐποχῆς στὸν Ἰσραήλ. μέχρι τὸ Β' μ.Χ. αἰῶνα τοῦλάχιστο (Διοσκουρίδης, Γαληνός) τὰ *τάλαντον*, *μνᾶ*, *δραχμή*, *ὀβολός* ἐξακολουθοῦσαν νὰ εἶναι καὶ μέτρα βάρους καὶ νομίσματα ἢ χρηματικά ποσά. ἐδῶ ὁ Λουκᾶς ἐννοεῖ τὴ *δραχμὴ* ὡς νόμισμα. βλ. καὶ *δηνάριον*, *δίδραχμον*, *μνᾶ*, *στατήρ*, *τάλαντον*.
δυνάστης Λκ 1,52· ἀνώτατος ἄρχων χώρας. Πρξ 8,27· ἀξιοματοῦχος, ὑπουργός. (δὲν ἔχει τὴ σημερινὴ κακὴ σημασία).

Ε

Ἑβραῖος, -οι Πρξ 6,1· Β' Κο 11,22· Φι 3,5· οἱ φυλετικῶς Ἑβραῖοι. (ὄνομα ἐθνικὸ καὶ φυλετικόν· ἐνῶ *Ἰουδαῖοι* λέγονταν ἐπὶ Χριστοῦ ὅλοι ὅσοι πίστευαν στὸ θεὸ τοῦ Ἰσραήλ, ἀνεξαρτήτως φυλῆς ἢ ἐθνικότητος).

ἔγγνος Ἑβ 7,22· ἐγγυητής.

ἐγκαίνια· βλ. *ἐορτή*.

ἐγκεντρίζω Ῥω 11,17-24· ἐμβολιάζω ἓνα δέντρο μὲ σφῆνα. (γιὰ τὸν ἐμβολιασμό μὲ μάτι λέγονταν τὰ *ἐνοφθαλμίζω* κι *ἐνοφθαλμισμός*).

ἐγκομβοῦμαι Α' Πε 5,5· φορῶ, φορῶ τὸ ροῦχο ἐπάνω μου γιὰ τὰ καλὰ ἔχοντας δεμένα (= *κεκομβωμένα*) τὰ κορδόνια του.

ἐγκοπή Α΄ Κο 9,12· πλήγμα, ἀφορμή για μομφή.

ἐγκόπτω α΄. Πρξ 24,4· Α΄ Θε 2,18· πλήττω, χτυπῶ, ἐμποδίζω. β΄.

Πρξ 24,4· ταλαιπωρῶ, κουράζω.

ἐδαφίζω Λκ 19,44· κατεδαφίζω, ρίχνω κάτω στοῦ ἔδαφος.

ἐδραΐωμα Α΄ Τι 3,15· βάσι, πατάρι, θεμέλιο.

ἐθελοθησκία Κλ 2,23· τὸ νὰ θρησκευῆ κανεὶς ὅπως τοῦ σφυρίξει, ὅπως εἶναι τὸ βίτσιο του· θρησκεία κομμένη στ’ ἀνθρώπινα μέτρα γοῦστα καὶ καπρίτσια.

ἐθνάρχης Β΄ Κο 11,32· φύλαρχος, ἀρχηγὸς ἑνὸς ἔθνους τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ὑπόλογος γιὰ ὅλο τὸ ἔθνος του ἀπέναντι στοῦ Ῥωμαῖο αὐτοκράτορα.

ἔθνη (μόνο σὲ πληθυντικὸ) Μθ 6,32· Α΄ Κο 12,2· ἔθνηκοί, εἰδωλολάτρες.

ἔθνηκος Μθ 18,17· Γ΄ Ἰω 7· εἰδωλολάτρης.

εἶ α΄. Μθ 4,3· Λκ 10,13· ἄν. β΄. Πρξ 8,22· μήπως. γ΄. Ἐβ 3,11· 4,3· 4,5· (= Ψα 94,11)· λέξι ἐβραϊκῆ (ἄσχετη μὲ τὸ ἐλληνικὸ *εἶ*) ποὺ σημαίνει οὐκ, ὄχι, δέν.

εἰδέναι· βλ. *οἶδα*.

εἶδον· βλ. *ὄρῶ*.

εἰδωλεῖον Α΄ Κο 8,10· εἰδωλολατρικὸς ναὸς· τραπέζι μὲ φαγητὸ ἀπὸ εἰδωλόθυτο.

εἰδωλόθυτον Πρξ 15,29· Α΄ Κο 8,1· διαλεχτὸ σφαχτὸ μὲ κρέας ἀρίστης ποιότητος, ποὺ προερχόταν ἀπὸ τὶς θυσίαι τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ συνήθως μετὰ τὴ θυσία πουλιόταν στὰ κρεοπωλεῖα σὲ μειωμένη τιμὴ· διότι δὲν εἶχαν ψυγεῖα νὰ τὸ διατηρήσουν, κι ἔπρεπε νὰ πουληθῆ ἔπειγόντως. σὲ μεγάλες εἰδωλολατρικὲς πανηγύρεις γέμιζε ἢ ἀγορὰ ἀπὸ τέτοια κρέατα. εὐκαιρία γιὰ τοὺς φτωχοὺς.

εἰδώς· βλ. *οἶδα*.

εἰκῆ Μθ 5,22· μάταια, ἐπιπόλαια, τυχαία, χωρὶς σοβαρὸ λόγο.

εἶκω Γα 2,5· ὑποχωρῶ, ὑποκύπτω.

εἶξαμεν· βλ. *εἶκω*.

εἶωθα (*εἰωθός*) Μθ 27,15· Πρξ 17,2· συνηθίζω (συνηθισμένο, συνήθεια).

εἰωθός· βλ. *εἶωθα*.

ἐκγαμίζω· βλ. *γαμῶ*.

ἐκδέχομαι - ἐλωῖ

ἐκδέχομαι Ἰω 5,3· περιμένω.

ἐκδίδωμι Μθ 21,33· δίνω μ' ἐνοίκιο ἢ μὲ συμμετοχὴ σὲ ποσοστά· νοικιάζω, μισθώνω, δίνω γιὰ συνεταιρική ἐκμετάλλευσιν.

ἐκδοχή Ἐβ 10,27· τὸ τί τοὺς περιμένει.

ἐκκακῶ Λκ 18,1· χάνω τὴν ὑπομονή μου, χάνω τὸ κουράγιο μου, ἀποκάμνω, παύω νὰ ἐλπίζω.

ἐκκλίνω· ἀλλάζω κατεύθυνσιν ἢ δρόμον πρὸς τὸ καλὸ (Α΄ Πε 3,11) ἢ πρὸς τὸ κακὸ (Ῥω 3,12)· ἀποκλίνω· παίρνω τὸν καλὸ δρόμον ἢ παραστρατῶ.

ἐκκλῶμαι Ῥω 11,17-20· ἀποσπῶμαι (γιὰ τὰ κλωνάρια), ξεκλαρίζομαι.

ἐκλασα· βλ. *κλῶ*.

ἐκμάσσω Λκ 7,38· σκουπίζω μὲ πετσέτα ἢ μὲ κάτι παρόμοιο, σφουγγίζω.

ἐκμυκτηρίζω Λκ 16,14· κοροϊδεύω μὲ τὰ ρουθούνια μου (*μυκτηῖρες*), προφανῶς κάνοντας μμμμ!· ἐμπαίζω, χλευάζω.

ἐκνεύω Ἰω 5,13· ξεφεύγω, φεύγω χωρὶς νὰ γίνω ἀντιληπτός.

ἐκνήφω Α΄ Κο 15,34· ξεμεθῶ, συνέρχομαι ἀπὸ τὴ μέθη· μένω ἀμέθυστος.

ἐκπειράζω Μθ 4,7· πειραματίζομαι, δοκιμάζω κάποιον, τὸν ρωτᾶω γιὰ νὰ τὸν ψαρέψω, γιὰ νὰ τὸν ἀγοράσω.

ἐκτένεια Πρξ 26,7· συνέχεια. ἐν ἐκτενεῖα· συνεχῶς, ἀκαταπαύστως.

ἐκτρωμα Α΄ Κο 15,8· τὸ θῦμα τῆς ἐκτρώσεως, τὸ ἄωρο ἔμβρυο ποὺ τὸ ἀπορρίχνουν ἢ πέφτει ἀπὸ κάποια βλάβη τῆς υγείας.

ἐκχωρῶ Λκ 21,21· ἀποχωρῶ, φεύγω, διαφεύγω.

ἐκψύχω Πρξ 12,23· ξεψυχῶ, πεθαίνω. βλ. καὶ *ἀποψύχω*.

ἐλαφρία Β΄ Κο 1,17· ἀμυαλιά, μωρία, χαζομάρα, ἐπιπολαιότητα.

ἐλεφάντινος Ἀπ 18,12· ἀπὸ ἐλεφαντόδοντο, φιλντισένιος.

ἐλίσσω Ἐβ 1,12· τυλίγω, σουφρώνω, τσαλακώνω, μαζεύω. *ἐλίσσομαι* Ἀπ 6,14· τυλίγομαι. *βιβλίον ἐλίσσόμενον*· ῥόλος.

Ἑλλην Ἰω 7,35· 12,20· Πρξ 16,1· 21,28· Ῥω 1,14· Α΄ Κο 1,14· Γα 2,3· εἰδωλολάτρης ὁποιασδήποτε φυλῆς ἢ γλώσσης. *Ἑλληνίς* Μρ 7,25· εἰδωλολάτρισσα (πρόκειται γιὰ *Χαναναία* ἢ *Συροφονίκισσα*, δηλαδὴ *Λιβανέζα*).

ἐλωῖ (*αλειῖμ* ἢ κατὰ τὴ νεοεβραϊκὴ προφορὰ *ελωχιμ* ἢ κατὰ τὴν ἀραβικὴν *αλαχ*) Μρ 15,34· θεός. βλ. καὶ *ἡλί*, *σαβαχθανί*.

ἐμβατεύω Κλ 2,18· μπαίνω καὶ πατῶ κάπου, «χώνομαι» κάπου, εἰσχωρῶ, χώνω τὴ μούρη μου.
 ἐμβριμῶμαι Μθ 9,30· ἐπιπλήττω, κάνω αὐστηρὴ παρατήρησι ἐκ τῶν προτέρων («Πρόσεξε καλά...»): ἐπιβάλλομαι.
 ἐμέσω· βλ. ἐμῶ.
 ἐμπίμπρημι (ἐνέπρησε) Μθ 22,7· καίω, πυρπολῶ.
 ἐμπλοκὴ Α΄ Πε 3,3· κόττος ἢ πλεξούδα, περίπλοκο κι ἐξεζητημένο χτένισμα. βλ. καὶ πλέγμα.
 ἐμῶ Ἀπ 3,16· ξερνῶ, κάνω ἐμετό.
 ἐνάλιος Ἰα 3,7· θαλασσινός.
 ἐνδικος Ῥω 3,8· Ἐβ 2,2· δίκαιος, ὅπως τοῦ ἀξίζει.
 ἐνδόμησις Ἀπ 21,18· οἰκοδομικὸ γέμισμα, τὸ ἐσωτερικὸ γέμισμα τοῦ τείχους· μπρὸς καὶ πίσω μεγάλοι πελεκητοὶ λίθοι καὶ στὸ μέσο κατώτερο ὕλικὸ (μικρὲς πέτρες, μπάζα).
 ἐνειλῶ Μρ 15,46· τυλίγω μέσα, περιτυλίγω.
 ἐνεὸς Πρξ 9,7· ἀκίνητος, παράλυτος, ἐμβρόντητος, ξερός, ἀμίλητος, ἀναυδος, ἄφωνος.
 ἐνέπρησα· βλ. ἐμπίμπρημι.
 ἐννεύω Λκ 1,62· κάνω νεῦμα (ὅπως συνεννοοῦνται οἱ κωφάλαλοι).
 ἐννυχα Μρ 1,35· νύχτα, μὲς στὴ νύχτα.
 ἐνταλμα Μθ 15,9· ἐντολὴ μικρῆς σημασίας, ἐντολίδιο.
 ἐντευξις Α΄ Τι 2,1· 4,5· προσευχή, θερμὴ προσευχή.
 ἐντιμος Λκ 7,2· Φι 2,29· Α΄ Πε 2,4· τιμημένος, πολύτιμος.
 ἐντυγχάνω Πρξ 25,24· συναντιέμαι καὶ συνομιλῶ, παρακαλῶ, προσεύχομαι, συζητῶ μὲ τὸ θεό, μεσιτεύω.
 ἐνυπνιάζομαι· ὄνειρεύομαι, βλέπω ἐνύπνια (= ὄνειρα). Πρξ 2,17 (= Ἰλ 3,1)· βλέπω θεόσταλτα καὶ προφητικὰ ὄνειρα. Ἰδ, 8· ὄνειρεύομαι καὶ λαχταρῶ αἰσχρὰ πράγματα.
 ἐνύπνιον Πρξ 2,14· ἀφουγκράζομαι, βάζω αὐτὶ κι ἀκούω, ἀκούω.
 ἐξάλλομαι Πρξ 3,8· πηδῶ, κάνω ἄλματα.
 ἐξάπινα Μρ 9,8· ξαφνικά.
 ἐξαρτίζω Πρξ 21,5· κάνω ἄρτιον, ὀλοκληρώνω, τακτοποιῶ (καὶ καταρτίζω, ἀπαρτίζω).
 ἐξαυτῆς Μρ 6,25· Φι 2,23· ἀμέσως, ἀμέσως μόλις.
 ἐξέραμα Β΄ Πε 2,22· ξέρασμα, ξερατό, ἐμετός.
 ἐξηγοῦμαι Α΄ Θε 1,8· ἀκούομαι, ἐκπέμπομαι ἀκουστικῶς.

ἐξορκίζω - ἑορτή

ἐξορκίζω Μθ 26,63· δεσμεύω, ὑποχρεώνω σὲ ὁμολογία, ἐξορκίζω κάποιον νὰ πῆ τὴν ἀλήθεια ἢ νὰ κάνη κάτι.

ἐξορκιστής Πρξ 19,13· αὐτὸς ποὺ ἐξορκίζει τὰ δαιμόνια, γιὰ νὰ τὰ βγάλῃ ἀπὸ κάποιον ἄνθρωπο, αὐτὸς ποὺ ἐπαγγέλλεται ἢ ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει τὸ χάρισμα νὰ κάνη κάτι τέτοιο.

ἐξορύσσω Μθ 2,4· ξηλώνω, ξεπατώνω. Γα 4,15· βγάζω (μάτια).

ἐξουθενῶ Μρ 9,12· περιφρονῶ σὰν τιποτένιο, ἐξευτελίζω· συντριβω, ἐκμηδενίζω.

ἑορτή Μθ 26,5· Ἰω 7,2· γιορτή. οἱ Ἑβραῖοι στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σάββατο εἶχαν 4 ἑορτές, καὶ στὴν Κ. Διαθήκη ἀναφέρονται ὅλες. οἱ 3 ἦταν θεσπισμένες ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ στὸ Νόμο (Ἐξ 12,21-24· 43-50· 23,14-17· 34,18-23· Δε 16,16-17· 31,9-13) καὶ ἡ μία τὸ Β΄ π.Χ. αἰῶνα ἀπὸ τοὺς Μακκαβαίους (Α΄ Μακκαβαίων 4,36-59). καὶ ἦταν οἱ ἑξῆς. 1. *ἑορτὴ τῶν ἄζύμων* ἢ *ἄζυμα* ἢ *πάσχα*. ἑφταήμερη, 14-20 Νισάν (= 1-7 Ἀπριλίου). κατὰ τὴ διάρκειά της ἔτρωγαν ἄζυμο ψωμί καὶ τὸ ψητὸ ἄρνι, ποὺ δὲν τοῦ ἔσπαζαν κόκκαλο, καὶ ἄγρια βραστὰ πικρολάχανα (ἴσως ραδίκια). πρώτη φορὰ τὸκάναν αὐτὸ τὴ βραδιά ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. καὶ γιόρταζαν αὐτὸ τὸ γεγονός, τὴν ἀπελευθέρωσι, τὴ διάβασι τῆς Ἑρυθρᾶς Θαλάσσης, καὶ τὴ μετάβασι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο στὴ χερσόνησο τοῦ Σινὰ κι ἀπὸ τὴ δουλεία στὴν ἐλευθερία. τὸ ψητὸ ἐκεῖνο ἄρνι ἦταν ἡ πρώτη τους λατρεία στὸν Κύριο, καὶ ἦταν *θυσία διαβατήριος* ἢ *διαβατήριον* (θῦμα) ἢ *διαβατήρια* ὅπως ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι. καὶ στὰ ἑβραϊκὰ ἢ *διάβασις* λέγεται *πάσχα*· γι' αὐτὸ ἡ ἑορτὴ αὐτὴ λεγόταν κι ἔτσι. ἔλεγαν δὲ *πάσχα* ἀκριβῶς τὸ θῦμα, τὸ σφάγιο, τὸ ψητὸ ἄρνι. στὴν Κ. Διαθήκη ἡ ἑορτὴ λέγεται ἄλλοτε *ἑορτὴ τῶν ἄζύμων* ἢ *τὰ ἄζυμα* κι ἄλλοτε *πάσχα* (Μθ 26,17· Μρ 14,1· 14,12· Λκ 22,1· Πρξ 12,3· 20,6). 2. *ἑορτὴ ἀρχῆς θερισμοῦ πυροῦ* (= σιταριοῦ) ἢ *ἑορτὴ θερισμοῦ πρωτογεννημάτων* ἢ *ἑορτὴ ἐβδομάδων*, ἐπειδὴ γινόταν 7 ἐβδομάδες μετὰ τὸ πάσχα ($7 \times 7 = 49$ μέρες), δηλαδὴ στὶς 27 Μαΐου. μ' αὐτὴ γιορταζόταν ἡ ἀρχὴ τῆς γεωργικῆς συγκομιδῆς καὶ τὸ κούρεμα τῶν γιδοπροβάτων. ἐπειδὴ ἀπεῖχε ἀπὸ τὸ πάσχα περίπου 50 μέρες, ἀργότερα στὴ λαϊκὴ γλῶσσα λεγόταν *πεντηκοστή*, κι ἔτσι ἀναφέρεται καὶ στὴν Κ. Διαθήκη (Πρξ 2,1· 20,16· Α΄ Κο 16,8). 3. *ἑορτὴ συναγωγῆς* (= συγκομιδῆς) ἢ *ἑορ-*

τῆ συντελείας (= ἀποπερατώσεως τῶν ἀγροτικῶν ἐργασιῶν) ἢ σκηνοπηγία. γινόταν μεσοῦντος τοῦ ἐνιαυτοῦ, δηλαδή γύρω στίς 14-21 Σεπτεμβρίου, ἢ ἐπ' ἐξόδου τοῦ ἐνιαυτοῦ (= σὺν τῷ θερινῷ ἐξαμῆνου τοῦ ἔτους), ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἔργων σου (= στὴ συγκομιδῇ τῶν καρπῶν τῶν ἐργασιῶν σου). σκηνοπηγία λεγόταν, διότι τὴ γιόρταζαν ὄχι στὸν τόπο τοῦ ἱεροῦ (Σηλὼμ ἢ Ἱερουσαλήμ) ὅπως τὶς δύο προηγούμενες, ἀλλ' ὁ καθένας στὸν τόπο του, στὴν ὑπαιθρο, ὅπου σὲ ἀνάμνησι τῆς νομαδικῆς ζωῆς στὴν ἔρημο ἔστηναν σκηνάς, δηλαδή καλύβες καὶ κιόσκια μὲ κλαριά, ὅπως κάνουμε τὴν πρωτομαγιά ἢ κάνει τὸ πάσχα ὁ στρατός, καὶ σ' αὐτὰ διασκεδάζαν. ἔτσι διδάσκει ἡ Βίβλος πρώτη στὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸ κλάδεμα καὶ τὸν καιρὸ του. κάθε 7 χρόνια δέ, κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τῆς ἀφέσεως (= ἔτος ἀπελευθερώσεως ὅλων τῶν δούλων καὶ γενικῶς ἀγρاناπαύσεως) τὴν ἔκαναν μεγάλη ἑορτή, ὄχταήμερη, καὶ σὰν τέτοια ἀναφέρεται στὴν Κ. Διαθήκη (Ἰω 7,2· 7,37). τότε ποὺ γινόταν μεγάλη, διάβαζαν, γιὰ ν' ἀκούσῃ ὁ λαός, ὅλο τὸ Νόμο τοῦ Μωϋσέως. ὁ Χριστὸς ἐκμεταλλεύτηκε μία τέτοια μεγάλη σκηνοπηγία ποὺ συνέπεσε στὴν κηρυκτικὴ του δρᾶσι καὶ κήρυξε στὸ λαὸ πολλὰ καὶ μεγάλα, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ παρὰ λίγο θὰ φονευόταν τότε (Ἰω 7,2-10,21). 4. ἑορτὴ τῶν ἐγκαίνιων ἢ ἐγκαίνια (Ἰω 10,22· καὶ Α' Μακκαβαίων 4,36-59), στίς 25 Χασελεῦ (= 10 Νοεμβρίου). κατ' αὐτὴ τὴν ἡμερομηνία τοῦ ἔτους 166 π.Χ. οἱ Μακκαβαῖοι, ἀφοῦ ἀπελευθέρωσαν τὴν Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τοὺς Σελευκίδες, καθάρισαν τὸ ναὸ τοῦ Κυρίου, ποὺ εἶχε γίνῃ εἰδωλολατρικὸς, καὶ τοῦ ἔκτισαν καινούργιο θυσιαστήριον· αὐτὸ ἀκριβῶς ἦταν τὰ ἐγκαίνια. κι ἀπὸ τότε τὸ γεγονὸς ἑορταζόταν κάθε χρόνο. καὶ τὰ ἐγκαίνια, ποὺ ἀναφέρονται ἔτσι ἀκριβῶς στὴν Κ. Διαθήκη, χρησιμοποιήθηκαν ἀπὸ τὸν Κύριο ὡς εὐκαιρία διευρύνσεως τοῦ κηρύγματός του στὸ λαὸ (Ἰω 10,22-39). ὅταν στὴν Κ. Διαθήκη λέγεται ἀπλῶς ἡ ἑορτή, ἐννοεῖται τὸ πάσχα, ἢ πρώτη καὶ μεγαλειότερη τοῦ ἔτους.

ἐπαγγελία Λκ 24,49· ὑπόσχεσι.

ἐπαγγέλλομαι Μρ 14,11· ὑπόσχομαι.

ἐπάγγελμα Β' Πε 1,4· ὑπόσχεσι (= ἐπαγγελία).

ἐπαγωνίζομαι Ἰδ, 3· ἀγωνίζομαι ἐν συνεχείᾳ· ἀγωνίζομαι ν' ἀπο-

ἐπάνω - ἐπισπῶμαι

κτῆσω κάτι κι ἐπαγωνίζομαι στὴ συνέχεια νὰ τὸ διατηρήσω. συνεχίζω τὸν ἀγῶνα κάποιου.

ἐπάνω πεντακοσίους Α΄ Κο 15,6· σὲ πεντακοσίους.

ἐπερώτημα Α΄ Πε 3,21 (*interrogatio*· καὶ *stipulatio*)· συμβόλαιο, συμφωνητικό· διαθήκη, ὅπως ἐννοεῖται ἢ λέξι στὶς φράσεις *παλαιὰ διαθήκη* καὶ *καινὴ διαθήκη*.

ἐπέχω Λκ 14,7· Α΄ Τι 4,16· προσέχω. Πρξ 19,22· ἀπομένω, παραμένω. Φι 2, 16· κρατῶ, κατέχω.

ἐπίβλημα Μθ 9,16· μπάλωμα.

ἐπιγαμβρεύω Μθ 22,24· συνδέομαι μὲ γάμο. *ὕπανδρεύεται* (*ὕπο τὸν ἄνδρα*) ἢ γυναῖκα, *ἐπιγαμβρεύει* (*ἐπὶ τὴν γυναῖκα*) ὁ ἄντρας. βλ. καὶ *γαμῶ*.

ἐπιδιατάσσομαι Γα 3,15· συμπληρώνω μὲ πρόσθετες καὶ συμπληρωματικὲς διαταγὲς ἢ παραγγελίες.

ἐπικούρειοι φιλόσοφοι Πρξ 17,18· ὄπαδοὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἐπικούρου (342-270 π.Χ., Ἀθηναίου).

ἐπικουρία Πρξ 26,22· βοήθεια.

ἐπιλησμονή Ἰα 1,25· ξεχασιά. *ἀκροατῆς ἐπιλησμονῆς*· ξεχασιάρης, ἀκροατῆς ποὺ ἀπὸ τὸ ἓνα αὐτὶ του τὰ λόγια μπαίνουν κι ἀπὸ τὸ ἄλλο βγαίνουν.

ἐπινεύω Πρξ 18,20· συμφωνῶ, συναινῶ, συγκατατίθεμαι.

ἐπιούσιος Μθ 6,11· ὁ αὐριανός. *ἐπιούσα* (= ἐπερχομένη) ἡμέρα, ἢ αὐριανή.

ἐπίσημος Μθ 27,16· περιβόητος.

ἐπισπῶμαι Α΄ Κο 7,18· τανύζω συνεχῶς· σημαίνει ὅτι ὁ περιτετμημένος τραβάει τὸ δέρμα τοῦ γεννητικοῦ του ὄργάνου, γιὰ νὰ σκεπάσει τὸ ἐμπρόσθιο μέρος (τὴ βάλανο), ποὺ ἔμεινε ἀκάλυπτο μετὰ τὴν περιτομή, καὶ γιὰ νὰ φαίνεται ἔτσι πάλι ὅτι ἔχει ἀκροβυστία (πετσάκι)· γιὰ νὰ μὴ φαίνεται ὅτι ἔχει περιτομή· διότι ὅταν ἓνα μαλακὸ μέρος τοῦ σώματος τὸ ἔχη κανεὶς μονίμως τανυσμένο καὶ τὸ τανύζη ὅλο καὶ πιὸ πολὺ, αὐτὸ μεγαλώνει ὅσο θέλεις· ὅπως μεγαλώνουν τὸ κάτω χεῖλος τῶν κοριτσιῶν τους μερικοὶ νέγροι τῆς Ἀφρικῆς μὲ τὸ συνεχὲς τάνυσμα· καὶ γίνεται ἴσα μ' ἓνα πιάτο. ὁμόρριζο καὶ στὴ σημασία παραπλήσιο μὲ τὸ *ἐπισπῶμαι* εἶναι τὸ ῥῆμα *ἀνασπῶ* - *ἀνασπῶμαι* (= τραβάω) (Λκ 14,5· Πρξ 11,10). βλ. καὶ *ἀκροβυστία*, *περιτέμνω*, *περιτομή*.

ἐπιστομίζω Ττ 1,11· ἀποστομώνω (μ' ἐπιχειρήματα).

ἐπισύστασις Β' Κο 11,28· ὀργανωμένη ἐπίθεσι διωκτῶν (κατὰ τοῦ Παύλου). Ἰωάννης Χρυσ., Εἰς Α' Κορ., ὁμ. 25,2 PG 61,571.

ἐπιφάσκω Ἐφ 5,14· *ἐπιφάσκω τινά*· ρίχνω φῶς ἐπάνω σὲ κάποιον.

ἐπιφώσκω Μθ 28, 1· προχωρῶ πρὸς τὰ χαράματα· *ἐπιφώσκει ἡμέρα*· χαράζει ἡ μέρα, ξημερώνει.

ἐποκέλλω (*τὴν ναῦν*) Πρξ 27,41· ἐξοκέλλω τὸ πλοῖο, τὸ ρίχνω στὴν ἀμμώδη ξηρά, τὸ κάνω νὰ σβαρνίσῃ καὶ νὰ σφηνώσῃ τὴν πλώρη του στὴν ἀμμουδιά.

ἔπος Ἐβ 7,9· λόγος. *ὡς ἔπος εἶπειν*· καὶ γιὰ νὰ πῶ ἔτσι, κι ἄς ποῦμε, «νὰ ποῦμε».

ἐρείδω Πρξ 27,41 (*ἐρείσασα*)· στηρίζω, κάνω νὰ πατήσῃ, στηρίζομαι, πατῶ.

ἐρείσασα· βλ. *ἐρείδω*.

ἐρεύγομαι (= *ρεύομαι*, ξερνῶ) Μθ 13,35· μιλῶ, βγάζω τὰ λόγια ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου. (σήμερα ἔμεινε σὰ *ρεύομαι*).

ἐρίθεια Ῥω 2,8· ἐριστικὴ διάθεσι, ἐριστικότης, καυγατζήδικο πνεῦμα.

ἐσθῆς Λκ 23,11· Πρξ 12,21· ἐνδυμασία, στολή.

ἔσοπτρον Α' Κο 13,12· Ἰα 1,23· καθρέφτης.

ἕτεροδιδασκαλῶ Α' Τι 1,3· 6,3· διδάσκω ἄλλα, διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ παραδεδομένα ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους· διδάσκω κακόδοξα κι αἰρετικὰ πράγματα.

ἕτεροζυγῶ Β' Κο 6,14· συζυγῶ, συνεργάζομαι, μπαίνω στὸν ἴδιο ζυγὸ σὰν ἕτερο μέλος μιᾶς δυάδος, γίνομαι κοινωνὸς τῶν ἔργων κάποιου ἄλλου.

εὐδία Μθ 16,2· καλὸς καιρὸς, καλοκαιρία.

εὐδοκία· (λέξι ἐρμηνευτικῶς εὐκόλη, μεταφραστικῶς δύσκολη· εὐνόητη δηλαδή, ἀλλὰ σὰν ἔννοια δυσπροσδιόριστη καὶ δυσδιάτυπη μὲ κάποια ἀντίστοιχη νεοελληνικὴ)· ἀρέσκεια, εὐαρέσκεια, καλὴ γνώμη, ἀγαθὴ πρόθεσι, ἀγαθὴ ἐπιθυμία. α'. Λκ 2,14· *ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*· στοὺς ἀνθρώπους εὐαρέσκεια καὶ εὐνοια (τοῦ θεοῦ). Φι 2,13· *καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας (τοῦ θεοῦ)*· καὶ τὸ νὰ θέλετε καὶ τὸ νὰ ἐνεργῆτε γιὰ τὴν ἐξασφάλισι τῆς εὐαρεσκείας (τοῦ θεοῦ), γιὰ ν' ἀρέσετε

εὐδοκῶ - εὐπάρεδρος

(στό θεό). β'. Ἐφ 1,5· *κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ*· κατὰ τὴν ἀρέσκεια τοῦ θελήματός του, ὅπως ἀρέσει στό θέλημά του. Ἐφ 1,9· *κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ*· κατὰ τὴν ἀρέσκειά του, ὅπως τοῦ ἀρέσει. γ'. Μθ 11,26· Λκ 10,21· *οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου*· ἔτσι σοῦ ἄρεσε. δ'. Ῥω 10,1· *ἡ εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδιάς*· ἐκεῖνο πού μ' ἀρέσει ἐνδόμυχα, ἡ λαχτάρα τῆς καρδιάς μου. ε'. Φι 1,15· *δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσι*· κηρύττουν τὸ Χριστό, ἐπειδὴ τοὺς ἀρέσει, ἐπειδὴ τοὺς δίνει χαρὰ (ἀπὸ ἀγαθῆ πρόθεσι). Β' Θε 1,11· *ἵνα... ὁ θεός... πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης*· γιὰ νὰ ὀλοκληρώσῃ ὁ θεὸς κάθε ἀγαθὴ ἀρέσκειά σας, γιὰ ν' ἀναπτύξῃ πλήρως κάθε καλὴ σας πρόθεσι κι ἐπιθυμία. βλ. κι *εὐδοκῶ*.

εὐδοκῶ. α'. ἀρέσκομαι, μοῦ ἀρέσει, ἐγκρίνω, προτιμῶ· Λκ 12,32· Α' Κο 1,21· Β' Κο 5,8· 12,10· Κλ 1,19· Α' Θε 3,1· Β' Θε 2,12· Ἐβ 10,6· 10,38. β'. ἔχω τὴν καλὴ θέλησι, ἔχω τὴν ἀγαθὴ πρόθεσι, παίρνω τὴν καλὴ ἀπόφασι· Ῥω 15,26· Γα 1,15· Α' Θε 2,7. γ'. *εὐδοκῶ ἔν τινι* ἢ *εἶς τινα*· αὐτὸς μοῦ κάνει, σ' αὐτὸν ἀναπαύομαι· Μθ 3,17· 12,18· 17,5· Μρ 1,11· Λκ 3,22· Α' Κο 10,5· Β' Πε 1,17. βλ. ἀπαραιτήτως κι *εὐδοκία*.

εὐθετος Λκ 9,62· Ἐβ 6,7· κατάλληλος, πρέπων.

εὐλάβεια Ἐβ 5,8· ὑπακοὴ στό θεό.

εὐλαβοῦμαι Ἐβ 11,7· ὑπακούω στό θεό.

εὐλογία α'. Ῥω 15,29· εὐλογία τοῦ θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους. β'. Α' Κο 10,16· εὐλογία - ἱερουργία - εὐχαριστία τῶν ἀνθρώπων στό θεό. γ'. Ῥω 16,18· ὑποκριτικὴ κι ἀπατεωνικὴ καλολογία. βλ. καὶ *χρηστολογία*.

εὐνοχίζω Μθ 19,12· κάνω κάποιον εὐνοῦχο. *εὐνοχίζομαι* Μθ 19,12· μέ κάνουν εὐνοῦχο. (καὶ τὰ δύο ῥήματα ἔχουν καὶ τὴ μεταφορικὴ τους σημασία). βλ. καὶ *εὐνοῦχος*.

εὐνοῦχος Μθ 19,12· αὐτὸς πού τοῦ ἔκοψαν ἢ ἔσπασαν τοὺς ὄρχεις ἢ ὅλα τὰ γεννητικὰ ὄργανα, ὥστε νὰ εἶναι ἀνίκανος γιὰ συνουσία· μεταφορικῶς αὐτὸς πού δάμασε τὴ σεξουαλικὴ του ὁρμὴ μὲ τὴν πίστι καὶ παρθενεύει γιὰ τὸ Χριστό. βλ. κι *εὐνοχίζω*.

εὐπάρεδρος Α' Κο 7,35· αὐτὸς πού βρίσκεται δίπλα σὲ κάποιον σὲ κατάστασι ἐτοιμότητος καὶ εὐχρηστίας. *τὸ εὐπάρεδρον*· τὸ νὰ βρίσκεται κανεὶς σὲ τέτοια κατάστασι.

εὐροκλύδων Πρξ 27,14· θυελλώδης βορειοανατολικὸς ἄνεμος.
εὐσημος Α΄ Κο 14,9· εὐκολογνώριστος, εὐδιάκριτος, σαφής, μὲ συ-
 γκεκριμένη σημασία. (στρατιωτικὸς μουσικὸς ὄρος).
εὐσχημόνως Ῥω 13,13· μὲ σεμνὸ ντύσιμο· (*σχῆμα* = ντύσιμο).
εὐσχημος Α΄ Κο 7,35· ὁ σεμνῶς καὶ καταλλήλως ντυμένος.
εὐσχημοσύνη Α΄ Κο 12,23· πλήρες σεμνὸ καὶ κατάλληλο ντύσιμο.
εὐσχημων Μρ 15,43· Πρξ 13,50· Α΄ Κο 12,24· λαμπροφορεμένος, ἐ-
 πίσημος, ἄνθρωπος τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας ἢ τῆς τάξεως τῶν ἀ-
 ξιωματούχων.
εὐτραπελία Ἐφ 5,4· τὸ νὰ λέη κανεῖς σόκιν ἀστειολογήματα, αἰ-
 σχρὰ καὶ γαργαλιστικὰ ἀστεῖα, πρόστυχα καλαμπούρια.
εὐψυχῶ Φι 2,19· παίρνω κουράγιο, ἔχω κουράγιο.
ἐφάλλομαι Πρξ 19,16· πηδῶ πάνω (σὲ κάποιον).
ἐῶ (ἐάω) Μθ 24,43· ἀφήνω, ἐπιτρέπω.
ἐώρακα· βλ. ὄρῶ.

Z

ζευκτηρία Πρξ 27,40· τὰ πηδάλια τῶν πλοίων κατὰ τὴν ἀρχαιότη-
 τα ἦταν δυὸ ὑπερμεγέθη κουπιὰ στερεωμένα στὴν πρύμνα ποὺ
 κρατοῦνταν σταθερῶς συζυγῆ καὶ παράλληλα μὲ δυὸ ἄκαμπτες
 μετάλλινες ἀσφαλιστήριες ράβδους οἱ ὁποῖες λέγονταν *ζεῦγλαι*
 (Εὐριπίδης, Ἑλ., 1536 *πηδάλιά τε ζεύγλαισι παρακαθίετο*) ἢ
ζευκτηρία. (οἱ δυὸ ἀναφορὲς στὸ Λουκᾶ καὶ στὸν Εὐριπίδη εἶ-
 ναι μοναδικὲς στὴν παγκόσμια γραμματεία). ὅταν τὸ πλοῖο
 στάθμευε, αἱ *ζευκτηρία* χαλαρώνονταν - ἀποσυμπλέκονταν (*ἀ-*
νιέντες), ὅπως γίνεται σήμερα μὲ τὸ συμπλέκτη τῶν αὐτοκινή-
 των.
ζέω Πρξ 18,25· Ῥω 12,11· βράζω (μὲ καλὴ μεταφορικὴ σημασία),
 ἔχω ζέσι, ἔχω ζῆλον, εἶμαι φλογερός.
ζηλεύω Ἀπ 3,19· *ζέω* - βράζω ἀπὸ *ζῆλον* - βρασμὸ πνευματικό.
ζῆλος· *ζέσις* - βρασμὸς καλὸς (Ῥω 10,2) ἢ κακὸς καὶ φθονερός
 (Γα 5,20)· ἢ σωστὴ ἐρωτικὴ - συζυγικὴ ζηλοτυπία (μεταφορι-
 κῶς) (Β΄ Κο 11,2).
ζηλῶ Πρξ 7,9· Α΄ Κο 12,31· Β΄ Κο 11,12· Γα 4,17· ἔχω ὅποιονδήποτε
 ζῆλον.
ζηλωτής Πρξ 21,20· Ττ 2,14· ὁ ἔχων ὅποιονδήποτε *ζῆλον*· Λκ

ζιζάνιον - θάλπω

- 6,15· Πρξ 1,13· *Σίμων ὁ ζηλωτής (κανανίτης - ρνα - ρννα)* ὁ ἀπὸ παράταξι ζηλωτῶν.
ζιζάνιον Μθ 13,25· κάθε ἀγριόχορτο ποὺ φυτρώνει ἀνάμεσα στὸ σπαρμένο σιτάρι.
ζόφος Ἰδ, 6· σκότος, τὸ μαῦρο χρῶμα τοῦ σκοταδιοῦ, (ζόφον ἔλε-
γαν τὸ χρῶμα, καὶ σκότος τὸ χῶρο τοῦ σκοταδιοῦ).
ζύμη Μθ 13,33· προζύμι, μαγιά ψωμιοῦ. Μθ 16,6· Γα 5,9· (μεταφο-
ρικὴ χρῆσι).
ζωγρῶ Ακ 5,10· ἀγρεύω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω. ζωγροῦμαι Β' Τι
2,26· παγιδεύομαι, αἰχμαλωτίζομαι, γραπώνομαι (παθ.).

Η

- ἠδύοσμον Μθ 23,23· δυόσμος.
ἠλί (ἠλ - ι = θεέ μου) Μθ 27,46· Ἠλί ἠλί, λιμὰ σαβαχθανί = Ψα
21,1 Ὁ θεός ὁ θεός μου ἵνατί ἐγκατέλιπές με; ὁ Ματθαῖος τὸ
γράφει καὶ ἔβραϊστί. τὸ ἠλ ἢ ελ (ἔβραϊστί αλ) σημαίνει θεός κι
ἐμφανίζεται ὡς πρῶτο συνθετικὸ στὰ ὀνόματα Ἐλεάζαρ Ἐλιμέ-
λεχ Ἠλί Ἠλιοῦ κι ὡς δεύτερο στὰ Μιχαήλ Γαβριήλ Ἰεζεκιήλ
Δανιήλ· ὅπως ἐμεῖς λέμε Θεόφιλος καὶ Φιλόθεος. βλ. καὶ ἐλωϊ,
σαβαχθανί.
ἠλος Ἰω 20,25· καρφί.
ἠ μὴν Ἐβ 6,14· εἰλικρινὰ ναί, ναί βέβαια.
ἠνεγκα (τοῦ φέρω) Μρ 9,17· ἔφερα. Μθ 14,11 ἠνέχθη· μεταφέρθη-
κε, κουβαλήθηκε, παρουσιάστηκε, τὸν ἔφεραν.
ἠττημα Ῥω 11,12· Α' Κο 6,7· ἔλλειμμα, ἐλάττωμα, μειονέκτημα,
ψεγάδι.
ἠττον Β' Κο 12,15· λιγώτερο (τοῦ ὀλίγος). Α' Κο 11,17· τὸ χειρό-
τερο (τοῦ κακός).
ἠττώμαι α'. Β' Κο 12,13· ζημιώνομαι, παίρνω κάτι λιγώτερο ἀπὸ
τοὺς ἄλλους. β'. Β' Πε 2,19· ἀποδεικνύομαι κατώτερος, μειονε-
κτῶ, ἠττώμαι.

Θ

- θάλπω Ἐφ 5,29· ζεσταίνω, κρατῶ κάποιον ζεστό, τὸν φυλάγω ἀπὸ
τὸ κρύο, τὸν ντύνω.

- θάμβος Λκ 4,36· 5,9· φόβος, ισχυρή έκπληξι με φόβο, με δέος.
 θαμβούμαι Μρ 1,27· 10,24· μένω κατάπληκτος, κυριεύομαι ἀπὸ δέ-
 ος.
 θάπτω α'. Μθ 14,12· θάβω. β'. Μθ 8,21· γηροκομῶ· (θάψαι τὸν πα-
 τέρα μου· νὰ κυττάξω τὸν πατέρα μου, μέχρι νὰ πεθάνη με τὸ
 καλὸ ἀπὸ γεράματα, καὶ νὰ τὸν θάψω, καὶ νὰ εἶμαι ἐλεύθερος ὑ-
 ποχρεώσεων. καὶ σήμερα λέει ἕνας πατέρας σ' ἕνα παιδί του· Ἐ-
 σὺ «θὰ μοῦ κλείσης τὰ μάτια», ἤτοι ἐσὺ θὰ με γηροκομήσης).
 θαῦμα Ἄπ 17,6· τὸ συναίσθημα τοῦ θαυμασμοῦ, θαυμασμός, κατά-
 πληξι. στὴ Βίβλο τὰ σημεῖα δὲν λέγονται ποτὲ θαύματα.
 θεῖον Λκ 17,29· Ἄπ 9,17· θειάφι.
 θειώδης Ἄπ 9,17· σὰ θειάφι (στὸ χρῶμα), κίτρινος. βλ. καὶ ὑακίν-
 θινος, χλωρός.
 θεοστυγής Ῥω 1,30· θεομίσητος, αὐτὸς ποὺ τὸν σιχαίνεται ὁ θεός·
 ἀλλὰ κι αὐτὸς ποὺ μισεῖ τὸ θεό.
 θεραπεία α'. Λκ 9,11· θεραπεία, γιαιρεία. β'. Μθ 24,45· τὸ σύνολο
 τῶν δούλων ἑνὸς σπιτιοῦ, τὸ σύνολο τῶν θεραπόντων.
 θεωρία Λκ 23,48· θέαμα.
 θησαυρός α'. Μθ 2,11· ἀποθήκη, θησαυροφυλάκιο, κιβώτιο, σεν-
 τούκι, πουργί, πορτοφόλι· (τὸ περιέχον, τὸ δοχεῖο). β'. Β' Κο
 4,7· τὸ χρῆμα, κάτι τὸ πολύτιμο (τὸ περιεχόμενον).
 θιγγάνω Κλ 2,21 (θίγης)· Ἐβ 11,28· 12,20 (θίγη)· ἀγγίζω.
 θίγω· βλ. θιγγάνω.
 θρησκεία Πρξ 26,5· Κλ 2,18· Ἰα 1,26· λατρεία, τελεστική πράξι.
 θριαμβεύω (triumpho) α'. Κλ 2,15· σέρνω καὶ περιφέρω κάποιον σὰν
 ἠττημένο αἰχμάλωτό μου στὸν νικητήριο θρίαμβό μου, στὴν πα-
 ρέλασί μου. β'. Β' Κο 2,14· καθιστῶ κάποιον θριαμβευτή, τὸν ἀ-
 ξιώνω νὰ γίνῃ νικητῆς ποὺ τελεῖ θρίαμβο (ἐπιδεικτική παρέλασι)
 τῆς νίκης του. οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχαν μόνο τ' ὄνομα θρίαμβος
 (= θρησκευτική ὀργιαστική πομπή Διονύσου). ἀπὸ τοὺς Ἕλλη-
 νες τὸ πῆραν οἱ Λατῖνοι ὡς *trumpus* ἢ *trumphus*. στὴ λατινική
 γλῶσσα ἀφ' ἑνὸς τὸ ὄνομα πῆρε τὴ σημασία τῆς νικητήριας
 στρατιωτικῆς παρελάσεως, καὶ ἀφ' ἑτέρου πλάστηκε τὸ ῥῆμα *tri-
 umpho* (= τελῶ νικητήριο θρίαμβο). αὐτὸ τὸ λατινικὸ ῥῆμα *tri-
 umpho* μπῆκε στὴν ἑλληνική ὡς *θριαμβεύω*· καὶ συναντᾶται πρῶ-
 τη φορά στὴν Κ. Διαθήκη δεύτερη δὲ στὸν Πλούταρχο.

θύνος - ίλασμός

θύνος Ἄπ 18,12 (ξύλον θύνον): ἀπὸ ξύλο θύου, δηλαδή τοῦ δέν-
τρου ἀπὸ τὸ ὁποῖο βγαίνει (σὰ ῥητίνη) τὸ θύον ἢ θυμίαμα· ἀρω-
ματικὸ ξύλο.

θυμομαχῶ Πρξ 12,20· τρέφω ἐχθρικὸ φρόνημα· ἦν θυμομαχῶν Τυ-
ρίοις· ἦταν «στὰ μαχαίρια» μὲ τοὺς Τυρίους.

θυρεός Ἐφ 6,16· ἀσπίδα.

θυρίς Πρξ 20,9· Β΄ Κο 11,33· παράθυρο.

I

ιάθην· βλ. *ιώμαι*.

ἴαμα Α΄ Κο 12,9· θεραπεία, γιатρεία.

ἴασις Λκ 13,32· θεραπεία, γιатρεία.

ἴασομαι· βλ. *ιώμαι*.

ἴασπις Ἄπ 4,3· 21,11· 21,18-19· ἡμιπολύτιμος ἀδιαφώτιστος μικρο-
κρυσταλλικός λίθος ποὺ καὶ σήμερα λέγεται ἴασπις (SiO₂, διο-
ξειδίο τοῦ πυριτίου· χρῶμα κόκκινο· σκληρότης 7 Μός).

ἴασπις κρυσταλλίζων Ἄπ 21,11· νομίζω ὅτι εἶναι ὁ σήμερα λεγόμε-
νος *ροδοχαλαζίας*, ἡμιπολύτιμος διαφώτιστος μεγαλοκρυσταλ-
λικὸς λίθος (SiO₂, διοξειδίο τοῦ πυριτίου μὲ προσμίξεις ἰχνῶν
διοξειδίων τοῦ τιτανίου (TiO₂) ἢ τοῦ μαγγανίου (MnO₂), στὰ ὁ-
ποῖα ὀφείλει τὸ ὑπέροχο ῥόδινο χρῶμα του· σκληρότης 7 Μός).

ἰδέα Μθ 28,3· ὄψι, μορφή, καμωσιά, σιλουέτα.

ἰδεῖν, ἰδῶν· βλ. *ὄρῶ*.

ἰκανόν Πρξ 17,9 (satisfactio)· λαβόντες τὸ ἰκανόν παρὰ τοῦ Ἰάσο-
νος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς· χρηματικὴ ἐγγύησι γιὰ
τὴν ἀπόλυσι ἐκείνου ποὺ συνελήφθη. (ῥωμαϊκὸς δικανικὸς ὄ-
ρος).

ἰκανῶ Β΄ Κο 3,6· Κλ 1,12· καθιστῶ ἰκανόν, ἀξιῶνω (κάποιον)· κά-
νω κάποιον νὰ φτάσῃ κάπου.

ἰκμάς Λκ 8,6· ἴχνος ὑγρασίας.

ἰλαρός Β΄ Κο 9,7· χαρούμενος.

ἰλαρότης Ῥω 12,8· χαρά, ἔκφρασι χαρᾶς, ὄψι χαρούμενη.

ἰλάσκομαι Λκ 8,13· Ἐβ 2,17· ἐξιλεῶνω, συγχωρῶ, παρέχω τὸ ἔλε-
ος· ἀποσπῶ τὸ ἔλεος.

ἰλασμός Α΄ Ἰω 2,2· 4,10· ἐξιλαστήριο θῦμα.

ἰλαστήριον Ῥω 3,25· Ἐβ 9,5· πηγή ἐξιλασμοῦ, πηγή ἐξιλεώσεως (στο δεῦτερο χωρίο ἢ κιβωτὸς τῆς διαθήκης, στο πρῶτο ὁ Χριστός).

ἰλεως Μθ 16,22· Ἐβ 8,12· ἐλεήμων, χορηγὸς ἰλασμοῦ (ἐξιλεώσεως).

ἰμάς· λουρί. Μθ 1,7· Λκ 3,16· Ἰω 1,27· *ἰμάντες*· τὰ λουριὰ τῶν ὑποδημάτων (πεδίλων). Πρξ 22,25· *ἰμάντες*· τὰ λουριὰ μετὰ τὰ ὁποῖα ἔδεναν καὶ τέντωναν τὸ κορμὶ ἐκείνου τὸν ὁποῖο θὰ μαστίγωναν (γιὰ νὰ δέχεται τὶς βουρδουλιές χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ φυλαχτῇ).

ἰμάτιον Μθ 5,40· Πρξ 9,39· τὸ ἐξωτερικὸ ροῦχο τῶν ἀρχαίων, ὅπως τῶρα τὸ σακκάκι ἢ τὸ κοστούμι ὅλο.

ἰὸς α΄. Ἰα 5,3· σκουριά, ὀξειδωσι· β΄. Ῥω 3,13· Ἰα 3,8· δηλητήριον, φαρμάκι.

Ἰουδαῖος, -οι Πρξ 18,2· (ὄνομα θρησκευτικὸ, ὄχι πλέον ἐθνικὸ στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ)· οἱ πιστοὶ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ ἀνεξαρτήτως φυλῆς, ὅπως φαίνεται καὶ σ' αὐτὸ τὸ χωρίο ποὺ λέει· Ὁ Παῦλος... εἰς Κόρινθον... εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει (= Πόντιον στὴ φυλῇ)· ἦταν Ῥωμαῖος στὴν ἰθαγένεια (Ἀκύλας, Aquila), Ἰουδαῖος στὸ θρήσκευμα, Πόντιος στὴ φυλῇ. βλ. καὶ *Ἑβραῖος, Ἕλλην*.

ἶρις Ἀπ 4,3· 10,1· οὐράνιο τόξο, «δόξα».

ἰσόψυχος Φι 2,20· ὁμόφρων σὲ ὅλα.

ἰᾶμαι Μθ 13,15· θεραπεύω, γιαιρεύω.

Κ

καθαιρῶ Μρ 15,36· κατεβάζω.

καθελῶ, καθελεῖν· βλ. *καθαιρῶ*.

καθηγητής Μθ 23,10· ἡγέτης, ἀρχηγός.

καθῆκαν· βλ. *καθήμι*.

καθήμι Λκ 5,19· Πρξ 9,25· κατεβάζω.

κακία Μθ 6,34· κακουχία, ταλαιπωρία, κούρασι.

κάλαμος (= καλάμι) α΄. Γ΄ Ἰω, 13· γραφίδα, πέννα. β΄. Ἀπ 11,1· 21, 15· μέτρο, πῆχυς, μεζούρα. καὶ συγκεκριμένη ἑβραϊκὴ μονάδα μετρήσεως μήκους ἴση μετὰ 3,15 μ.. στο ἑβραϊκὸ γράφεται *φνε* (=

καλλιέλαιος - κατακλῶ

- κάννα*), στους Ο' μεταφράζεται *κάλαμος* ὅπως κι ἐδῶ στὴν Κ. Διαθήκη. βλ. καὶ *κανών*.
- καλλιέλαιος* 'Ρω 11,24· ἡμερὴ ἐλιά· (ἡ ἄγρια λέγεται *ἀγριέλαιος*).
- καμμύω* Μθ 13,15 (= 'Ησ 6,10)· κλείνω τὰ μάτια.
- κάμνω* α'. 'Εβ 12,3· ἀποκάμνω, ἐξαντλοῦμαι ἀπὸ τὴν κούρασι, κουράζομαι. β'. 'Ια 5,15· εἶμαι ἄρρωστος.
- κανών* Β' Κο 10,13· Γα 6,16· *χάρακας*, ὑπογραμμός, ὑπόδειγμα· μονάδα μετρήσεως, πῆχυς, μέτρο. εἶναι ἡ ἑβραϊκὴ λέξι *φνε* ποὺ ἐξελληνίζεται ἄλλοτε *κάννα* (τῆς *κάννης*) κι ἄλλοτε *κανών*, καὶ θὰ πῆ καλάμι. βλ. καὶ *κάλαμος*.
- καπηλεύω* Β' Κο 2,17· κάνω ψιλὸ ἐμπόριο, ἐμπορεῦομαι κάτι λιανικῶς, ἢ ὡς ψιλικό.
- καρδία* Μθ 5,8· 5,28· 9,4· 11,29· 13,15 (= 'Ησ 6,10)· Λκ 2,35· 'Ιω 12,40 (= 'Ησ 6,10)· Πρξ 5,3· 16,4· 'Ρω 1,21· Β' Κο 3,2· 'Εφ 1,18· 'Εβ 4,12· 'Απ 2,23· ἐγκέφαλος, μυαλό, σκέψι, λογισμός, φρόνημα.
- κάρφος* Μθ 7,3· Λκ 6,41-42· ξυλαράκι, τσάκνο, μπάμπαλο.
- καταβραβεύω* Κλ 2,18· καταδυναστεύω, κατευθύνω τυραννικῶς, καταπιέζω μὲ ἐπιρροή, «κάνω πλύσι ἐγκεφάλου».
- καταγγελεύς* Πρξ 17,18· κήρυκας, αὐτὸς ποὺ κηρύττει.
- καταγγέλλω* Πρξ 3,24· κηρύττω (τὸ λόγο τοῦ θεοῦ).
- κατάγνυμι* (*κατέαξα*, *κατεαγῶσι*) Μθ 12,20 (= 'Ησ 42,3)· 'Ιω 19,31-33· σπάζω, τσακίζω.
- κατάγω* α'. (ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στὴ γῆ) 'Ρω 10,6· κατεβάζω. β'. (ἀπὸ μιὰ ὄρεινὴ περιοχὴ σὲ μιὰ πεδινὴ ἢ καὶ παραθαλάσσια) Πρξ 9,30· κατεβάζω. γ'. (*εἰς τὸ συνέδριον*) Πρξ 22,30· 23,15· 23,20· φέρνω κάποιον στὸ μέγα συνέδριο τῶν 'Ιουδαίων, γιὰ νὰ δικαστῆ. δ'. (*τὸ πλοῖον*) Λκ 5,11· φέρνω τὸ πλοῖο ἀπὸ τ' ἀνοιχτὰ τῆς θαλάσσης στὸ λιμάνι· «δένω». ε'. *κατάγομαι* (μὲ πλοῖο) Πρξ 27,3· 28,12· καταπλέω, φτάνω μὲ πλοῖο σὲ κάποιο λιμάνι.
- καταγωνίζομαι* 'Εβ 11,33· νικῶ, τὰ βγάζω πέρα.
- κατάθεμα* 'Απ 22,3· ἀποβολή, ἐκβολή, ἔξωσι, πτῶσι, διώξιμο, ἀνάθεμα, κατάρα.
- καταθεματίζω* Μθ 26,74· ὑποβάλλω σὲ *κατάθεμα* (βλ. λ.), καταναθεματίζω, καταριέμαι.
- κατακλῶ* (*κατέκλασε*) Μρ 6,41· Λκ 9,16· σπάζω, κόβω, τεμαχίζω.

- καταλλάσσω* Ῥω 5,10· συμφιλιώνω, συμβιβάζω.
καταναρκῶ Β' Κο 11,9· 12,13-14· καταδυναστεύω, ἐκμεταλλεύομαι.
κατανεύω Λκ 5,7· *νεύω κάτω*, κουνῶ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω, πού σημαίνει «ναί»· *νεύω καταφατικῶς*. (τὸ ἀντίθετο *ἀνανεύω*).
κατάνυξις Ῥω 11,8 (= Ἦσ 29,10)· ἀποβλάκωσι, μώρανσι. ὁμόρριζο μὲ τὸ *νυστέριον*, *μαχαίρι*· *μαχαιριά*· μὲ τὴν ἔννοια «χτύπημα στὸ κεφάλι», «τὸν χτύπησε κατακέφαλα», «ἔχασε τὸ μυαλό του»). ἀντιπαράβαλε τὸ *κατανύσσομαι*.
κατανύσσομαι Πρξ 2,37· νιώθω σὰ νὰ μὲ *νύττη* (= σχίζη) *νυστέρι*, ταραύσσομαι ἐσωτερικὰ γιὰ τὴ μέχρι τώρα ἀμαρτωλὴ ἀναισθησία μου, νιώθω τσίμπημα στὴ συνείδησί μου.
καταρτίζω· α'. (*τὰ δίκτυα*) Μθ 4,21· Μρ 1,19· κάνω τελείως (*κατα-ἄρτια* τ' ἀλιευτικὰ δίκτυα, τὰ ἐπιδιορθώνω (σέρβις), τὰ ἐτοιμάζω γιὰ ἐπόμενη χρῆσι. (Γα 6,1· σὲ μεταφορικὴ χρῆσι γιὰ ἄνθρωπο). β'. (*αἶνον*) Μθ 21,16 (= Ψα 8,3)· κάνω τὴ μουσικὴ ἐκτέλεσι ἐνὸς ὕμνου. γ'. (κάποιον ἄνθρωπο) Ἐβ 13,21· Α' Πε 5,10· κάνω κάποιον *ἄρτιον*, τὸν ὀλοκληρώνω, τὸν φέρνω σὲ μεγάλο βαθμὸ τελειότητος. δ'. (τὸ *σῶμα* = τὴ σωτηρία μου) Ἐβ 10,5 (= Ψα 39,7)· ὀργανώνω, πραγματοποιῶ. ε'. *καταρτίζομαι* Ῥω 9,22· Ἐβ 11,3· δημιουργοῦμαι, πλάθομαι, κατασκευάζομαι. ς'. *κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῖ* (μεταφορὰ ἀπὸ τὰ ἔγχορδα μουσικὰ ὄργανα) Α' Κο 1,10· συγχορδισμένοι καὶ συντονισμένοι ἄρτια καὶ τέλεια στὸ ἴδιο φρόνημα (σὰν ὄργανα πού κουνντίζονται καὶ συντονίζονται ὅλα μαζί μὲ συμφωνία, στὸν ἴδιο τόνο γιὰ κοινὴ μουσικὴ ἐκτέλεσι, γιὰ συνεργασία).
κατασειῶ (*τῆ χειρὶ*) Πρξ 12,17· 21,40· κουνῶ τὸ χέρι πού σημαίνει πρὸς τὰ πλήθη· «Σωπᾶστε νὰ σᾶς πῶ κάτι».
κατασοφίζομαι Πρξ 7,19· σοφίζομαι κάτι κακὸ εἰς βάρος κάποιου· σκαρφίζομαι κάτι ἐναντίον κάποιου· κάτι κακὸ τοῦ μαγειρεύω.
κατάστημα Ττ 2,3· φόρεμα γυναικεῖο πλήρες καὶ μακρὸ ἀπὸ τὸ λαιμὸ μέχρι τοὺς ἀστραγάλους· (αὐτὸ πού *κατακαλύπτει* ὅλο τὸ *ἀνάστημα*).
καταστολή Α' Τι 2,9· ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ *κατάστημα* (βλ. λ.).
καταστρηγιῶ Α' Τι 5,11· ἀπομυζῶ ὅλη τὴν ἀπόλαυσι κάποιου, καταπολαμβάνω κάποιον, παραχορταίνω τὴν ἡδονὴ κάποιου, ἀλαζονεύομαι, συμπεριφέρομαι ἀλαζονικὰ εἰς βάρος κάποιου μὲ

κατατομή - κέρας

κόνξεις, ἀφοῦ τὸν ἔχω χορτάσει καταπολαμβάνοντάς τον, μπου-
χτίζω κάποιον καὶ τοῦ κάνω νερά, τὸν παραχορταίνω κι ἔπειτα
δὲν τὸν καταδέχομαι (λέγεται γιὰ τὸν ἐφήμερο ἔρωτα), βλ. καὶ
στρηγιῶ, στρηῆνος.

κατατομή (παρωδία τοῦ *περιτομή* ἀπὸ τὸν Παῦλο) Φι 3,2-3· τὸ κα-
τακομματίασμα, οἱ κατακομματιασμένοι, αὐτοὶ ποὺ μὲ τὴν ἐμμο-
νὴ τους στὴν ἄχρηστη πλέον περιτομή τους κατακομματιάζουν
τὴν ἐκκλησία ἀποκόβοντας ἀπ' αὐτὴ τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ ὅ-
σους παρασύρουν καὶ μᾶλλον κατακομματίζονται οἱ ἴδιοι.

καταχθόνιοι Φι 2,10· αὐτοὶ ποὺ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴ γῆ (χθὼν
= γῆ), οἱ κεκοιμημένοι, οἱ νεκροί.

καταψύχω Λκ 16,24· δροσίζω.

κατεαγῶσι, κατεάξω· βλ. *κατάγνυμι*.

κατέκλασα· βλ. *κατακλῶ*.

κατεπέστησαν· βλ. *κατεφίσταμαι*.

κατεφίσταμαι Πρξ 18,12· ἐπιπίπτω σὲ κάποιον, ὀρμάω πάνω σὲ κά-
ποιον.

κατιοῦμαι Ἰα 5,3· σκουριάζω, κατασκουριάζω.

κατοπτρίζομαι Β' Κο 3,18· ἀνακλῶ τὸ φῶς ποὺ μὲ χτυπάει σὰ νὰ
εἶμαι καθρέφτης, σχηματίζω μέσα μου τὴν εἰκόνα κάποιου σὰ
νὰ εἶμαι καθρέφτης.

κειρία Ἰω 11,44· λουρίδα ὑφάσματος πολὺ μακριὰ μὲ τὴν ὁποία
(βουτηγμένη σὲ κολλῶδες ἄρωμα) φάσκωναν τὸ νεκρό. βλ. καὶ
ὀθόνιον (εἶναι τὸ ἴδιο).

κεκονιαμένος· βλ. *κονιοῦμαι*.

κέλευσμα Α' Θε 4,16· τὸ σύνθημα ἐνάρξεως ἢ ἐκκινήσεως, τὸ
μάρς.

κέντρον Πρξ 26,14· Α' Κο 15,55· (= Ἔσ 13,14)· Ἄπ 9,10· κεντρί.

κεντυρίων (centurio) Μρ 15,39· ἑκατόνταρχος, ἡγέτης ἑκατὸ (*cen-
tum*) ἀντρῶν.

κεραία Μθ 5,18· Λκ 16,17· γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου.

κεράμιον (= κεραμίδι)· *κεράμιον ὕδατος* Μρ 14,13· Λκ 22,10· στά-
μνα, λαγήνα.

κέρας (= κέρατο)· *ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν* Λκ 1,69 (= Α' Βα
2,1· 2,10· Α' Πα 25,5· Ψα 74,5-6· 88,18· 88,25· 111,9· 148,14· Θρ
2,17)· «τὸ κέρατο», ἡ δύναμι κάποιου, «ἡ πυγμὴ του» ὅπως λέμε

τώρα. στή Βίβλο καὶ γενικὰ στήν ἀρχαιότητα «τὸ κέρατό του» ἀκουγόταν ὡς πολὺ τιμητικό. εἶναι πολὺ ὄψιμη ἢ σημερινή ἀτιμωτική καὶ ὑβριστική σημασία του. στὰ Α΄ Βα 16,1 καὶ 16,13 σημαίνει κεράτινο μυροδοχεῖο. στὰ Β΄ Βα 22,3· Ψα 17,2 κι ἄλλοῦ σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ *χείρ κραταιὰ καὶ βραχίων ὑψηλός* (Ἔξ 6,6· Δε 3,24· Ψα 135,12), = ῥωμαλέο μπράτσο μὲ πυγμὴ ὑψωμένη γιὰ νὰ ἐπιπέσει στὸν ἐπίβουλο τοῦ προστατευομένου.

κεράτιον Λκ 15,16· ξυλοκέρατο, χαρούπι.

κερματιστής Ἰω 2,14· ὁ μικροτραπεζίτης ἢ σαράφης ποὺ ἀλλάζει τὰ κέρματα στοὺς ἄλλους (κρατώντας καὶ ποσοστὸ κέρδους). ἀκριβέστερα· ὁ ναὸς τῶν Ἱεροσολύμων εἶχε εἰδικὸ δικό του νόμισμα, τὸν *σίκλον τὸν ἅγιον*, ποὺ τὸ ἄλλαζαν οἱ *κερματισταὶ* μὲ τὰ συνήθη κρατικὰ νομίσματα τῆς κυκλοφορίας, τόσο γιὰ νὰ γίνωνται οἱ προσφορὲς σὲ κάποιο σταθερὸ νόμισμα, ὅσο καὶ γιὰ νὰ μὴ μπαίνουν στὸ ἱερὸ τὰ ῥωμαϊκὰ καὶ ἄλλα εἰδωλολατρικὰ νομίσματα μὲ τὶς βέβηλες παραστάσεις τῶν εἰδωλολατρικῶν θεῶν ἐπάνω τους, ποὺ ἦταν αὐτούσια εἰδωλα. βλ. καὶ *κολλυβιστής*.

κεφαλὶς Ἐβ 10,7 (= Ψα 39,8)· ἐπικεφαλὶς, ὁ πρῶτος στίχος ἐνὸς κειμένου, τίτλος βιβλίου, βιβλίο, βιβλίο τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

κῆνσος (census) Μθ 17,25· ποσὸ καθωρισμένο ὡς χρηματικὸς φόρος· φορολογικὴ ταρίφα.

κινάμων Ἀπ 18,13· κανέλλα.

κίχρημι ἢ *κιχρῶ (χρησον)* Λκ 11,5· δανείζω.

κλᾶσις Λκ 24,35· Πρξ 2,42· σπάσιμο, κόψιμο, τεμάχισμα· *κλᾶσις τοῦ ἄρτου*· ἡ θεία εὐχαριστία.

κλάσματα Μθ 14,20· κομμάτια (ψωμοῦ).

κλέος Α΄ Πε 2,20· δόξα, ἔπαινος.

κλίβανος Μθ 6,30· Λκ 12,28· φοῦρνος, καμίνι.

κλισία Λκ 9,14· παρέα ποὺ πλαγιάζει νὰ φάη, «πηγαδάκι» πλαγιασμένων γιὰ φαγητό. οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγαν μισοξαπλωμένοι.

κλύδων Λκ 8,24· τρικυμία.

κλῶ (ἔκλασε, κλάσας, κλῶντες) Μθ 14,19· 15,36· Λκ 22,19· Πρξ 2,46· 20,11· σπάζω, κόβω, τεμαχίζω.

κνήθομαι Β΄ Τι 4,3· ἔχω φαγούρα, μὲ «τρώει» καὶ ξύνομαι.

κοδράντης (quadrans = τέταρτο) Μθ 5,26· νόμισμα ῥωμαϊκὸ (λια-

κοινῶ - κολωνία

νό), τὸ ἕνα τέταρτο τοῦ ἄσσαρίου, σὰ νὰ λέμε τώρα δεκάρα ἢ πεντάρα· ἦταν μικρὸ χάλκινο καὶ τὸ εὐτελέστερο ρωμαϊκὸ νόμισμα. εἶχε ἀξία περίπου ὅση 50 δραχμὲς (τοῦ 1988), ἦτοι 0,25 €. οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχαν ὅπως ἐμεῖς πολὺ λεπτὰ νομίσματα, διότι δὲν εἶχαν τίς σημερινὲς εὐκολίες κοπῆς νομισμάτων.

κοινῶ Μθ 15,11· Πρξ 10,15· λερώνω, μαγαρίζω, καθιστῶ ἀκάθαρτο ἢ βέβηλο· θεωρῶ κάτι ὡς ἀκάθαρτο ἢ βέβηλο.

κοινωνία Ῥω 15,26· κοινοποίησι χρημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν, ἐλεημοσύνη.

κοινωνικός Α΄ Τι 6,18· μεταδοτικός, ἐλεήμων, αὐτὸς ποὺ κάνει τοὺς ἄλλους *κοινωνοὺς* τῶν χρημάτων του καὶ τῶν ἀγαθῶν του, αὐτὸς ποὺ δίνει, ποὺ κάνει ἐλεημοσύνες· ὁ ἀνοιχτοχέρης.

κοίτη α΄. Λκ 11,7· κρεβάτι. β΄. (μεταφορικῶς) Ῥω 9,10· Ἐβ 13,4· συνουσία, σπερματισμός· *κοίτην ἔχουσα*· δεχομένη συνουσία καὶ σπερματισμό. Ῥω 13,13· ἡ πορνικὴ συνουσία.

κόκκινος Μθ 27,68· ἀπὸ *κόκκον* (πολυτελῆ χρωστικὴ ὕλη)· ἐρυθρός, κόκκινος, πορφυρός. βλ. καὶ *πορφύρα*.

κολαφίζω Μθ 26,27· ραπίζω μὲ τὸ κοῖλο τῆς παλάμης, μὲ ἀνοιχτὴ τὴν παλάμη, δίνω χαστούκια ἢ σβερκιές. (ἐνῶ τὸ χτυπῶ μὲ κλειστὴ παλάμη, μὲ τὸ κυρτὸ ἦτοι τὸ ἐξωτερικὸ τῆς παλάμης, δηλαδή τὸ γρονθοκοπῶ, λεγόταν μὲ τὸ ρῆμα *κονδυλίζω*· διότι *κόλαφος* ἢ μπάτσα καὶ *κόνδυλος* ἢ γροθιά).

κολλυβιστής Μθ 21,12· ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ ὁ *κερματιστής* (βλ. λ.)· ὁ χρηματιστής, ὁ ἀργυραμοιβός, ὁ μικροτραπεζίτης, ὁ σαράφης, ποὺ «κάνει συνάλλαγμα». *κόλλυβα* λέγονταν κυριολεκτικῶς οἱ λαβὲς ἀπὸ τὰ κουρντιστήρια τῶν ἐγγόρδων μουσικῶν ὀργάνων, ποὺ ἦταν καὶ εἶναι ἀκόμη δισκία σὰ χάπια, κι ἔπειτα τὰ νομίσματα (πολλὰ ἀρχαῖα «λιανὰ» νομίσματα, ποὺ ἀνευρίσκονται καὶ σήμερα, εἶναι μικρὰ σὰ χάπια), ἔπειτα καὶ τὰ μικροσκοπικὰ νεκρικὰ ψωμάκια (σὰν τίς ὅστιες τῶν παπικῶν), κι ἔπειτα ἀπὸ μεταπήδησι καὶ τὸ νεκρικὸ σιτάρι τὸ βρασμένο ἢ τὸ ὠμό, τὰ *κόλλυβα*.

κολλύριον Ἀπ 3,18· φάρμακο ἦτοι σταγόνες γιὰ τὰ μάτια.

κολυμβήθρα Ἰω 5,2· 9,7· πισίνα, δεξαμενὴ νεροῦ, χαβούζα νεροῦ.

κολωνία (*colonia* = κατοικητήριον, γεώργημα) Πρξ 16,12· ἰσοπολιτίς πόλι, πόλι ποὺ οἱ δημότες της παρὰ τὴ μὴ λατινικὴ κατα-

γωγὴ τους ἦταν ὅλοι ἀνεξαιρέτως Ῥωμαῖοι πολῖτες, διότι πολιτική τῶν Ῥωμαίων ἦταν μερικῶν ἀπὸ τῆς ὑπόδουλης πόλεις τους πολῖτες νὰ τους ἐξισώνουν μὲ τὸν ἑαυτό τους κἀνοντάς τους ὅλους Ῥωμαίους πολῖτες καὶ κυριάρχους. αὐτοὶ ἦταν τὰ «μάτια» τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὰ «καρφιά» ποὺ «κάρφωσαν» τοὺς ἄλλους ὁμοεθνεῖς τῶν οἱ σπιοῦνοι τῶν Ῥωμαίων. ἄλλο ἂν κάποιος τέτοιος προσωπικῶς δὲν ἔκανε αὐτὸ τὸ ἔργο. καὶ εἶχαν οἱ σπιοῦνοι αὐτοὶ μαζί μὲ τὸ ἐθνικὸ τους ὄνομα κι ἓνα πρόσθετο Ῥωμαϊκὸ ποὺ δήλωνε τὴ Ῥωμαϊκὴ τους ἰθαγένεια, λεγόμενοι λ.χ. Παῦλοι, Αἴλιοι, Κλαύδιοι, Φλάβιοι, Ῥουφίανοι (Rufiani - Ῥουφιάνοι). νομίζω ὅτι τὸ τελευταῖο ὄνομα ἦταν τὸ συμβολικώτερο, γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἄλλοι ὑπόδουλοι, λέγοντας Ῥουφιάνοι, ἐννοοῦσαν ῆσπιοῦνοι, ῆχαφιέδες, ῆκαταδότες. καὶ μέχρι σήμερα στὴν Ἑλλάδα οἱ σπιοῦνοι λέγονται ῆρουφιάνοι, ὅπως λέγονται μὲ παραπλήσιες σημασίες καὶ τὰ ὀνόματα Ἰούδας κι Ἰεφιάλης. γι' αὐτὸ καὶ στὸ χωρίο αὐτὸ (Πρξ 16,12· 16,19-22) οἱ Φιλιππησιοὶ συμπεριφέρονται εἰς βάρος τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλα κυριολεκτικῶς σὰ ῆρουφιάνοι. οἱ ὑπόδουλοι πολὺ φοβισμένα κι ἔξυπνα ἀπέφευγαν νὰ δώσουν τὴ σημασία τοῦ σπιούνου στοὺς Παύλους, Φλαβίους, Κλαυδίους, κλπ., ποὺ ἀπέκτησαν τὴ Ῥωμαϊκὴ ἰθαγένεια ἐπὶ τῶν στρατηγῶν ἢ αὐτοκρατόρων οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὰ ὀνόματα αὐτὰ (διότι ἦταν συνήθεια οἱ πολιτογραφημένοι νὰ παίρνουν τὰ ἐπίθετα ἐκείνων ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὁποίων τρόπον τινὰ υἱοθετοῦνταν ἀπὸ τὴ Ῥωμαϊκὴ πολιτεία), καὶ διάλεξαν ἐπίτηδες τὸ ῆρουφιάνοι, ἐπειδὴ κανεὶς Ῥωμαῖος στρατηγὸς ἢ αὐτοκράτωρ δὲν λεγόταν ῆΡοῦφος ἢ ῆΡουφιανός. ὑπῆρχαν πολλὲς κολωνίες πόλεις· τέτοια ἦταν καὶ ἡ Θεσσαλονίκη. στὴ Γερμανία μιᾶς τέτοιας πόλεως τῆς κάθισε τὸ ἐπίθετο Κολωνία σὰν κύριο ὄνομα. βλ. καὶ *πολιτεία, πολίτευμα*.

κομψότερον Ἰω 4,52· καλλίτερα (στὴν ὑγεία).

κομῶ Α' Κο 11,14-15· τρέφω μαλλιά μεγάλα, περιποιῶμαι ἰδιαίτερος τὰ μαλλιά μου μακριά.

κονιοῦμαι Μθ 23,27· Πρξ 27,3· ἀσβεστώνομαι, ἀσπρίζομαι. (ὁ ἀσβέστης στοὺς ἀρχαίους λεγόταν *κονία* ἢ *τίτανος* ἢ καὶ *ἄσβεστος*). *κεκονιαμένος*· ἀσβεστωμένος, ἀσπρισμένος, ὑδροχρωματισμένος.

κορβάν - κρύσταλλος

κορβάν· βλ. κορβανᾶς.

κορβανᾶς Μθ 27,6· και ἀνεξελλήνιστο κορβάν Μρ 7,11· στην Π. Διαθήκη ἔβραϊστὶ *qbn* (= κορβάν). συναντᾶται συχνὰ στὸ Λευϊτικὸ καὶ στοὺς Ἀριθμοὺς (Λε 1,2-3· Ἀρ 5,15· 28,24· κ.ά.), στοὺς δὲ Ο΄ μεταφράζεται *dāron*, ὅπως κι ἐδῶ στὸ Μάρκο (κορβάν, ὅ ἐστι δῶρον), μὲ τὴ σημασία τῶν προσφορῶν στὸ ναό. μία μόνο φορὰ στοὺς Ο΄ στὸ Νεεμία (Νε 10,34) μεταφράζεται *κληῆρος* μὲ τὴ σημασία τοῦ κληρωτοῦ δώρου, ἤτοι τῆς μετὰ ἀπὸ κλήρωσι προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν στὸ ναό. συνεπῶς κορβάν ἢ κορβανᾶς στὰ Εὐαγγέλια θὰ πῆ οἱ «προσφορές», τὸ ταμεῖο προσφορῶν τοῦ ναοῦ, τὸ παγκάρι, τὸ βακούφι, τὰ βακούφικα. στὸ χωρίο τοῦ Μάρκου ὅλη ἡ φράσι σημαίνει· Αὐτὸ ποὺ ὄφειλα νὰ σοῦ προσφέρω, τὸ προσφέρω στὸ ναό, στὸ βακούφι.

κόρος Λκ 16,7· ἔβραϊκὸ μέτρο χωρητικότητος στερεῶν. στὸ ἔβραϊκὸ κείμενο τῆς Π. Διαθήκης γράφεται *kr* (= κόρ), στοὺς Ο΄, ποὺ συναντᾶται συχνά, μεταγράφεται κι ἐξελληνίζεται *κόρος*. ἦταν 388,8 σημερινὰ λίτρα· σὰ νὰ λέμε «δυὸ βαρέλια». (Λε 27,16· Ἀρ 11,32· Γ΄ Βα 2,46^ε· Β΄ Πα 2,10).

κόσμος Ἰα 3,6· Α΄ Πε 3,3· κόσμημα, κοσμήματα, διακόσμησι μὲ κοσμήματα· τὰ μπιζού.

κουστωδία (*custodia*) Μθ 27,65· φρουρά.

κουφίζω (τὸ πλοῖον) Πρξ 27,38· ἐλαφρώνω, κάνω ἄβαρία, ρίχνω τὸ φορτίο στὴ θάλασσα γιὰ νὰ ἐλαφρώσῃ τὸ πλοῖο.

κραιπάλη Λκ 21,34· ὁ πονοκέφαλος καὶ τὸ ξερατὸ τῆς μέθης· τὸ μεθύσι.

κράσπεδον Μθ 9,20· ὦα, οὔγια, ρεβέρ, γύρισμα, ποδόγυρος, πέτα, καὶ κάθε ἄλλη οὔγια ἐνὸς ρούχου.

κράτιστος Λκ 1,3· Πρξ 23,26· ἐξοχώτατος· (προσφώνησι ἀνωτάτων ἀξιωματούχων).

κρείσσων ἢ κρείττων (οὐδέτερο κι ἐπίρρημα *κρεῖσσον*) Α΄ Κο 7,9· Φι 1,23· Ἐβ 1,4· 6,9· ἀνώτερος, ἀνώτερο, καλλίτερο, προτιμότερο.

κρίμα Μθ 7,2· κριτήριο, δικαστήριο· Λκ 23,40 καταδίκη· Ῥω 11,33 ἐπιλογή· Ῥω 2,2 δικαστικὴ ἐξουσία· Α΄ Πε 4,7 κρίσι, ξεκαθάρισμα· Α΄ Κο 6,7 δικαστικὴ ὑπόθεσι.

κρύσταλλος Ἀπ 21,11· ἄχρωμος διαυγῆς μεγαλοκρυσταλλικὸς ἢ-

- μυπολύτιμος λίθος (SiO₂, διοξείδιο τοῦ πυριτίου· σκληρότης 7 Μός).
- κυβεία* Ἐφ 4,14· τυχηρὸ παιχνίδι με *κύβους* (= ζάρια), τέχνασμα ἤτοι κόλπο τέτοιου παιχνιδιοῦ, ἀπάτη με ζάρια· κάθε ἀπάτη.
- κυλλός* Μθ 15,30-31· κουλλός· χωρίς χέρι ἢ με στραβὸ ἢ ξηρὸ χέρι.
- κύμβαλον* Α΄ Κο 13,1· κύμβαλο· *κύμβαλα* = πιάτα μάντας· τὸ μουσικὸ ὄργανο τῆς ὀρχήστρας ἢ μάντας, πὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ ὀρειγάλκινα κρόταλα (σὰν καπάκια χύτρας), τὰ ὁποῖα χτυποῦν μεταξύ τους· τὰ λεγόμενα *πιάτα*.
- κύμινον* Μθ 23,23· κύμινο· ἀρωματικὸ φυτὸ φαγώσιμο, καρύκευμα σὰν τὸν δυόσμο ἢ τὴ ρίγανι ἢ κυρίως σὰν τὸ μαυροπίπερο.
- κυνάρια* Μθ 15,26-27· Μρ 7,27-28· σκυλάκια, σκυλιά.
- κυρία* Β΄ Ἰω, 1· 5· ἡ ὀρθόδοξη καὶ αὐθεντικὴ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, σὲ ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὶς κακόδοξες παρεκκλησίες ἢ *συναγωγὰς τοῦ σατανᾶ* (Ἀπ 2,9· 3,9), πὸν ἔχει στὸ νοῦ του ὁ Ἰωάννης. ὁ ὅρος εἶναι παρμένος κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ὀρολογία τῆς ἐποχῆς, στὴν ὁποῖα λέγονταν *ἐκκλησία κυρία* ἢ ἀπλῶς *κυρία* (Ἀριστοφάνης, Ἀχ., 19. Ἀριστοτέλης, Πολ. 3, 1, 20) καὶ *ἐκκλησία σύγκλητος* ἢ ἀπλῶς *σύγκλητος* (Ψηφίσματα δύο στὸ Δημοσθένη, Π. στεφ., 37· 73)· καὶ ἡ δευτέρη δὲν ἦταν πάντοτε παραδεκτὴ, ἀλλὰ μόνο ἐνδεχομένως, ἐνῶ ἡ *κυρία* ἦταν ἡ αὐθεντικὴ *ἐκκλησία* καὶ ταυτιζόταν με τὸν *δῆμον*. βλ. καὶ *ἐκκλησία*.
- κύων* (= σκύλος) Ἀπ 22,15 *κύνες*· κίναϊδοι, γυναικωτοὶ πρόστυχοι. (πρβλ. Δε 23,19 *ἄλλαγμα κυνός*· πόρνητρο τοῦ κιναιδίου, χρηματικὴ ἀμοιβὴ τῆς προσφορᾶς του). βλ. καὶ *μαλακός*.
- κῶλον* Ἐβ 3,17· μέλος τοῦ σώματος, τὸ σῶμα, τὸ κορμί, τὸ πτῶμα.
- κῶμος* Ῥω 13,13· Γα 5,21· Α΄ Πε 4,3· πομπὴ μεταμφιεσμένων ὀργιαστῶν, καρναβαλικὴ πομπὴ ἢ παρέλασι.
- κωφός* Μθ 9,32-33· Μρ 9,25· Λκ 11,14· κωφάλαλος (*ἐλάλησεν ὁ κωφός*).

Λ

λακῶ Πρξ 1,18· κάνω φασαρία, βροντῶ, σκάζω με βρόντο, ψοφῶ, «τὰ τινάζω», πεθαίνω. ἀτιμωτικὴ ἀναφορὰ τοῦ θανάτου.

λαμπάς - λικμῶ

λαμπάς Μθ 25,1· Ἄπ 4,5· 8,10· λάμπα, λύχνος ἐλαίου, πυρσός.
λεγεῶν (legio) Μθ 26,53· μεραρχία ῥωμαϊκή· εἶχε περίπου 6.000 ἄντρες.

λεῖμμα Ῥω 11,5· κατάλειμμα, κατάλοιπο, ἀπομεινάρι.

λειτουργία α'. Φι 2,30· χορηγία, ἐπιχορήγησι, χρηματοδότησι, χρηματική ἐνίσχυσι, προσφορά· (ἐδῶ ταυτίζονται χρηματική καὶ πνευματική προσφορά· Ἐμοῦ στέλνετε σεῖς χρήματα, συμπληρώνει τὸ ποσὸ ὃ συμπατριώτης σας Ἐπαφρόδιτος προσφέρωντάς μου τὶς προσωπικές του ὑπηρεσίες'). β'. Β' Κο 1,12· προσφορά, ἐλεημοσύνη. γ'. Λκ 1,23· Ἐβ 8,6· 9,21· λατρευτική ὑπηρεσία καὶ προσφορά θυσιῶν ἀπὸ τὸν ἱερέα στὸ θεό· ἐφημερία ἱερέως. δ'. Φι 2,17· πνευματική προσφορά καὶ ἱερατεία· (τὸ χωρίο σημαίνει· ἐγὼ νὰ πάρω τὴν πίστι σας καὶ νὰ τὴν προσφέρω στὸν Κύριο). βλ. καὶ *λειτουργῶ*.

λειτουργῶ α'. Ῥω 15,27· χορηγῶ, ἐπιχορηγῶ, χρηματοδοτῶ, ἐλεῶ μὲ χρήματα. β'. Ἐβ 10,11· ἱερατεύω, ἱεουργῶ προσφέροντας θυσίες, γ'. Πρξ 13,2· ἀσχολοῦμαι μὲ τὸν καταρτισμὸ τῆς ἐκκλησίας, κηρύττω, κάνω ἐπισυναγωγή, καλλιεργῶ τὸ ἐκκλησίασμα, προσφέρω τὴ θεία εὐχαριστία. βλ. καὶ *λειτουργία*.

λέντιον (linteum = λινὸ σιντόνι, πανί) Ἰω 13,4-5· ποδιὰ διακονίας ποὺ ἦταν συνάμα καὶ πετσέτα γιὰ σκούπισμα (σφούγγισμα).

λεπίς· Πρξ 9,18· λέπι.

λεπτὸν Μρ 12,42· Λκ 12,59· νόμισμα μικρῆς ἀξίας, «ψιλό», «λιανό», «δεκάρα». (ἐξ οὗ καὶ τὰ «λεπτὰ» τῆς σημερινῆς δραχμῆς, ἧτοι ἑκατοστά, καὶ γενικῶς τὰ «λεφτά» = χρήματα).

ληνός Μθ 21,31· Ἄπ 14,19· πατητήρι σταφυλιῶν γιὰ παρασκευὴ κρασιοῦ. βλ. καὶ *ὑπολήνιον*.

ληῖρος Λκ 24,11· παραλήρημα.

λίβανος Μθ 2,11· Ἄπ 18,13· λιβάνι· ἄρωμα ποὺ εἶναι ὁπὸς τοῦ δέντρου λίβανος, ὅπως λ.χ. ἡ ῥητίνη τοῦ πεύκου.

Λιβερτῖνοι (libertini) Πρξ 6,9· *λιβερτῖνοι*· οἱ ἀπελεύθεροι, οἱ πρώην δοῦλοι ποὺ ἀπελευθερώθηκαν. *Λιβερτῖνοι*· κάποια συγκεκριμένα ὁμάδα Ἰουδαίων ποὺ τοὺς κάθισε αὐτὸ τὸ ὄνομα ὡς κύριο ταξικό τους καὶ κοινωνικό τους.

λικμῶ Λκ 20,18· συντρίβω κάτι καὶ σκορπίζω τὰ κομμάτια του· τὸ διαλύω· ὅπως συντρίβονται τὰ στάχυα στὸ ἀλώνισμα.

λιμά: βλ. *σαβαχθανί*.

λίνον (= λινάρι): α'. Ἀπ 15,6· λινή στολή. β'. Μθ 12,20 (= Ἦσ 42,3)· φτίλι ἀπὸ λινῆ κλωστή, λυχνάρι, κηρί, λαμπάδα.

λιπαρός Ἀπ 18,14· γιαλιστερός, λαμπρός, ἐμφανίσσιμος.

λίτρα (ἡ) Ἰω 12,3· 19,39· ἑλληνορρωμαϊκὸ μέτρο χωρητικότητος ὑγρῶν (libra), ἴσο μὲ σημερινὰ 327,453 γραμμάρια χωρητικά, ἦτοι περίπου 1/3 τοῦ λίτρου.

λίψ Πρξ 27,12· λίβας, νότιος ἄνεμος· νότος (ὡς σημεῖο τοῦ ὀρίζοντος).

λογία Α' Κο 16,1-2· ἔρανος· ποσὸ συγκεντρωμένο μὲ ἔρανο.

λόγος α'. λόγος, λαλιά (Μθ 22,15). β'. λογικὸ (Πρξ 18,14· *κατὰ λόγον*· ὅπως ὑπαγορεύει ἡ λογικὴ, λογικά). γ'. αἰτία (Μθ 5,32). δ'. ἀπολογία (Ἐβ 4,13). ε'. λογαριασμός (Μθ 18,23· Φι 4,15). ς'. ἐνέχυρο, γραμμάτιο (Φι 2,16). ζ'. ὁ *λόγος τοῦ θεοῦ*, τὸ χριστιανικὸ κήρυγμα (Μθ 13,19· Πρξ 4,4· Κλ 1,25· Α' Τι 1,15· Ἰα 1,18· 1,22· Α' Πε 3,1). η'. ὁ ἔνσαρκος *Λόγος* τοῦ θεοῦ, ὁ Υἱὸς τοῦ θεοῦ (Ἰω 1,1· Ἀπ 19,13).

λοιδορία Α' Κο 5,14· βρισιά, κακογλωσσιά.

λοιδορος Α' Κο 5,11· 6,10· αὐτὸς ποὺ βρίζει.

λοιδορῶ Ἰω 9,28· βρίζω, κακολογῶ.

λυσιτελῶ Λκ 17,2· ὠφελῶ· *λυσιτελεῖ*· συμφέρει. (*λυσιτελής*· ὠφελιμος). βλ. καὶ *ἀλυσιτελής*.

λύτρον (*λύω*) Μθ 20,28· τὸ χρῆμα ποὺ *λύει*, *λυτρώνει*, ἀπελευθερώνει· τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ αἰχμαλώτου ἢ δούλου· τὸ χρῆμα ποὺ δίνεται γιὰ τὴν ἐξαγορὰ κι ἀπελευθερώσι δούλου ἢ αἰχμαλώτου ἢ ἀρπαγμένου ἀπὸ ληστής. βλ. καὶ *λυτροῦμαι*, *λύτρωσις*, *λυτρωτής*.

λυτροῦμαι (*λύτρον*) Λκ 24,21· Ττ 2,14· Α' Πε 1,18· δίνω λύτρα κι ἐξαγοράζω κι ἀπελευθερώνω· (καὶ μεταφορικῶς). βλ. καὶ *λύτρον*.

λύτρωσις (*λυτροῦμαι*) Λκ 1,68· 2,38· Ἐβ 9,12· ἐξαγορὰ κι ἀπελευθερώσι μὲ λύτρα. (καὶ μεταφορικῶς). βλ. καὶ *λύτρον*.

λυτρωτής Πρξ 7,35· αὐτὸς ποὺ δίνει τὸ λύτρο καὶ λυτρώνει, ὁ ἐλευθερωτής.

λυχνία Μθ 5,15· Ἀπ 1,12· λυχνοστάτης.

λύχνος Μθ 5,15· Ἰω 5,35· Ἀπ 21,23· λύχνος, λυχνάρι.

M

- μαγεύω* Πρξ 8,9· ἀσκῶ μαγεία· (κατὰ τὸ ἱερατεύω).
μάγος Μθ 2,1· Πρξ 13,6· ἱερεὺς (τῶν εἰδώλων)· λέξι περσική.
μαίνομαι Ἰω 10,20· ἔχω δαιμόνιο καὶ συμπεριφέρομαι σὰ μανιακός, δαιμονισμένος, τρελλός.
μάκελλον (*macellum*) Α΄ Κο 10,25· χασάπικο, κρεοπωλεῖο.
μαλακία Μθ 4,23· ἀδιαθεσία. στήν Κ. Διαθήκη νόσος ἢ νόσημα λέγεται τὸ χρόνιο ἢ βαρὺ νόσημα, λ.χ. φυματίωσι, καρκῖνος, τέτανος, χολέρα· *μαλακία* τὸ ἐφήμερο κι ἐλαφρὸ νόσημα, λ.χ. κρυολόγημα, συνάχι, ἴωσι, πονοκέφαλος, ἐφήμερος πυρετός· καὶ *βάσανος* ἢ *μάστιξ* τὸ ψυχικὸ νόσημα· Μθ 4,23-24.
μαλακός Α΄ Κο 6,9· παθητικὸς κίναϊδος, γυναικωτὸς πρόστυχος· (ὁ ἐνεργητικὸς λέγεται *ἀρσενοκοίτης*). βλ. *ἀρσενοκοίτης, κύων*.
μαμωνᾶς Μθ 6,24· Ἀκ 16,9· πλοῦτος· (λέξι ἑβραϊκή).
μαρὰν ἀθά Α΄ Κο 16,22· ἑβραϊκὴ φράσι πού σημαίνει· ‘Ὁ Κύριος ἐγγύς’, ‘Ὁ Κύριος κοντά’, ‘Ὁ Κύριος νά! ἔφτασε’.
μαρτύριον α΄. Μθ 8,4· Μρ 6,11· ἀπόδειξι, ντοκουμέντο. β΄. Β΄ Κο 1,12· ἡ μαρτυρία (τῆς συνειδήσεως). γ΄. Πρξ 4,33· ἡ μαρτυρία, τὸ κήρυγμα. δ΄. Β΄ Τι 1,8· τὸ νὰ μαρτυρήσης (= ὁμολογήσης) τὸν Κύριο.
μαρτύρομαι Πρξ 20,26· Γα 5,3· βεβαιώνω μπροστὰ σὲ μάρτυρες· καταθέτω ὡς μαρτυρία, τονίζω, ὑπογραμμίζω.
μάστιξ· βλ. *μαλακία*.
μεθοδεία Ἰεφ 4,14· 6,11· τέχνασμα, κόλπο, τσαλίμι, λαβὴ πάλης, πονηρὸ κόλπο στήν πάλη. (ἀπὸ τὴν ἀθλητικὴ ὁρολογία).
μέλαν Β΄ Κο 3,3· Β΄ Ἰω, 12· Γ΄ Ἰω, 13· μελάνη.
μεμβράνα (*membrana*) Β΄ Τι 4,13· βιβλίο μεμβράνινο, περγαμηνὸ, δερμάτινο (γραμμένο ἢ ἄγραφο).
μεμψίμοιρος Ἰδ, 16· αὐτὸς πὸν μέμφεται τὸ μοιράδι του, ὁ ἀνικανοποίητος ἀπ’ ὅ,τι πῆρε, ὁ ἀχάριστος.
Μεσσίας (*Μσι΄*) Ἰω 1,42· 4,25· χρισμένος, χριστός, Χριστός. (*τὸν Μεσσίαν, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον Χριστός*).
μετανοῶ Μθ 3,2· ἀλλάζω νοοτροπία, ἀλλάζω φρόνημα (= νοῦν).
μεταπέμπομαι Πρξ 10,5· 25,3· καλῶ, προσκαλῶ.
μετεωρίζομαι Λκ 12,29· ἀνησυχῶ, ἄγχομαι, ἔχω ἄγχος.

μετρητής Ἴω 2,6· ἑλληνικὸ μέτρο χωρητικότητος ὑγρῶν ἴσο με 39,395 σημερινὰ λίτρα. σὰ νὰ λέμε «δύο τενεκέδες», βαρελάκι.

μηλωτή Ἐβ 11,37· προβειά, δέρμα προβάτου ἀκούρευτο, ροῦχο καμωμένο ἀπὸ προβειές.

μητρολόγας (= μητραλοίας) Α΄ Τι 1,9· μητροκτόνος, φονιάς τῆς μητέρας του.

μίλλιον (*mille*· πληθυντ. *millia*) Μθ 5,41· ῥωμαϊκὸ χιλιόμετρο. ῥωμαϊκὸ μέτρο ἦταν τότε τὸ διπλὸ βῆμα (*passus*) ἴσο με 1,4787 μ.. συνεπῶς τὸ *μίλλιον* ἦταν 1.478,7 μ. (1,5 περίπου σημερινὸ χιλιόμετρο).

μίσθωμα Πρξ 28,30· ἐνοίκιο.

μνᾶ Λκ 19,13· λέξι ἐβραϊκῆ. στὸ ἐβραϊκὸ κείμενο τῆς Π. Διαθήκης λέγεται *μνε*· στοὺς Ο΄ μεταφράζεται *μερίς* ἀπὸ τὸ μωσαϊκὸ Νόμο μέχρι καὶ τὴν Παραλειπομένη (Ἐξ 29,26· Λε 7,33· 8,29· Α΄ Βα 1,4-5· 9,23· Β΄ Πα 31,3-4· Νε 8,10· 8,12· 12,47· Ψα 10,6· 15,5· 62,11· Ἰε 13,25), ἐνῶ ἀπὸ τὸν Ἰεζεκιήλ κι ἔπειτα μεταγράφεται καὶ *μνᾶ* (Γ΄ Βα 10,17· Ἐσ 2,69· Νε 7,71· Ἰζ 45,12). θὰ πῆ κλάσμα, μέρος. εἶναι φανερὸ λοιπόν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας τοῦλάχιστο εἶναι ὀνομασία μέτρου βάρους, κλάσμα τοῦ *ταλάντου* (ἐξηκοστό). λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ 600 π.Χ. ὁ Ἰεζεκιήλ στὴ Βαβυλωνία καθιερώνει τὸ νέο μετρικὸ σύστημα τοῦ αἰχμαλώτου Ἰσραήλ, ποὺ εἶναι προσαρμογὴ καὶ συμμόρφωσι πρὸς τὸ βαβυλωνιακὸ τῶν κυριάρχων (Ἰζ 45,10-14), γιὰ τὴ *μνᾶ* λέει· *Πεντήκοντα σίκλοι ἢ μνᾶ ἔσται ὑμῖν* (45,12). συνεπῶς ὡς λέξι εἶναι ἀρχαία ἐβραϊκῆ, ὡς ὄρος ὅμως ποὺ σημαίνει μονάδα βάρους εἶναι πλέον τοῦ βαβυλωνιακοῦ συστήματος. μετὰ τὸ 560 π.Χ., νομίζω, ἡ λέξι μαζί με τὸ σύστημα μέσῳ Περσῶν καὶ Λυδῶν ἦρθε καὶ στὴν Ἑλλάδα, στοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς τῆς ὁποίας γράφεται *μνᾶ*, κι ἔτσι χρησιμοποιεῖται, ὅταν πρόκηται γιὰ μέτρο μόνο, κι ἀπὸ τοὺς μεταφραστὰς τῆς μεταφράσεως τῶν Ο΄ κι ἀπὸ τὸν εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ ἐδῶ. στὴν Κ. Διαθήκη ἐννοεῖται ὡς ἑλληνικὴ μονάδα χρηματικῆς ἀξίας. διότι στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν F΄ π.Χ. αἰῶνα ἀπὸ μονάδα βάρους εἶχε ἐπεκταθῆ καὶ σὲ μονάδα χρηματικῆς ἀξίας. δὲν ἦταν ποτὲ κομμένο νόμισμα, ἀλλὰ μόνο χρηματικὸ ποσό· ὅπως σήμερα τὸ ἑκατομμύριο. στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ μία *μνᾶ* εἶχε τὴν ἀξία περίπου 50 κατω-

μογιλάλος - νάρδος

τάτων ήμερομισθίων, δηλαδή περίπου 100.000 δραχμῶν (τοῦ 1988) ἤτοι 500 €. βλ. καὶ *δραχμή*.

μογιλάλος Μρ 7,32· αὐτὸς ποὺ μιλάει *μόγισ*, δηλαδή δύσκολα· ὁ βραδύγλωσσος, ὁ τραυλός· αὐτὸς ποὺ μιλάει ἔτσι ποὺ λίγοι τὸν καταλαβαίνουν.

μόδιος (modius) Μθ 5,15· ῥωμαϊκὸ μέτρο χωρητικότητος στερεῶν ἴσο με 16 *ξέστας* ἑλληνικούς, ἤτοι σημερινὰ 8,754 λίτρα· σὰ νὰ λέμε «μισὸς τενεκές». ὡς δοχεῖο ἦταν κυλινδρικὸ χάλκινο ἢ ξύλινο.

μόρφωσις Ῥω 2,20· Β΄ Τι 3,5· σχῆμα, ἐμφάνισι, ἐξωτερικὴ μορφή, καμωσιά.

μυκτηρίζω Γα 6,7· βλ. *ἐκμυκτηρίζω* (ἴδια σημασία).

μυκῶμαι Ἀπ 10,3· μουγκρίζω σὰ βόδι. (τὸ βόδι *μυκᾶται*, ἢ γίδα *μηκᾶται*· *μουῦ... καὶ μέ...*).

μυλικός Μρ 9,42· Λκ 17,2· (Ἀπ 18,21)· ὁ τοῦ μύλου· *μυλικὸς λίθος*· μυλόπετρα.

μυρίζω Μρ 14,8· μυρώνω, ἀρωματίζω.

μύριοι Μθ 18,24· δέκα χιλιάδες (10.000).

μυστήριον (= μυστικόν). α΄. μυστικὸ σχέδιο τοῦ θεοῦ καὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ (Μθ 13,11· Μρ 4,11· Λκ 8,10· Κλ 1,26-27· Ἀπ 10,7). β΄. προφητικὸ μυστικὸ (Ἀπ 1,20· 17,5· 17,7). γ΄. οἱ μεγάλες ἀλήθειες τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ποὺ εἶναι μυστικές, δηλαδή στὴν ἀνθρώπινη διάνοια ἐρμηνευτικῶς ἀπροσπέλαστες κι ἀδιερεύνητες, ἀχώρητες, στὸν ἄπιστο δὲ τελείως ἀπρόσιτες κι ἀπαράδεκτες· ἢ κι ὀλόκληρη ἡ Χριστιανικὴ πίστι· (Ῥω 11,25· 16,24· Α΄ Κο 2,7· 4,1· 13,2· 14,2· 15,51· Ἐφ 1,9· 3,3-4· 3,9· 5,32· 6,19· Κλ 2,2· 4,3· Α΄ Τι 3,9· 3,16). δ΄. *τὸ μυστήριον τῆς ἀνομίας*, ἤτοι τὸ μυστικὸ σχέδιο τῶν πονηρῶν δυνάμεων (Β΄ Θε 2,7).

μῶλωψ Α΄ Πε 2,24· πληγή, θανάσιμη πληγή, θάνατος.

μωμῶμαι Β΄ Κο 6,3· ψέγομαι, διαβάλλομαι.

N

νάρδος Μρ 14,3· Ἰω 12,3· ἀρωματικὸ φυτό· καὶ τὸ ρευστὸ ἄρωμα ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ φυτό· *νάρδος πιστικὴ*· νάρδος ρευστή. σήμερα στὴ βοτανικὴ ἐπιστήμη τὸ φυτὸ λέγεται καὶ βαλεριανή (*valeriana*).

ναύκληρος Πρξ 27,11· ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου.

νεοσσός Λκ 2,24· πουλάκι, νεογνό.

νεύω Ἰω 13,24· κάνω νεῦμα.

νεωκόρος Πρξ 19,35· ὁ καὶ ἡ ἱερόδουλος (κίμαιδος ἢ πόρνη) τοῦ εἰδωλολατρικοῦ ναοῦ· ἐδῶ «τιμητικὸς τίτλος» πόλεως.

νεωτερικὸς Β΄ Τι 2,22· νεωτεριστικὸς, ἀνατρεπτικὸς.

νή Α΄ Κο 15,31· μὰ (μόριο τοῦ ὄρκου). τὸ νή ἦταν στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ τὸ βεβαιωτικὸ μόριο τοῦ καταφατικοῦ ὄρκου, ἐνῶ τὸ μὰ τοῦ ἀρνητικοῦ· δηλαδὴ νή τὸν θεόν = ναὶ μὰ τὸ θεό· οὐ μὰ τὸν θεόν = ὄχι μὰ τὸ θεό· τὸ μὰ πῆγαινε μόνο μετὰ τὸ οὐ, ἐνῶ τὸ νή μόνο του καὶ στὴν κατάφασι. ἔχω τὴ γνώμη, ὅτι τὰ νή καὶ μὰ εἶναι πανάρχαιοι τύποι τῶν ναὶ καὶ μή, ἡ δὲ αἰτιατικὴ τὸν θεόν, πὸ ἀκολουθεῖ, εἶναι ἀντικείμενο τοῦ ὑπονοουμένου ῥήματος μαρτύρομαι.

νήθω Μθ 6,28· κάνω νῆμα, κλώθω, κάνω κλωστή.

νηφάλιος Α΄ Τι 3,2· 3,11· Ττ 2,2· ὁ μὴ μεθυσμένος, ὁ μὴ μέθυστος, ὁ σῶφρων, ὁ ἄνθρωπος πὸ «εἶναι στὰ καλά του».

νήφω Α΄ Θε 5,6· Β΄ Τι 4,5 σωφρονῶ, εἶμαι ἀμέθυστος, «εἶμαι στὰ καλά μου».

νικολαΐται Ἰαπ 2,6· 2,15· ἀκόλαστοι αἵρετικοὶ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων· τὴν αἵρεσί τους ὁ Πέτρος τὴ λέει ὁδὸν τοῦ Βαλαάμ (Β΄ Πε 2,15), ὁ ἀπόστολος Ἰούδας πλάνην τοῦ Βαλαάμ (Ἰδ, 11), ὁ δὲ Ἰωάννης στὴν Ἀποκάλυψι διδαχὴν Βαλαάμ (2,14) καὶ διδαχὴν τῶν νικολαΐτῶν (2,15). οἱ νικολαΐται ἦταν πόρνοι πόρνες κίμαιδοι κι ἀρσενοκοῖτες ὀργιαστὰι καὶ ὀργιάστριες, τῶν ὁποίων τὸ τελεστικὸ ὄργιο γινόταν σὲ διάφορα μέρη πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος, πὸ λατρευόταν κι αὐτὸς ὡς θεὸς μέγιστος σὲ ρόλο ἀρσενοκοίτου (Πίνδαρος, Ὀλυμπ. 1,24-26), κι ἐπωνομαζόταν Νικόλαος (= νίκος λαοῦ = ἀντρισμὸς τοῦ λαοῦ, κοκοριλίκι τοῦ λαοῦ, σεξουαλικὴ ὀρμὴ τῶν προσκυνητῶν οἱ ὅποιοι ἐκτονῶνταν στὶς τελεσφόρους ἱερόδουλες καὶ στοὺς ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, πὸ ἦταν «ἱερωμένοι» βακούφικοι κίμαιδοι). ἡ δὲ σχετικὴ ἑορτὴ του ἐκτὸς ἀπὸ Ποσειδῶνια λεγόταν καὶ Νικολαΐα, ὅπως λέγονταν καὶ Δημήτρια, Ἀρτεμίσια, Ὑακίνθια, Διονύσια, Κρόνια οἱ ὁμόλογες τελετὲς καὶ πανηγύρεις τῶν θεῶν Δήμητρος, Ἀρτέμιδος, Ὑακίνθου, Διονύσου, Κρόνου· καὶ στοὺς Ῥωμαίους

νιπτήρ - νοσσιά

Saturnia οί τοῦ θεοῦ *Saturnus*. καὶ οἱ μῆνες δὲ τῆς σχετικῆς ἑορτῆς λέγονταν Ἰακίνθιος, Ἀρτεμίσιος, καὶ στὴν Παλαιστίνη *Θαμμούζ* ἀπὸ τ' ὄνομα τοῦ ἑορταζομένου θεοῦ. βρῆκα νὰ μαρτυροῦνται τὰ *Νικολαία* σ' ἐπιγραφὴ τῆς Δήλου τοῦ Γ' π.Χ. αἰῶνος (Ἐπιγρ. Δήλου 320, τεμάχ. Β, στίχ. 63, ἔκδ. F. Durrbach, Paris 1926, τ. 2, σελ. 90). ἑορταζόταν δὲ ὁ ὀργιαστικὸς ἀρσενικοίτης *Ποσειδῶν Νικόλαος* σ' ὀλόκληρο τὸ Αἰγαῖο ἀπὸ τὴν Καλλιόπολι μέχρι τὴν Κυδωνία τῆς Κρήτης κι ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη μέχρι τὰ Μύρα τῆς Λυκίας. ἐν δὲ ταύταις ταῖς ὁμηγύρεσι πᾶν εἶδος ἀκολασίας ἐτολμᾶτο· καὶ γὰρ αἱ τελεταὶ καὶ τὰ ὄργια τὰ τούτων εἶχεν αἰνίγματα (Θεοδώρητος, Ἑλλην. παθ. θερ., 7 PG 83,993d). μεγάλα κέντρα ὅπου τελοῦνταν τὰ *Ποσειδῶνια* ἢ *Νικολαία* ἦταν ἡ Τήνος, ἡ Μυκάλη, καὶ τὰ Μύρα τῆς Λυκίας. κατὰ τὴν τέλεσί τους ἡ διαβόητη πόρνη τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος Φρύνη, ὅπως λέει ὁ Ἀθήναιος, συνήθιζε στὸ πάνδημο ὄργιο ἐν ὧρει τῶν Πανελλήνων πάντων νὰ βγαίη ἀπὸ τὴ θάλασσα ὀλόγυμνη, εἰκόνα ποῦ ἐνέπνευσε σὲ γλύπτες εἰδώλων τὴν παράστασι τῆς Ἀναδυομένης Ἀφροδίτης (Ἡρόδοτος 1,148,1. Στράβων 10,5,11. Ἀθήναιος 13,59). οἱ κλάδοι τῶν φοινίκων, ποῦ χρησιμοποιοῦνταν τελεστικῶς κατὰ τὰ *Νικολαία*, λέγονταν *φοίνικες νικολαίοι*. σ' ἓναν μαγικὸ πάπυρο ἀναγράφεται ὅτι γινόταν μαγικὴ μελάνη γιὰ γραφὴ ἐξορκισμῶν ἀπὸ ἑπτὰ καμένα κοτσάνια φοινίκων *νικολα <ι>ων* (P. Mag. Berolin. A καὶ B, πάπυρος 1, στίχ. 244). οἱ εἰδωλολάτρες *νικολαῖται* εἶχαν διεισδύσει καὶ μέσα στὴν ἐκκλησία ὡς ἀκάθαρτοι καὶ ὑπουλοὶ ἐχθροί, ἡ δὲ διδαχὴ τῆς αἰρέσεως αὐτῆς ἦταν τὸ *φαγεῖν εἰδωλόθουτα καὶ πορνεῦσαι* (Ἀπ 2,15), δηλαδὴ τὸ εἰδωλολατρικὸ τσυμπούσι καὶ πορνικὸ ὄργιο ὡς λατρευτικὴ τελετή. περισσότερα γιὰ τοὺς νικολαῖτες γράφω στὸ σύγγραμμά μου Ἰπόμνημα εἰς τὴν Ἐπιστολὴν τοῦ Ἰούδα (Θεσσαλονίκη 1970), σελ. 94-108· 353-361· 365-6, καὶ στὴν ἐρμηνεία μου στὴν Ἀποκάλυψι, περιοδ. «Συμβολή», τεῦχ. 5 (Ἀθήνα 2004), σ. 71-72.

νιπτήρ Ἰω 13,5· λεκάνη συνήθως χάλκινη, μέσα στὴν ὁποία ἔνιπταν τὰ χέρια ἢ τὰ πόδια.

νομικός Μθ 22,35· ἐπιστήμων τοῦ μωσαϊκοῦ Νόμου.

νόσος Μθ 4,24· ἀρρώστια· βλ. καὶ *μαλακία*.

νοσσιά Λκ 13,34· φωλιὰ πουλιῶν, καὶ ἄλλων ζώων (Ἡσ 13,22).

νοσφίζομαι - οικονομῶ

νοσφίζομαι Πρξ 5,2-3· Ττ 2,10· κλέβω.
νουμηνία Κλ 2,16· *νεομηνία*, πρωτομηνία, τελετή για την πρωτομηνία.
νοῦς α'. μυαλό, σκέψι, νοημοσύνη (Λκ 24,45· Φι 4,7· Ἀπ 13,18). β'. φρόνημα, νοσοτροπία, (Ῥω 12,2· Α' Κο 1,10· 2,16).
νῦν Μρ 10,30· Ἰω 4,23· τώρα.
νύσσω Ἰω 19,34 (*ἐνυξε*· πρβλ. *νυστέριον*)· τρυπῶ με μαχαίρι ἢ λόγχη ἢ νυστέρι.
νωθρός Ἐβ 5,11· βαρύκοος, κωφός, κουτός.

Ξ

ξέστης Μρ 7,4· ἑλληνικὸ μέτρο χωρητικότητος ὑγρῶν καὶ στερεῶν ἴσο με 0,547 λίτρα σημερινὰ (περίπου μισὸ λίτρο ἢ κιλό). ὁ *ξέστης* ἦταν τὸ μισὸ τῆς *χοίνικος*· ἦταν καὶ οἰκιακὸ σκεῦος, κύπελλο μετρήσεων σὰν τὸ «κατοστᾶρι» τῶν ἡμερῶν μας.
ξύλον· α'. Πρξ 5,30· σταυρός. β'. Πρξ 16,24· ξυλοπέδη, ποδοκάκη.
ξυρῶμαι Πρξ 21,24· Α' Κο 11,15· ξυρίζομαι.

Ο

ὄγκος Ἐβ 12,1· φορτιὸ ὀλόκληρο ἀπὸ τίτλους, παραδόσεις, καυχήματα καταγωγῆς, δόξες, πατροπαράδοτα, καὶ ἄλλα καυχήματα.
ὄδον Μθ 4,15· πρὸς. αἰτιατικοφανὲς ἐπίρρημα σὰν τὸ *δίκην*.
ὀθόνη Πρξ 10,11· 11,5· σιντόνι.
ὀθόνιον Λκ 24,12· Ἰω 19,40· λουρίδα σιντονιοῦ στενὴ κι ἐπιμήκης. με τέτοιες (βουτηγμένες σὲ κολλῶδες ἄρωμα) φάσκιωναν τοὺς νεκρούς. βλ. καὶ *κειρία* (εἶναι τὸ ἴδιο).
οἶδα (*οἶδαμεν, εἰδώς, εἰδότες, εἰδέναί, ἴστε, ἴσασι*) Μθ 6,8· 9,6· 21,27· 22,29· Πρξ 26,4· Ἐφ 1,18· Ἐβ 12,17· ξέρω.
οἰκέτης Λκ 16,13· Πρξ 10,7· δοῦλος ποὺ γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε στὸ σπίτι τοῦ κυρίου του. αὐτοὶ οἱ δοῦλοι ἦταν οἱ πιὸ ἔμπιστοι κι ἀγαπητοὶ καὶ τιμημένοι.
οἰκονομία Λκ 16,2· διαχείρισι.
οἰκονόμος Λκ 16,1· διαχειριστής.
οἰκονομῶ Λκ 16,2· διαχειρίζομαι.

οἶκος - ὄνειδος

οἶκος (= σπίτι)· *α'*. Λκ 14,1· σπίτι (τὸ κτήριο). *β'*. Πρξ 10,2· Α' Κο 1,16· οἰκογένεια. *γ'*. Λκ 11,17· συγγένεια, γενιά, σόι. *δ'*. Λκ 1,27· βασιλική γενιά, δυναστεία. *ε'*. Μθ 10,6· ἔθνος. *ϛ'*. Μθ 12,14· Ἐβ 10,21· *οἶκος τοῦ θεοῦ*· ναός. *ζ'*. Α' Πε 2,5· *οἶκος πνευματικός*· ἐκκλησία χριστιανική.

οἰκουρός Ττ 2,5· σπιτάρα, νοικοκυρά· αὐτὴ ποὺ τῆς ἀρέσει νὰ κάθεται στὸ σπιτάκι της καὶ νὰ νοικοκυρεύη.

οἰκτιρμός Ῥω 12,1· ἔλεος.

οἰκτίρων Λκ 6,36· Ἰα 5,11· αὐτὸς ποὺ οἰκτίζει, ὁ ἐλεήμων καὶ φιλεύσπλαχνος.

οἰκτίρω Ῥω 9,15 (= Ἔξ 33,19)· ἐλεῶ, λυποῦμαι κάποιον καὶ τὸν ἐλεῶ.

οἶμαι καὶ *οἶομαι* Ἰω 21,25· Φι 1,16· Ἰα 1,7· νομίζω.

οἶνοφλυγία Α' Πε 4,3· τὸ πάθος νὰ εἶναι κανεὶς μέθυσος· ἀλκοολισμός.

ὀλιγόψυχος Α' Θε 5,14· αὐτὸς ποὺ χάνει εὐκόλα τὸ θάρρος του καὶ τὸ κουράγιο του. (τὸ ἀντίθετο *εὐψυχος*). βλ. καὶ *εὐψυχῶ*.

ὀλιγορῶ Ἐβ 12,5 (= Πρμ 3,11)· ἀμελῶ, ἀδιαφορῶ.

ὀλοκαύτωμα Μρ 12,33· Ἐβ 10,6 (= Ψα 39,7)· ἡ θυσία ποὺ καίγεται ὀλόκληρη μέχρι νὰ γίνη στάχτη· ἦταν πολὺ ἐπίσημη. (τὶς περισσότερες θυσίες τὶς ἔψηναν ἢ μαγεύεσαν καὶ τὶς ἔτρωγαν οἱ λάτρες ἢ οἱ ἱερεῖς).

ὀλοκληρία Πρξ 3,16· πλήρης ὑγεία καὶ ἀρτιμέλεια.

ὀλολύζω Ἰα 5,1· οὐρλιάζω.

ὄλυνθος Ἀπ 6,13· ἀρσενικὸ σῦκο, αὐτὸ ποὺ πέφτει χωρὶς ποτὲ νὰ ὀριμάσῃ, διότι ὡς ἀρσενικὸ εἶναι μόνο ἄνθος. οἱ συκιές εἶναι χωριστὰ δέντρα ἀρσενικὲς ἢ θηλυκές. βλ. καὶ *συκάμινος*.

ὀμείρομαι Α' Θε 2,7· ποθῶ πάρα πολὺ, νοσταλγῶ ἔντονα.

ὀμιλία Α' Κο 15,33· συναναστροφή, παρέα.

ὀμοθυμαδὸν Πρξ 1,14· μ' ἓνα φρόνημα, μὲ μιὰ ψυχὴ, μὲ μιὰ καρδιά.

ὀναίμην. βλ. *ὀνίναμαι*.

ὄναρ Μθ 1,20· 27,19· ὄνειρο. *κατ' ὄναρ*· στὸ ὄνειρο.

ὀνειδίζω (*ὄνειδος*) Μθ 5,11· Μρ 16,14· Ἰα 1,5· ψέγω, κακολογῶ, χλευάζω, ἐπικρίνω δικαίως ἢ ἀδίκως, εἰρωνεύομαι, σοκάρω, λέω σὲ κάποιον Ἐτροπή σου, τοῦ ἐπιρρίπτω *ὄνειδος* (= ντροπή).

ὄνειδος Λκ 1,25· ντροπή (ἔνοχη ἢ ἀνένοχη).

- ὄνικος Mθ 18,6· γαιῖδουρινός· *μύλος ὄνικός*· μυλόπετρα βαρεία πού τή γυρίζει ἕνα γάιδαρος.
- ὄνιναμαι (ὄναίμην) Φλμ, 20· χαίρομαι κάποιον, τὸν ἀπολαμβάνω· *ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὄναίμην ἐν Κυρίῳ* (= νὰ σὲ χαρῶ ἐν Κυρίῳ).
- ὄνομα α'. Mθ 1,21· ὄνομα· ἡ συνηθισμένη σημασία. β'. Πρξ 5,41· Γ' Ἰω, 7· *ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον*· ἐννοεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. γ'. Ἀπ 3,4· ὀνόματα· νομάτοι (= ὀνομάτοι), ἄτομα, πρόσωπα.
- ὄπτος Λκ 24,42· ψητός, ψημένος.
- ὄργια Πρξ 27,28· ἑλληνικὸ μέτρο μήκους ἴσο μὲ 6 πόδες ἢ 96 δακτύλους, ἥτοι σημερινὰ 1,85 μ.
- ὄρθοτομῶ Β' Τι 2,15· κόβω ὀρθὰ σωστὰ καὶ ἴσια· (ἀπὸ τὴν κοπή τῶν νομισμάτων), κόβω νομίσματα γνήσια, ὄχι κίβδηλα. ἐδῶ μεταφορικῶς διδάσκω τὴ Χριστιανικὴ πίστι (τὸ λόγο τοῦ θεοῦ) ὀρθά.
- ὀρκίζω Mρ 5,7· Πρξ 19,13· ἐξορκίζω, δεσμεύω, ἐπικαλοῦμαι τὸ θεὸ ὡς προστάτη τοῦ αἰτήματός μου. (ἐνῶ ὀρκίζομαι θὰ πῆ ἐπικαλοῦμαι τὸ θεὸ ὡς μάρτυρα τῆς εἰλικρινείας κι ἀξιοπιστίας μου. γι' αὐτὸ τὸ ὀρκίζειν ἐπιτρέπεται, τὸ ὀρκίζεσθαι ἀπαγορεύεται· διότι μόνο στὸ δεύτερο ἰσχυρίζεται κανεὶς ὅτι ἔχει τὴν ἀλληλεγγύη τοῦ θεοῦ).
- ὀρύσσω Mθ 21,33· Mρ 12,1· σκάβω, ἀνοίγω λάκκο.
- ὀρχοῦμαι Mθ 11,17· 14,6· Λκ 7,32· χορεύω.
- ὀρῶ (ὄψομαι, εἶδον, ἰδεῖν, ἐώρακα, ὥφθη) Mθ 5,8· 17,8· Λκ 17,22· 24,34· Ἰω 1,18· Πρξ 8,23· Α' Κο 15,5· βλέπω.
- ὀστράκινος Β' Κο 4,7· Β' Τι 2,20· κεραμιδένιος.
- οὐά Mρ 15,29· γιούχα.
- οὐαί Mθ 11,21· ἀλίμονο.
- οὐσία Λκ 15,12-13· περιουσία.
- ὄφελον Α' Κο 4,8· μακάρι.
- ὄφθαλμοδουλία Ἐφ 6,6· τὸ νὰ δείχνεται μόνον ὁ δοῦλος καλὸς καὶ πρόθυμος ὑποκριτικά, γιὰ νὰ τὸν βλέπη τὸ ἀφεντικό· προθυμία δουλικὴ μόνο γιὰ τὰ μάτια.
- ὄφρυς Λκ 4,29· φρύδι, ψηλὸ μέρος τοῦ ὄρους σὰ ῥάφι, μὲ γκρεμὸ ἴσα κάτω.

ὄψε - παρακαλύπτομαι

ὄψε Μθ 28,1· Μρ 11,19· ἀργὰ τὸ βράδυ.

ὄψομαι· βλ. *ὄρω*.

ὄψώνιον (*ὄψον* + *ώνιον*)· Λκ 3,14· Α΄ Κο 9,7· Β΄ Κο 11,8· τὸ σιτηρέσιο τοῦ στρατιώτου ποῦ τοῦ δινόταν σὲ χρῆμα· ὁ μισθὸς τοῦ στρατιώτου ἢ ἀξιωματικοῦ. στὴν ἀρχαιότητα ὁ στρατὸς δὲν εἶχε καζάνι καὶ στρατιωτικὲς στολές· ἔδινε στοὺς ὀπλίτες χρῆμα, νὰ πάη νὰ βρῆ ὁ καθένας νὰ φάη καὶ νὰ ντυθῆ ὁ μόνος του. αὐτὸ τὸ ποσὸ λεγόταν *ὄψώνιον*. ἀνευρίσκεται καὶ στοὺς παπύρους τῆς ἐποχῆς (Πάπ. Ὁξυρρύγχου 522,9).

Π

παιδίσκη Λκ 12,45· Γα 4,22· δούλη. (δὲν σημαίνει καθόλου τὴν ἡλικία· μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἡλικιωμένη).

παίω Μθ 26,68· χτυπῶ.

παλιγγενεσία Μθ 19,28· Ττ 3,5· τὸ *πάλιν γεννηθῆναι*, δευτέρη γέννησι, ἀναγέννησι· ἀνάστασι τῶν νεκρῶν.

πανοικί Πρξ 16,34· μαζί μ' ὅλη τὴν οἰκογένειά του.

παραβάλλω Πρξ 20,15· ναυλοχῶ, ἀγκυροβολῶ.

παραβολή α΄. Μθ 13,18 παραβολή. β΄. Ἐβ 11,19· παράβολο, κατάθεσι παραβόλου. ἐν *παραβολῇ*· μετὰ ἀπὸ κατάθεσι.

παραβουλεύομαι Φι 2,30· δὲν λογαριάζω, ἀψηφῶ, διακινδυνεύω, ῥισκοκινδυνεύω.

παράγω α΄. Μθ 9,9· περνᾶω ἀπὸ δίπλα. β΄. Α΄ Κο 7,31· Α΄ Ἰω 2,8 (*παράγομαι*)· παρέρχομαι, εἶμαι πρόσκαιρος.

παραδειγματίζω Μθ 1,19· τιμωρῶ παραδειγματικά.

παραδιατριβή Α΄ Τι 6,5· παρασυναγωγή, παράνομη συναναστροφή.

παραζηλῶ Ῥω 10,19· 11,14· Α΄ Κο 10,22· προκαλῶ τὴ ζηλοτυπία κάποιου, κεντρίζω, ἐρεθίζω τὴ ζηλοτυπία του.

παραθεωροῦμαι Πρξ 6,1· παραμελοῦμαι, μὲ παραβλέπουν, δὲν μοῦ δίνουν σημασία.

παραθήκη Β΄ Τι 1,12· 1,14· παρακαταθήκη, κάτι τὸ πολύτιμο ποῦ τὸ ἐμπιστεύομαι σὲ κάποιον νὰ μοῦ τὸ φυλάξῃ μέχρι κάποιον ὠρισμένο καιρό.

παιτοῦμαι Ἐβ 12,19· ζητῶ, παρακαλῶ.

παρακαλύπτομαι Λκ 9,45· κρύβομαι.

παρακαλῶ - πάροδος

- παρακαλῶ* α'. Μθ 8,5· παρακαλῶ. β'. Β' Κο 1,4· 7,6· παρηγορῶ. γ'. Λκ 3,18· 'Ρω 12,8· 'Εβ 10,25· παραινῶ, προτρέπω, νουθετῶ, καλλιεργῶ.
- παράκλησις* α'. Β' Κο 8,4· παράκλησι. β'. Λκ 2,25· 6,24· παρηγοριά. γ'. Πρξ 9,31· παραίνεσι, προτροπή, νουθεσία, καλλιέργεια.
- παράκλητος* 'Ιω 14,16· ὁ κάθε φορά προστάτης καὶ ὑπερασπιστὴς τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ, ὁ στηριγμός, ἡ ἐλπίδα, τὸ καταφύγιο, ὁ κηδεμόνας, ἡ προστασία. στήν Π. Διαθήκη *παράκλητος* τοῦ 'Ισραὴλ εἶναι ὁ θεός. στήν Κ. Διαθήκη ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιο πνεῦμα.
- παραλέγομαι* Πρξ 27,8· 27,13· παραπλέω, πλέω δίπλα στήν ἀκτὴ, πλέω ἄκρη ἄκρη στήν ἀκτὴ.
- παραλλαγή* 'Ια 1,17· ἀλλοίωσι.
- παραλογίζομαι τινα* Κλ 2,4· 'Ια 1,22· ξεγελῶ κάποιον στὸ λογαριασμό.
- παραμυθία* Α' Κο 14,3· παρηγοριά.
- παραμύθιον* Φι 2,1· παραπλήσιος λόγος, παραπλήσιο ὄνομα, παραπλήσια ἔννοια.
- παραμυθοῦμαι* 'Ιω 11,19· Α' Θε 2,12· 5,14· παρηγορῶ.
- παραρρέω* 'Εβ 2,1· παρεκτρέπομαι, ξεστρατίζω, βγαίνω ἀπὸ τὴν κοίτη μου.
- παράσημον* Πρξ 28,11· σημαδεμένο μὲ ἀκρόπρωρο. τὸ κάθε καράβι εἶχε στήν πλώρη του ἓνα ξύλινο ἄγαλμα (γῦπα, δελφίни, γυναῖκα, σφιγγα, κλπ.)· αὐτὸ ἐδῶ εἶχε τοὺς Διοσκούρους. ὅπως σήμερα τὰ πλοῖα ἔχουν ὄνομα καὶ τ' αὐτοκίνητα ἀριθμό.
- παρατηροῦμαι* Γα 4,10· τηρῶ σχολαστικῶς, ἐφαρμόζω σχολαστικῶς· (μὲ τὴ σημασία πού ἔχει τὸ ῥῆμα στή φράσι «τηρῶ τὶς νηστεῖες»).
- παραντίκα* Β' Κο 4,17· προσωρινῶς.
- παρεισδύνω* 'Ιδ, 4· χώνομαι λαθραία, παρεισφρέω.
- παρεμβολή* Πρξ 21,34· 'Εβ 22,34· στρατόπεδο, κατασκήνωσι, παράταξι.
- παρεπίδημος* 'Εβ 11,13 (= Γε 23,4)· Α' Πε 1,1· προσωρινὸς καὶ φευγαλέος κάτοικος.
- πάρεσις* 'Ρω 3,25· ἄφεσις, παραγραφή, ἀμνηστεία.
- πάροδος* Α' Κο 16,7· ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· στὰ γρήγορα, ποδαράτα, γιὰ λίγο νὰ σᾶς δῶ.

παροιμία - πειράζω

παροιμία Ἰω 10,6· παραβολή.

πάροινος Α΄ Τι 3,3· Ττ 1,7· μέθυσος.

παροίχομαι Πρξ 14,16· παρέρχομαι· *παρωχημένοι γενεαί*· οἱ γενιές πού πέρασαν, παρήλθαν.

παροξύνομαι Πρξ 17,16· Α΄ Κο 13,5· ἐρεθίζομαι, ἐξοργίζομαι, «μοῦ ἀνεβαίνει τὸ αἷμα στὸ κεφάλι», ἀγανακτῶ.

παροξυσμός α΄. Πρξ 15,39· ἐρεθισμός παρεξηγήσεως καὶ διαφωνίας. β΄. *παροξυσμός ἀγάπης*· ἀνταγωνισμός ἀγάπης, ἔξαρσι ἀγάπης.

παροψίς Μθ 23,25· πιάτο.

παρρησία (= πᾶν ῥῆμα, παν-ρησία) Β΄ Κο 7,4· Ἐφ 3,12· ὅταν κανεῖς «τὰ λέη ὅλα» καὶ δὲν κρύβῃ τίποτε, ὠλοκληρωμένος κι ὀλοφάνερος λόγος, θάρρος, ἀφοβία. Μρ 8,31· Ἰω 18,20· Πρξ 2,29· Ἐφ 6,19· *παρρησία, ἐν παρρησία, μετὰ παρρησίας*· ὀλοφάνερα, μεθάρρος, ἀφοβα, «ἔξω ἀπὸ τὰ δόντια».

παρρησιάζομαι Πρξ 9,27· Α΄ Θε 2,2· μιλάω μετὰ *παρρησία* (βλ. λ.), μεθάρρος, χωρὶς φόβο καὶ περιορισμό, χωρὶς δισταγμό.

παρωχημένος· βλ. *παροίχομαι*.

πάσχα· βλ. *έορτή*.

πατάσσω α΄. Μθ 26,31· φονεύω. β΄. Μθ 26,51· χτυπῶ ὄχι θανάσιμα. γ΄. Πρξ 12,7· σκουντῶ μετὰ τὸ χέρι (κάποιον, γιὰ νὰ τὸν ξυπνήσω).

πατριὰ Λκ 2,4· Ἐφ 3,15· οἰκογένεια, γενιά, συγγενολόγι. Πρξ 3,25· γενιά, φυλή, ἔθνος.

πατριάρχης Πρξ 2,29· γενάρχης τῆς *πατριᾶς*, γενάρχης τοῦ ἔθνους· (οἱ Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ, καὶ οἱ 12 γιοὶ τοῦ Ἰακώβ).

πατρολώας (= πατραλοίας) Α΄ Τι 1,9· πατροκτόνος, φονιάς τοῦ πατέρα του.

πέδη Μρ 5,4· Λκ 8,29· δεσμός, *πέδη ποδῶν*, χειροπέδη χειρῶν.

πεζεύω Πρξ 20,13· πεζοπορῶ, πάω κάπου μετὰ τὰ πόδια.

πειθῶ Α΄ Κο 2,4· (οὐσιαστικὸ πού κλίνεται ἢ *πειθῶ τῆς πειθοῦς τῆς πειθοῖ τὴν πειθῶ ὃ πειθοῖ· αἱ πειθοὶ τῶν πειθῶν ταῖς πειθοῖς* (Α΄ Κο 2,4) *τάς πειθοῦς ὃ πειθοί*)· *πειθῶ*· τὸ νὰ πείθῃς κάποιον, ἢ ἄσκησι καὶ ἡ δύναμι αὐτῆς τῆς ἐνεργείας.

πειράζω α΄. Μθ 4,1· κάνω ἀπόπειρα νὰ παραπείσω, νὰ παρασύρω. β΄. Μθ 16,1· 22,18· προσπαθῶ νὰ ψαρέψω λόγια ἀπὸ κάποιον.

πεισμονή Γα 5,8· τὸ ἀντίστοιχο παθητικὸ τῆς πειθοῦς. *πειθῶ* εἶναι τὸ νὰ *πείσω* ἐγὼ κάποιον, *πεισμονή* τὸ νὰ *πεισθῶ* ἀπὸ κάποιον. *πεισμονή* ἢ ἀποδοχὴ τῆς πειθοῦς κάποιου.

πελεκίζομαι Ἀπ 20,4· σφάζομαι μὲ τσεκούρι.

πεντηκοστή· βλ. *έορτή*.

περιάγω Μθ 4,23· 23,15· περιέρχομαι, διασχίζω, διατρέχω, ὀργώνω. Α΄ Κο 9,5· περιφέρω μαζί μου.

περιαιρῶ Πρξ 27,40· λύνω καὶ ἀφήνω νὰ πέσουν· κόβω. *περιαιρούμαι* Πρξ 27,20· χάνομαι.

περιβόλαιον Α΄ Κο 11,15· Ἐβ 1,12· κεφαλομάντηλο, φακιόλι, τιμπερί, μαντήλα.

περιδοῦμαι (περιδέομαι) Ἰω 11,44· τυλίγω τὸ κεφάλι μου.

περιεργάζομαι Β΄ Θε 3,11· γυρνᾶω ἐδῶ κι ἐκεῖ σὰ χασομέρης, δὲν δουλεύω ἀλλὰ γκιζεράω καὶ σουρτουκεύω.

περίεργος Α΄ Τι 5,13· ἡ γυναίκα πού δὲν ἀγαπάει τὴ δουλειά, ἀλλὰ τὸ σουλάτσο, τὰ γκιζέρια, τὰ κουτσομπολιά, καὶ κάθε ἄλλη ἄσκοπη πολυπραγμοσύνη.

περίεργα Πρξ 19,19· παράξενα κι ἀλλόκοτα μαγικά καμώματα καὶ πράγματα.

περίθεσις Α΄ Πε 3,3· τὸ σύνολο τῶν κοσμημάτων, τὸ νὰ φορῶ κοσμήματα, τὰ μπιζοῦ ὅλα μαζί καὶ ἡ χρῆσι τους.

περίσταμαι Β΄ Τι 2,16· στέκομαι μακριὰ ἀπὸ κάτι, ἀπέχω, ἀποφεύγω.

περικάθαρμα Α΄ Κο 4,13· σκουπίδι τῆς σκούπας. (τὸ σκουπίδι τῆς σπάτουλας λέγεται *περίψημα*).

περίκειμαι Πρξ 28,20· Ἐβ 5,2· φορῶ κάτι σὰ στολίδι (βραχιόλι) ἢ ροῦχο. σύστοιχο μὲ τὸ *περίθεσις* (βλ. λ.).

περικρατής Πρξ 27,16· κύριος. *περικρατής γίνομαι*· θέτω ὑπὸ τὸν ἔλεγχό μου.

περικρύβω Λκ 1,24· κρύβω ἀπὸ τοὺς πέριξ, ἀπὸ τὸ περιβάλλον. (ἐξελιγμένη ἐλληνικὴ γραμματικὴ μορφή ἀντὶ τοῦ κλασσικοῦ *περικρύπτω*).

περιλειπόμενοι Α΄ Θε 4,15· ὅσοι ἀπομένουν, ὅσοι ζοῦν ἀκόμη.

περιούσιος Ττ 2,14· (ἔτσι λέγεται ἐδῶ ὁ λαὸς τῶν Χριστιανῶν, ἐνῶ στὴν Π. Διαθήκη ὁ Ἰσραήλ). τὴν ἴδια ἔννοια μὲ τὸ ἐπίθετο αὐτὸ ἐκφράζουν οἱ ἐκφράσεις *λαός μου ὃν περιεποησάμην* (Ἦσ

περιοχή - περίψημα

43,21) στην Π. Διαθήκη για τὸν Ἰσραήλ, καὶ λαὸς εἰς περιποιή-
σιν (Α΄ Πε 2,9) στην Κ. Διαθήκη για τὸ λαὸ τῶν Χριστιανῶν. τὸ
περιποιούμαι σημαίνει ἀποκτῶ, ὅπως φαίνεται στὴ φράσι τῆς
Γενέσεως *ἀπήγαγε πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν ἀ-*
ποσκευὴν αὐτοῦ, ἣν περιεποιήσατο ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, καὶ πά-
ντα τὰ αὐτοῦ (31,18): ἄρα *περιποιήσις* σημαίνει ἀπόκτησι κι ἐ-
ξασφάλισι. καὶ συνεπῶς τὸ περίπου συνώνυμο *περιούσιος* ση-
μαίνει τὸ λαὸ πὺ εἶναι *περιουσία* τοῦ θεοῦ, ἰδιαίτερό του ἀπό-
κτημα· ἀπὸ τὸ *περίειμι*.

περιοχή Πρξ 8,32· παράγραφος, ἐδάφιο κειμένου, συνάφεια, περιε-
χόμενο, *περιοχή* ἑνὸς κειμένου, περικοπή.

περιπερίρω Α΄ Τι 6,10· περουνιάζω, καρφώνω μὲ καρφί ἢ περόνη,
σουβλίζω.

περιποιήσις Α΄ Θε 5,9· Ἐβ 10,39· ἀπόκτησι, ἐξασφάλισι. βλ. καὶ
περιούσιος.

περιποιούμαι Πρξ 20,28· Α΄ Τι 3,13· ἀποκτῶ, ἐξασφαλίζω, ἐδραιώ-
νω στὴν κατοχὴ μου (Πρξ 20,28). βλ. καὶ *περιούσιος*.

περιρρήγνυμι Πρξ 16,22· σχίζω, ξεσχίζω.

περισπῶμαι Λκ 10,40· εἶμαι ἀπασχολημένος κάπου ἄλλοῦ ἔξω ἀπὸ
τὸ κύριο ἔργο μου.

περιτέμνω Λκ 1,59· 2,21· Γα 6,12· κάνω σὲ κάποιον τὴν *περιτομή*,
τοῦ κόβω τὴν καλύπτρα τοῦ γεννητικοῦ του ὄργάνου, σύμφωνα
μὲ τὴ σχετικὴ διάταξι τοῦ μωσαϊκοῦ Νόμου (Γε 17,10-14· 23·
Ἐξ 12,44· Λε 12,1-3). βλ. καὶ *ἀκροβυστία, ἐπισπῶμαι, περιτομή*.
περιτομή (= περικοπή, κόψιμο γύρω γύρω). α΄. Ἰω 7,22-23· κάθε
Ἰουδαίου τὴν ὀγδόη μέρα τῆς ζωῆς του, ἢ ὅταν ἀσπαζόταν τὸν
ἰουδαϊσμό, τοῦ ἔκοβαν τὸ δέρμα πὺ καλύπτει τὸ ἐμπρόσθιο μέ-
ρος τοῦ γεννητικοῦ ὄργάνου, δηλαδὴ τὴν καλύπτρα τῆς βαλά-
νου. ἢ καλύπτρα αὐτὴ λεγόταν *ἀκροβυστία*, ἢ δὲ περικοπὴ τῆς
περιτομῆς. β΄. *περιτομή* λέγεται στὴν Κ. Διαθήκη κι ὁ περιτετμη-
μένος ἄνθρωπος καὶ τὸ σύνολο τῶν περιτετμημένων, δηλαδὴ οἱ
Ἰουδαῖοι, ὁ ἰουδαϊσμός (Ῥω 3,30· 4,12· Γα 2,7· Ἐφ 2,11). βλ. καὶ
ἀκροβυστία, ἐπισπῶμαι, περιτέμνω.

περίψημα Α΄ Κο 4,13· τὸ σκουπιδάκι πὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ σπα-
τουλάρισμα. (*περικάθαγμα* τὸ σκουπίδι τῆς σκούπας, *περίψημα*
τὸ σκουπίδι τῆς σπάτουλας). ὅπως ἐκθέτω λεπτομερέστερα στὸ

σύγγραμμά μου Γραφικά, ή λέξι *περίψημα* είναι παρμένη από τή γραφική όρολογία. με μιὰ μικρή σπάτουλα στην άνάποδη του χαρακτικού *στύλου* ίσοπέδωναν τὸ γραμμένο κηρί τῆς κηρωμένης πινακίδος ἢ *δέλτου*, γιά νὰ ξαναγράψουν· ή πράξι δηλωνόταν με τὸ ῥῆμα *ψάω*, ή ξαναγραμμένη κηροπινακίδα λεγόταν *παλίμψηστον* (ὄρος πὸν ἔπειτα μεταπήδησε καὶ στὸν πάπυρο καὶ κυρίως στὴν περγαμηνή), καὶ τὰ περισσεύοντα σκουπιδάκια τοῦ κηροῦ, πὸν δημιουργοῦσε ή σπάτουλα, λέγονταν *περιψηματα*.

περπερεύομαι (ἐπίθ. *perperus*) Α΄ Κο 13,4· συμπεριφέρομαι σὰν παρπαρᾶς, σερσέμης, σαχλός, ἐπιπόλαιος, ἀσοβάρευτος.

πήγανον Λκ 11,42· εἶδος φυτοῦ καρυκεύματος, σὰν τὸ ἄνηθο καὶ τὸν δυόσμο.

πήρα Μθ 10,10· ὄδοιπορικὸς σάκκος, σακκίδιο, τρουβᾶς, ζεμπίλι.

πήχυς Μθ 6,27· ἑλληνικὸ μέτρο μήκους ἴσο με 1,5 *πόδα* ἢ 24 *δακτύλους*, ἤτοι 0,4624 μ. (περίπου μισὸ μέτρο). πρακτικὰ ὅσο εἶναι τὸ χέρι ἀπὸ τὸν ἀγκῶνα καὶ κάτω, πὸν λέγεται καὶ *πήχυς*· ἀπ' αὐτὸ καὶ τ' ὄνομα τοῦ μέτρου.

πιάζω (ἐπίασαν, πιάσας, πιάσαι) Ἰω 7,30· 21,3· Πρξ 3,7· πιάνω, συλλαμβάνω, ἀγρεύω, ψαρεύω. (θαμιστικὸ τοῦ *πιέζω*).

πιθανολογία Κλ 2,4· τεχνάσματα πειθοῦς στὴ ῥητορικὴ τέχνη· πειστικὰ κόλπα.

πίμπλημι (ἐπλήσα, πλήσας, ἐπλήσθησαν, πλησθῆς)· τὸ παθητικὸ *πίμπλαμαι*· Μθ 22,10· 27,48· Λκ 1,15· 5,7· Πρξ 2,4· 9,17· γεμίζω· γεμίζομαι.

πίμπραμαι Πρξ 28,6· πρήζομαι, φουσκώνω ἀπὸ φλεγμονὴ καὶ πρήξιμο· (κατ' ἀρχὴν σημαίνει ἀναφλέγομαι, καίγομαι, πυρπολοῦμαι· ἔπειτα ἔχω φλεγμονή, πρήζομαι· ἔπειτα πρήζομαι, φουσκώνω).

πιότης Ῥω 11,17· τὸ λίπος πὸν στάζει ἀπὸ τὸ ψητό· οἱ θρεπτικοὶ χυμοὶ τῶν φυτῶν· (ἀπὸ τὸ *πίνω*, ἔπιον). ἐδῶ ή δεύτερη σημασία. βλ. καὶ *πιστικός*.

πιστικός Μρ 14,3· Ἰω 12,3· ὑγρός, ῥευστός· (ἀπὸ τὸ *πίνω*, ἔπιον). *νάρδος πιστική*· *νάρδος ῥευστή* (ἄρωμα) σ' ἀντιδιαστολή ἀπὸ τὸ σκέτο *νάρδος*, πὸν μποροῦσε νὰ σημαίνη καὶ ξηρὰ κλαράκια ἐπίσης ἄρωματικά, ὅπως ὁ βασιλικός, ἀλλὰ φυσικὰ πολὺ φτηνότερα. βλ. καὶ *πιότης*.

πιστοῦμαι - πλήρωμα

πιστοῦμαι Β' Τι 3,14· βεβαιώνομαι· κρατῶ τεκμήρια.

πλανῆται Ἰδ, 13· ἀστέρες *πλανῆται*. *πλάνητας* τοὺς ὠνόμασε ὁ Πυθαγόρας. στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ *πλανῆτες* θεωροῦνταν 7 ἀστέρες, ἦτοι *ἥλιος, σελήνη, στίλβων, φωσφόρος* ἢ *ἑωσφόρος* ἢ *ἔσπερος, πυρόεις, φαίνων*, καὶ *φαέθων*, πού ἀπὸ τὸ 370 π.Χ. λέγονταν ἀλλιῶς μὲ τὴν ἴδια σειρά καὶ *ἥλιος, σελήνη, Ἑρμῆς, Ἀφροδίτη* (= αὐγερινὸς ἢ ἀποσπερίτης), *Ἄρης, Ζεὺς*, καὶ *Κρόνος*. σήμερα ξέρουμε, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς 2 πρώτους μόνο οἱ ἄλλοι 5 εἶναι *πλανῆτες*. ἀνακαλύφθηκαν δὲ τέτοιοι καὶ ἄλλοι 5, *Γῆ Δήμητρα Οὐρανὸς Ποσειδῶν Πλούτων*· στίς δὲ ἡμέρες μας πολλὰς χιλιάδες. οἱ ἄλλοι 2, *ἥλιος* καὶ *σελήνη*, ἀπλῶς ἀνήκουν στὸ ἴδιο σύστημα ἀστέρων, τὸ ἡλιακὸ ἢ *πλανητικὸ*.

πλέγμα Α' Τι 2,9· χτένισμα, εἶδος χτενίσματος, κόμωσι· (ὅπως λὲν τώρα κότσος, κοτσίδα, μπανάνα, πράσο, περμανάντ, ἀλογοουρά). βλ. καὶ *ἐμπλοκή*.

πλεονεκτῶ α'. Β' Κο 12,18· λεηλατῶ, λαφυραγωγῶ, «γδέρνω» καὶ «στραγγίζω» οἰκονομικῶς. *πλεονεκτοῦμαι* Β' Κο 2,11· λεηλατοῦμαι, μοῦ ἀρπάζουν τὰ δικά μου. β'. *πλεονεκτῶ* Α' Θε 4,6· προσπαθῶ νὰ φανῶ πιὸ πολὺς καὶ πιὸ βαρβᾶτος ἄντρας ἀπὸ κάποιον ἄλλον μπροστὰ στὴ γυναῖκα του.

πλεονεξία· ἀπληστία (Μρ 7,22), λαφυραγωγία (Β' Κο 9,5), παράνομη ἀνταγωνιστικὴ σεξουαλικὴ βουλιμία (Ἐφ 4,19· 5,3). βλ. καὶ *πλεονεκτῶ* (Α' Θε 4,6).

πλήκτης Α' Τι 3,3· Ττ 1,7· αὐτὸς πού σηκώνει χέρι καὶ χτυπάει.

πληροφορία Κλ 2,2· Α' Θε 1,5· ἀγωγή σὲ πληρότητα, ὀλοκλήρωσι, ἀπαρτισμὸς ὅλων τῶν ἀπαραιτήτων ἐνδείξεων. βλ. καὶ *πληροφορῶ*.

πληροφορῶ Β' Τι 4,5· καθιστῶ πλήρη, ὀλοκληρώνω, δὲν τὴν ἀφήνω μισή. *πληροφοροῦμαι* (μέσο) Ἰω 4,21· 14,5· βεβαιώνομαι ἀπὸ τὴν πληρότητα ἢ τὴν ἀξιοπιστία τῶν ντοκουμέντων. *πληροφοροῦμαι* (παθητικὸ) Λκ 1,1· Β' Τι 4,17· παρέχομαι ἢ παραδίδομαι ἢ κηρύττομαι σὰν κάτι ὀλοκληρωμένο τεκμηριωμένο καὶ βέβαιο, σὰν ἀπαρτισμένο σύνολο ντοκουμέντων.

πλήρωμα Μθ 9,16· Μρ 2,21· τὸ μέρος τοῦ μπαλώματος πού ἐπιβαίνει στὸ χεῖλος τῆς τρύπας τοῦ ρούχου· ἢ ἐπικάλυψι μπαλώματος καὶ ρούχου γύρω ἀπὸ τὴν τρύπα.

πλησθῶ, πλήσω· βλ. *πίμπλημι*.

πλησμονή Κλ 2,23· χορτασμός, ικανοποίησησι.

πνεῦμα (ἀπό τὸ *πνέω*· πνοή, φύσημα, ἄνεμος). α'. ἄνεμος Ἰω 3,8 (τὸ *πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ*). β'. φύσημα τοῦ στόματος (τὸ φου) Β' Θε 2,8. τὸ ἀλαζονικὸ καὶ καταφρονητικὸ φύσημα τῆς μύτης τῶν ὑπερηφάνων Μθ 5,3 (*μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι* = αὐτοὶ ποὺ δὲν ἔχουν τέτοιο ὑπεροπτικὸ φύσημα, οἱ ταπεινόφρονες). γ'. τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἄυλο καὶ πνευματικὸ στοιχεῖο του Μθ 26,41· Πρξ 17,16. δ'. ἄγγελος, ἄυλη ὕπαρξι· Ἐβ 1,14 (= Ψα 103,4) (*πνεύματα λειτουργικά, ἄγγελοι πνεύματα*). ε'. δαιμόνιο, πεσμένος ἄγγελος· Μθ 8,16 (*πνεύματα*)· Μθ 10,1· Ἄπ 18,2 (*πνεύματα ἀκάθαρτα*)· Λκ 7,21 (*πνεύματα πονηρά*)· Ἄπ 16,14 (*πνεύματα δαιμονίων*)· Α' Ἰω 4,6 (*πνεῦμα πλάνης*). ς'. ἄνθρωπος φορέας πνεύματος πονηροῦ Β' Θε 2,2. ζ'. τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ τρία πρόσωπα τῆς θεότητος. *πνεῦμα* Γα 5,25. *πνεῦμα ἅγιον* Μθ 1,18· 28,19· Ἰω 14,26· Πρξ 2,4. *πνεῦμα τοῦ θεοῦ* Μθ 12,28· Α' Κο 2,11. *πνεῦμα τοῦ πατρὸς* Μθ 10,20. *πνεῦμα τοῦ υἱοῦ* Γα 4,6. *πνεῦμα Ἰησοῦ Χριστοῦ* Φι 1,19. *πνεῦμα Χριστοῦ* Ῥω 8,9· Α' Πε 1,11. *πνεῦμα Κυρίου* Β' Κο 3,17. *Κύριον πνεῦμα* Β' Κο 3,18. *πνεῦμα τῆς ἀληθείας* Ἰω 14,17· Α' Ἰω 4,6. *πνεῦμα ἀγιωσύνης* Ῥω 1,4. η'. *πνεύματα*· χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος Α' Κο 14,12· Α' Θε 5,19· Ἄπ 22,6. θ'. ἄνθρωπος φορέας τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὁ πνευματοφόρος χαρισματοῦχος Χριστιανὸς Ῥω 8,26-27.

πνικτὸν Πρξ 15,20· 15,29· 21,25· πνιγμένο ζῷο· ζῷο ἢ πτηνὸ φαγώσιμο πού, ἀντὶ νὰ σφάζεται, πνίγεται μὲ στραγγαλισμὸ («τοῦ στρίβουν τὸ λαρύγγι»), γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸ αἷμα του, ὥστε νὰ φαγωθῆ μαζί μ' αὐτό. συνήθεια τῶν εἰδωλολατρῶν ἀπαγορευμένη στοὺς Χριστιανούς.

ποδήρης Ἄπ 1,13· ῥοῦχο μακρὸ μέχρι τὰ πόδια (τὰ πέλματα).

πολιτάρχαι Πρξ 17,6-8· ἀνώτατοι δημοτικοὶ καὶ τοπικοὶ ἄρχοντες τῶν κατὰ τόπους ἐθνῶν μέσα στὴ Ῥωμαϊκὴ ἐπικράτεια. παρόμοιοι ἀναφέρονται σ' ἐπιγραφές καὶ κείμενα τῶν χρόνων τῆς Κ. Διαθήκης οἱ *ἀσιάρχαι* (Πρξ 19,31), *βιθυνάρχαι*, *γαλατάρχαι*, *ἐλλαδάρχαι*, *καππαδοκάρχαι*, *κυπριάρχαι*, *συριάρχαι*, κ.ἄ.. βλ. καὶ *ἀσιάρχαι*.

πολιτεία Πρξ 22,28· ἰθαγένεια, πολιτικὰ δικαιώματα· δικαιώματα

πολίτευμα - πορισμός

καὶ προνόμια κυριάρχου Ῥωμαίου πολίτου. τέτοια εἶχαν ὁ Παῦλος καὶ πολλοὶ συνεργάτες του, γενικῶς ὅσοι στήν Κ. Διαθήκη, χωρὶς νὰ εἶναι φύσει Ῥωμαῖοι, ἔχουν μαζί μὲ τὸ ἀρχικὸ ὄνομά τους κι ἓνα πρόσθετο Ῥωμαϊκὸ ὄνομα· λ. χ. Σαοῦλ Παῦλος, Ἰωάννης Μάρκος, Συμεὼν Νίγερ, Λυσίας Κλαύδιος, Σίλας, Λουκάς, Τίτος, Ἰοῦστος, Κλήμης, Πούδης, Σεκοῦνδος, Φορτουᾶτος, κλπ. (τῶν 8 τελευταίων δὲν μνημονεύονται τὰ μὴ Ῥωμαϊκὰ ὀνόματα). καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν κολωνιῶν πόλεων, ὅπως οἱ Φίλιπποι. ὅσοι ἔχουν δύο Ῥωμαϊκὰ ὀνόματα, εἶναι καὶ φύσει Ῥωμαῖοι, λ.χ. Σέργιος Παῦλος, Πόρκιος Φῆστος. βλ. καὶ *κολωνία, πολίτευμα*.

πολίτευμα Φι 3,20· ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ ἡ *πολιτεία* (βλ. λ.)· ἀλλὰ τὸ *πολίτευμα* στὸ χωρίο αὐτὸ ἐννοεῖται πνευματικῶς, σὰν οὐράνια ἰθαγένεια. ὁ Κύριος μερικὲς φορές ἔδινε σὲ μαθητάς του δευτέρα ὀνόματα, λ.χ. *Κηφᾶς, Βοανεργές*, κλπ., γιὰ νὰ δείξη τὴν πολιτογράφησί τους στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· διότι ἔτσι ἔδιναν δικά τους ὀνόματα σ' ὅσους πολιτογραφοῦσαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ὁ Βαβυλώνιος Ναβουχοδονόσορ πὸ ὠνόμασε *Βαλτάσαρ, Σεδράχ, Μισάχ*, κι *Ἀβδεναγώ*, τοὺς *Δανιήλ, Ἄνανία, Μισαήλ*, κι *Ἀζαρία*, γιὰ νὰ τοὺς κάνη γενιτσάρους (Δα 1,7), καὶ ὁ φαραὼ τῆς Αἰγύπτου πὸ ὠνόμασε τὸν *Ἰωσήφ Ψονθομφανήχ* (Γε 41,45)· καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ πὸ ἔδιναν στοὺς γενιτσάρους τουρκικὰ ὀνόματα. αὐτὲς οἱ ἀλλαγές ἢ προσθήκες ὀνομάτων δηλώνουν πάντοτε τὴν πολιτογράφησι καὶ μετάδοσι τῆς ἰθαγενείας τῶν κυριάρχων καὶ τῶν προνομίων τῆς σὲ μερικὸς ἐπιλέκτους ὑποδούλους. στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ ἡ ἰθαγένεια αὐτὴ ἀγοραζόταν κιόλας (Πρξ 22,28· 23,26· *Κλαύδιος Λυσίας*)· ἡ κληρονομημένη θεωροῦνταν εὐγενέστερη ἀπὸ τὴν ἀγορασμένη. βλ. καὶ *κολωνία, πολιτεία*· καὶ τὸν πίνακα τῶν λατινικῶν ὀνομάτων στὸ τέλος τοῦ Λεξικοῦ.

πολυμερῶς Ἐβ 1,1· σὲ πολλὰ μέρη.

πόμα Α' Κο 10,4· Ἐβ 10,9· ποτό.

πορθῶ Πρξ 9,21· Γα 1,13· 1,23· κάνω σοβαρὸ καὶ θανάσιμο κακὸ σὲ κάποιον.

πορισμός Α' Τι 6,5-6· πηγὴ καὶ τρόπος ἀπ' ὅπου βγάζει κανεὶς τὰ ἐξοδά του· τὸ πῶς «τὰ οἰκονομάει» κανεὶς· ἐξεύρεσι πόρων.

- πορφύρα* Μρ 15,17· 15,20· Λκ 16,19· Ἀπ 18,12· κόκκινο χρώμα ζωϊκό, ἀπὸ τὸ θαλάσσιο κογχύλι *πορφύρα* (*purpura aemastoma* ἢ *trunculus*)· ἀπὸ τὸ κογχύλι ὠνομάστηκε τὸ χρώμα, κι ἀπὸ τὸ χρώμα τὸ ὕφασμα. τὸ πορφυρὸ χρώμα ἦταν ὅλες οἱ ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ κοκκίνου ἀπὸ ῥοζ μέχρι βυσσινί. τὸ *πορφύρα* στὰ κείμενα ταυτίζεται μὲ τὰ *κόκκος*, *κόκκινον*, *βύσσος*, *βύσσινον*, καὶ *άλουργίς* (= παρασκεύασμα ἀλός, θαλάσσιο). ἂν καὶ τὰ *κόκκος* καὶ *κόκκινον* προέρχονται ἀπὸ ἄλλη χρωστική οὐσία, πάλι κόκκινη, τὰ δὲ *βύσσος* καὶ *βύσσινον* ἀναφέρονται ἀρχικὰ στὴ νηματουργική ὕλη κι ὄχι στὸ χρώμα. βλ. καὶ *βασιλική*, *βύσσινον*, *βύσσος*, *κόκκινος*, *πορφυρόπωλις*, *πορφυροῦς*.
- πορφυρόπωλις* Πρξ 16,14· ἡ γυναῖκα ποὺ πουλάει *πορφύρα* (βλ. λ.).
- πορφυροῦς* Ἰω 19,2· Ἀπ 17,4· 18,16· ὁ βαμμένος μὲ τὸ χρώμα τῆς πορφύρας (βλ. λ.), ἐρυθρός, κόκκινος. βλ. καὶ *πορφύρα*.
- ποταμοφόρητος* Ἀπ 12,15· ὁ παρασυρόμενος ἀπὸ τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, αὐτὸς ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ πάη κόντρα μὲ τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ.
- πρᾶγμα* α'. Α' Κο 6,1 (*res*)· διαφορὰ ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἀνθρώπους, ἀντιδικία (ῥωμαϊκὸς δικανικὸς ὅρος). β'. Β' Κο 7,11· Α' Θε 4,6· σεξουαλικὴ πρακτικὴ ἢ συμπεριφορὰ πρὸς τὴ γυναῖκα.
- πραγματεία* Β' Τι 2,4· ὑπόθεσι, ἐπιχείρησι, ἐμπορικὴ ἐπιχείρησι (ἐξ οὗ καὶ *πραμάτεια*, *πραματευτής*).
- πραιτώριον* (*praetorium*) Μθ 27,27· οἴκημα τοῦ πραιτόρος (*praetor*), τοῦ στρατηγοῦ· ἀνάκτορο τοῦ αὐτοκράτορος (*imperator*)· διοικητήριον τοῦ ἀνθυπάτου (*proconsul*) ἢ τοῦ ἐπιτρόπου (*procurator*) ὅπως ἦταν ὁ Πιλᾶτος.
- πράκτωρ* Λκ 12,58· εἰσπράκτωρ, δημόσιος εἰσπράκτωρ μὲ ἀστυνομικὴ ἐξουσία.
- πρασινά* Μρ 6,40· τετράγωνο διαμέρισμα κήπου ἢ χλόης, παρτέρι, ἓνα τμήμα στὸ γρασίδι, μιὰ παρέα ἀνθρώπων καθισμένη στὸ γρασίδι.
- πρίζομαι* ἢ καὶ *πρίομαι* (*ἐπρίσθησαν*) Ἐβ 11,37· πριονίζομαι. (ἐνεργ. *πρίζω*· συγγενῆ τὰ *πρίω* καὶ *πρίων* (= πριόνι) καὶ *πρῖσμα* *πρῖσις* *πριστήριον* κλπ.).
- προάγω* α'. Μθ 2,9· 21,31· 26,32· Μρ 10,32· προπορεύομαι, πηγαίνω μπροστὰ ἀπὸ κάποιον, ξεπερνῶ κάποιον. β'. Πρξ 12,6·

προαιρούμαι - προσωποληπτῶ

25,26· Α΄ Τι 1,18· 5,24· ὁδηγῶ (ἀποτέλεσμα τῆς προηγουμένης σημασίας).

προαιρούμαι Β΄ Κο 9,7· ἔχω τὴν προαίρεσι.

προαιτιῶμαι Ῥω 3,9· κατηγορῶ προηγουμένως, ἔχω κατηγορήσει στὰ προηγούμενα· ἀπέδειξα ἀξιοκατακρίτους.

προβατική (πύλη) Ἰω 5,2· πύλη τῶν προβάτων, ἀπὸ κεῖ πού περνοῦν τὰ πρόβατα. (σὲ μιὰ πόλι ἄλλη πύλη ἦταν ἢ ἐπίσημη, ἄλλη γιὰ τὸ στρατό, ἄλλη γιὰ τὰ ζῶα, κλπ.).

προβιβάζω Μθ 14,8· Πρξ 19,33· προωθῶ, σπρώχνω μπροστά, παρακινῶ κάποιον νὰ πῆ κάτι, κάνοντας ἐγὼ τὸν ὑποβολέα.

πρόθεσις α΄. θέσι στὰ ἅγια τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ ὅπου οἱ ἱερεῖς τοποθετοῦσαν τοὺς προσφερομένους ἄρτους (Μθ 12,4· Μρ 2,26· Λκ 6,4· Ἐβ 9,2). β΄. πρόθεσι τοῦ ἀνθρώπου (Πρξ 11,23· Β΄ Τι 3,10). γ΄. προτοποθέτησι τοῦ θεοῦ (Ῥω 8,28· Β΄ Τι 1,9).

πρόκριμα Α΄ Τι 5,21· προκατασκευασμένη δικαστικὴ κρίσι (ἀσφαλῶς μεροληπτικὴ)· πονηρὴ καὶ προσχεδιασμένη ἐξαίρεσι.

προπετής Πρξ 19,36· Β΄ Τι 3,4· αὐτὸς πού κάνει κάτι μὲ προπέτεια, μὲ νταηλίκι.

προσάββατον Μρ 15,42· ἡ παρασκευή.

προσαγορεύομαι Ἐβ 5,10· ἀποκαλοῦμαι, ὀνομάζομαι, παίρνω τ' ὄνομα, προσφωνοῦμαι.

προσαναπληρῶ Β΄ Κο 9,12· 11,9· συμπληρώνω κάτι προσθέτοντάς του αὐτὸ πού τοῦ λείπει.

προσέρρηξα· βλ. *προσρήγνυμι*.

προσεῶ Πρξ 27,7· ἀφίνω νὰ μὲ πλησιάσῃ.

προσήλυτος (προσήλθον, προσέρχομαι) Μθ 23,15· Πρξ 13,43· αὐτὸς πού προσέρχεται στὴν πίστι, ὁ κατηχούμενος τοῦ ἰουδαϊσμοῦ.

προσκαρτερῶ Μρ 3,9· περιμένω. Πρξ 1,4· προσμένω μὲ καρτερία.

προσκοπή Β΄ Κο 6,3· πρόσκρουσι, μομφή, κουτσομπολιό, λαβὴ γιὰ μομφή, δικαίωμα γιὰ μομφή, ἀφορμὴ γιὰ μομφή.

προσοχθίζω Ἐβ 3,10· 3,17 (= Ψα 94,10)· μπουχτίζω, ἀηδιάζω, τοὺς βαρέθηκα.

προσρήγνυμι Λκ 6,48-49 (*προσέρρηξε*)· προσκρούω, χτυπῶ.

προσωποληπτῶ Ἰα 2,9· κάνω προσωποληψία, χατίρια στὴ δικαιοσύνη· χαρίζομαι, κρίνω μεροληπτικῶς καὶ χατιρικῶς.

- πρωτοκαθεδρία* Μθ 23,6· πρώτη θέσι, πρώτη καρέκλα.
πρωτοκλισία Μθ 23,6· Μρ 12,39· πρώτη θέσι σὲ δείπνο, πρῶτο ντιβάνι. (οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγαν μισοξαπλωμένοι. λέγεται λοιπὸν ἡ πρώτη θέσι *πρωτοκλισία* γιὰ τὸ ντιβάνι τοῦ δείπνου, *πρωτοκαθεδρία* γιὰ τὴν καρέκλα). βλ. καὶ *κλισία*, *συνανάκειμαι*.
πρῶτός μου Ἰω 1,30· πρότερος ἐμοῦ, πρὸ ἐμοῦ, προηγούμενός μου.
πρωτοστάτης Πρξ 24,5· ἀρχηγός, ἐπὶ κεφαλῆς. (ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ ὀρολογία, ὅπου λεγόταν ἔτσι ὁ πρῶτος καὶ ἀκραιὸς μαχητῆς τῆς πρώτης γραμμῆς ἐνὸς σχηματισμοῦ μάχης, ποῦ ἦταν καὶ ὁ *λοχαγός*).
περύγιον (τοῦ ἱεροῦ) Μθ 4,5· Λκ 4,9· τὸ ἄκρο τῆς στέγης ποῦ προεξέχει.
πτύρομαι Φι 1,28· φοβοῦμαι, ζαρώνω ἀπὸ τὸ φόβο, ἠττοπαθῶ.
πυγμῆ Μρ 7,3· ἀρχικὰ λέγεται *πυγμῆ* τὸ μέρος τοῦ χεριοῦ ἀπὸ τὸν ἀγκῶνα καὶ κάτω. ἔπειτα εἶναι ἑλληνικὸ μέτρο μήκους ἴσο μὲ 18 *δακτύλους* ἤτοι 35 ἑκατοστὰ (ἀκριβῶς 0,3468 μ.). ἡ φράσι τοῦ Μάρκου *ἐὰν μὴ πυγμῆ νίψωνται τὰς χεῖρας* θὰ πῆ «ἐὰν δὲν πλύνουν τὰ χέρια τους μέχρι τὸν ἀγκῶνα» ἢ «σὲ ὕψος πυγμῆς (= 35 ἑκατοστῶν)».
πύθων Πρξ 16,16· μέντιουμ. *πνεῦμα πύθωνος*· δαιμόνιο μέντιουμ ποῦ λέει κρυμμένα πράγματα. τὸ *πύθων* εἶναι μετοχὴ τοῦ ῥήματος *πύθω*, ποῦ θὰ πῆ ἀρχικὰ σαπίζω, ἀποσυντίθεμαι. *πύθων* εἶναι, νομίζω, κατ' ἀρχὴν ὁ σαπίζων, ὁ νεκρός· ἔπειτα ὁ νεκρὸς τὸν ὁποῖο ἐπικαλεῖται ἡ *πυθία* (= νεκρόμαντις, μέντιουμ ποῦ ἐπικαλεῖται πνεύματα νεκρῶν, ποῦ ἀσκεῖ νεκυομαντεία ὅπως ἡ ἐγγαστρίμυθος στὸ Α' Βασιλειῶν 28,3-25 ἢ ὁ Ὀδυσσεὺς στὸ λ τῆς Ὀδυσσεΐας), γιὰ νὰ πάρη ἀπ' αὐτὸν δῆθεν τὶς πληροφορίες ποῦ ζητάει ὁ πελάτης· ἔπειτα ὁ χρησιμοδότης. συγγενῆ εἶναι τὰ *πυθία*, *πυθάνομαι* (= ῥωτάω καὶ πληροφοροῦμαι), *Πυθῶ* (= τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν). κι ἐπειδὴ ὁ προελληνικὸς θεὸς τῶν Δελφῶν ἦταν ὄφις ἢ ὀφιομόρφος καὶ λεγόταν κι αὐτὸς *Πύθων* (ἀρχικὰ προσωνυμία τοῦ Κρόνου ἢ Ποσειδῶνος), λέγεται καὶ σήμερα στὴ ζωολογία *πύθων* ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα φίδια τῶν θερμῶν χωρῶν σὰν τὸ βόα.
πυκτεύω Α' Κο 9,26· πυγμαχῶ, χτυπῶ γροθιές. (καὶ ἡ λέξι καὶ ἡ φράσι ὅλη μεταφορὰ ἀπὸ τὴν τότε ἀθλητικὴ ὀρολογία).

πύρινος - ῥακὰ

πύρινος Ἀπ 9,17· στὸ χρώμα τῆς φωτιᾶς. βλ. *ύακίνθινος*.
πυροῦμαι Α΄ Κο 7,9· Β΄ Κο 11,29· Ἐφ 6,16· Β΄ Πε 3,12· Ἀπ 1,15· φλέγομαι, καίγομαι, πυρακτώνομαι (στὸ Β΄ Πε 3,12 κυριολεκτικό, στ' ἄλλα χωρία μεταφορικό).
πυρράζω Μθ 16,2-3· ἐμφανίζω κοκκινωπὸ χρώμα (χρώμα τοῦ πτηνοῦ πύρρα), κοκκινίζω. βλ. καὶ *πυρρός*.
πυρρός Ἀπ 6,4· 12,3· κοκκινωπός. βλ. καὶ *πυρράζω*.
πύρωσις α΄. Ἀπ 18,9· ἐμπρησμός. β΄. Α΄ Πε 4,12· τρομακτικὲς ταιπωρίες καὶ διωγμοὶ ποὺ σὲ κάνουν νὰ νιώθῃς σὰ νὰ καίγεται.

P

ῥαββί Μθ 23,6· Ἰω 1,38· διδάσκαλος· (λέξι ἑβραϊκή). *ῥαββί, ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον διδάσκαλε*.
ῥαββουνί Μρ 10,51· Ἰω 20,16· διδάσκαλέ μου (-*i* = μου· κατὰ τὸ ἡλί = θεέ μου).
ῥαβδοῦχος (*lictor*) Πρξ 16,35· 38· ἀστυνομικὸ ὄργανο μὲ ῥαβδιά· σὰν τοὺς ἀστυνομικοὺς ἢ τοὺς ὀπλίτες τοῦ φρουραρχείου μὲ τὰ ῥόπαλα (γκλόπς). τοὺς μεγάλους ἀξιωματούχους τῶν Ῥωμαίων συνώδευαν 6 ἢ 12 ἢ 24 ῥαβδοῦχοι.
ῥακὰ Μθ 5,22· ἑβραϊκὴ λέξι λιγώτερο ἐξυβριστικὴ ἀπὸ τὸ *μωρὲ* τοῦ ἴδιου στίχου· σημαίνει «πόρδε!» (ὅπως καὶ τώρα λέγεται παραπλησίως «Μὴ μιλάς ἐσύ, πόρδε!»). πρόκειται γιὰ τὴ συχνὴ βιβλικὴ ἑβραϊκὴ λέξι ποὺ στὸ ἄστικτο μασοριτικὸ γράφεται *ρυ'* (προφορά: *ρού', ρούχ*)· κατὰ τὰ ῥωμαϊκὰ χρόνια ἡ δασεῖα τῆς τραχύνθηκε διαδοχικῶς σὲ *χ* καὶ *κ* καὶ ἡ λέξι μὲ τὴν ἀνάπτυξι καὶ κάποιου νεωτέρου φωνήεντος, ποὺ ἐμφαίνεται στὸ φωνηεντισμένο μασοριτικὸ, προφερόταν πλέον *ρούαχ* καὶ *ρούακ*. στοὺς Ο΄ μεταφράζεται πάνω ἀπὸ 260 φορές *πνεῦμα* (= ἄνεμος, πνοή, ἀτμοί, σύννεφα, κλπ.) (Γε 1,2· 8,1· 41,38), 4 φορές *πνοή* (Πρμ 1,23), καὶ 50 φορές *ἄνεμος* (Ἐξ 10,13). σπανίως μεταφράζεται *ῥιπιστός* (= εὐάερος) (Ἰε 22,14), *ἀνεμόφθορα* (Ἦσ 8,7), *ἀνατολαί* (Ἰζ 42,16) μὲ τὴν ἔννοια τοῦ σημείου τοῦ ὀρίζοντος ἀπ' ὅπου ὀρμᾶται κάποιος ἄνεμος (καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔλεγαν τὴν ἀνατολὴ μὲ ὄνομα ἀνέμου *ἀπηλιώτην*, Ἡρόδοτος 4,22,1), *διάστημα*

(= κενό, χώρος, αέρας) (Γε 32,16). μεταφορικῶς στοὺς Ο΄ μεταφράζεται *ψυχὴ* (Γε 41,8), *νοῦς* (Ἦσ 40,13), *θυμός* (Ἦσ 59,19· κι ἄλλες 5 φορές), *φρόνησις* (Ἰη 5,1), καὶ *πνευματοφόρος* (Ἦσ 9,7). ἡ ἴδια λέξι *ρυ* ἀνευρίσκεται ὡς δεύτερο συνθετικὸ στὶς λέξεις ποὺ στοὺς Ο΄ μεταφράζονται *ὀλιγοψυχία* (Ἦξ 6,9), *μακρόθυμος* (Πρμ 17,27), *πραῦθυμος* (Πρμ 16,19), *ταπεινόφρων* (Πρμ 29,23), *κακοφροσύνη* (Πρμ 16,18), καὶ *ἡσύχιος* (Ἦσ 66,2· καὶ αὐτὴ ἡ λέξι στὴν ἑβραϊκὴ εἶναι σύνθετη). ἀνευρίσκεται ἐπίσης στὰ ῥήματα ποὺ στοὺς Ο΄ μεταφράζονται *ἀναπνέω* (Ἰβ 9,18), *ἀναψύχω* (Α΄ Βα 16,23), *ἀναπαύομαι* (=παίρνω ἀνάσα) (Ἰβ 32,20), *ὀσφραίνομαι* (=δέχομαι ἀπόπνοια) (Γε 8,21 κι ἄλλες 9 φορές), καὶ ὡς πρῶτο συνθετικὸ στὸ ῥήμα ποὺ μεταφράζεται *σκυθρωπάζω* (=ξεφυσῶ στενοχωρημένος) (Πρμ 15,13), καὶ ὡς δεύτερο συνθετικὸ στὰ ῥήματα ποὺ μεταφράζονται *πνευματοφοροῦμαι* (Ἰε 2,24), *ἐρίζω* (=ξεφυσῶ ἀγανακτισμένος) (Γε 26,35), καὶ *θυμοῦμαι* (=ξεφυσῶ ὠργισμένος) (Ἰβ 21,4). ὅτι δὲ γύρω στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ τοῦλάχιστον οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατ. Μεσογείου ἔλεγαν *πνεῦμα* (*ρουχ* - *ρουαχ* - *ἀέρα*) καὶ τὸν πόρδο φαίνεται καὶ στὴ φράσι τοῦ φαρμακολόγου Διοσκουρίδου (50-100 μ.Χ.) *φακὸς πνευματικὸς* (Ἰλ. ἰατρ. 2,107,1), δηλαδὴ «φακὴ ποὺ πορδίζει» (σὰν τὰ φασόλια). κι ἕναν αἰῶνα πιὸ μπροστὰ ὁ Ἀλεξανδρινὸς μηχανολόγος Ἡρῶν ἐπιγράφει *Πνευματικά* τὸ σύγγραμμά του γιὰ τὶς ἀεροσυμπιεστικὲς ἀτμομηχανές του (ἔκδ. W. Schmidt, Lipsiae, BT). πρβλ. καὶ τοὺς σημερινοὺς ἀεροσυμπιεστικοὺς *Πνευματικὸς Κυλινδρομύλους* τῶν Σαπῶν τῆς Θράκης. ὅταν κατὰ τὴ μετὰ τὸ 1000 ἐποχὴ οἱ Ἑβραῖοι προφανῶς ἐφεῦραν τὴν ἀπόσταξι μὲ ὑγροποίησι τῶν ἀτμῶν, μὲ τὴ λέξι αὐτὴ, ποὺ προφερόταν ἤδη *αράκ* καὶ μεταφερόταν ἀναγραμματισμένη καὶ ἀμετάφραστη στὴν ἑλληνικὴ τῶν Βυζαντινῶν ὡς *ρακὴ*, δηλώθηκε τὸ *πνεῦμα* (τοῦ οἴνου) ἤτοι τὸ *οἶνόπνευμα*, τὸ τσίπουρο. σήμερα *αράκ* (*arac*) γράφεται τὸ ποτὸ αὐτὸ στὶς ἐτικέττες τῶν μπουκαλιῶν του, ὅταν ἐξάγεται ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ. ἐδῶ στὸ Μθ 5,22 βρῖσκουμε τὴ λέξι στὴ μορφὴ *ρακά*, ἤτοι πόρδε· δηλαδὴ σκατό, σκουπίδι, μικρὸ, ἀνήλικε, ἀνώριμε, ἀσήμαντε, τιποτένιε. καὶ στὴ σημερινὴ ἑλληνικὴ αὐτὸ λέγεται *ἀέρας* (*μοῦ ἔβγαλλε καὶ ἀέρας* (πληθ.) *του κάτωθεν του* (=μοῦ ἔρριχνε καὶ πορδές του) γράφει

ῥάκος - Σαδδουκαῖοι

σὲ μιὰ ἀναφορὰ παραπόνων τοῦ ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς γιὰ κακοποίησίν του ἀπὸ τὸν ὄπλαρχηγὸ καπετὰν Νικολέτο· οἱ δὲ γιατροὶ ῥωτοῦν ἕναν ἄρρωστο ἂν *ἀερίστηκε*).

ῥάκος Mθ 9,16· κομμάτι ὑφάσματος.

ῥαφίς Mθ 19,24· βελόνα γιὰ ῥάψιμο.

ῥέδα (*reda*· λέξι γαλατικὴ - λατινικὴ) Ἰαπ 18,13· ῥόδα, ἀμάξι, κάρρο.

ῥήγνυμι Mθ 7,6 (*ῥήξωσι*)· ξεσχίζω. *ῥήγνυμαι* Mθ 9,17· ξεσχίζομαι.

ῥήσσω Mρ 9,18· χτυπῶ, τσακίζω, πλήττω. (ἄλλος τύπος τοῦ *ῥήγνυμι*).

ῥιπή Α΄ Κο 15,52· τὸ ταχύτατο ἀνοιγοκλείσιμο τοῦ βλεφάρου.

ῥιπίζομαι Ἰα 1,6. *ῥιπίζω*· κάνω ἀέρα μὲ τὴ βεντάλια (*ῥιπίδιον*) ἢ μ' ἕνα πινακίδι. *ῥιπίζομαι*· δέχομαι αὐτὸν τὸν ἀέρα. *ῥιπίζεται ἢ θάλασσα*· σγουραίνει ἢ ἐπιφάνειά της ἀπὸ τὸν ἄνεμο.

ῥοιζηδὸν Β΄ Πε 3,10· μὲ πάταγο σφυριχτό (*ῥοῖζον*).

ῥομφαία Λκ 2,35· Ἰαπ 1,16· σπαθὶ ἀμφίστομο, δίκοπο.

ῥύμη Mθ 6,2· Πρξ 9,11· 12,10· ὁδός, δρόμος.

ῥυτίς Ἰεφ 5,27· ῥυτίδα, ζαρωματιά.

Σ

σαβαχθανί Mθ 27,46· Ἰηλὶ ἡλὶ λιμὰ *σαβαχθανί*· τοῦτ' ἔστι *Θεέ μου θεέ μου ἵνατί με ἐγκατέλιπες*; (= *γιατί μ' ἐγκατέλειπες*;). (εἶναι ἐβραϊκὰ, ὁ πρῶτος στίχος τοῦ ψαλμοῦ 21 *Αλι αλι λμε ζβθνι*)· οἱ μεταφρασταὶ τῆς μεταφράσεως τῶν *Ο'* μεταφράζουν· *Ὁ θεὸς ὁ θεός μου, ἵνατί ἐγκατέλιπές με*; βλ. καὶ *ἐλωϊ, ἡλί*.

σαβαὼθ Ἰω 9,29· δυνάμεων· *Κύριος σαβαὼθ*· Κύριος τῶν δυνάμεων (ἐβραϊκὸ περιφραστικὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ)· ὡς δυνάμεις ἐννοοῦνται οἱ ἄγγελοι.

σαββατισμὸς Ἰεβ 4,9· ἀνάπαυσι, ξεκούρασι, τήρησι τοῦ σαββάτου.

σαγήνη Mθ 13,47· ἀλιευτικὴ παγίδα μὲ δόλωμα, πλεκτὴ ἄκαμπτη καὶ στὸ σχῆμα σὰν κλεψύδρα (Πλούταρχος, Δεισιδ., 8. Πολυδεύκτης 2,169. Λουκιανός, Τίμ., 22· Ἰαλ., 51).

Σαδδουκαῖοι Mθ 3,7. οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἀρχιερέως Σαδώκ (Γ΄ Βα 2,35), ἢ ἀρχιερατικὴ οἰκογένεια τῶν Ἰουδαίων πρὸ ἀρχιεράτεως

ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Σολομῶντος. οἱ Σαδδουκαῖοι ἦταν ἀριθμητικῶς πολὺ λίγοι, ὅλοι κάτοικοι τῆς Ἱερουσαλήμ, συγγενεῖς τῶν ἀρχιερέων, ἐπίσημοι καὶ πλούσιοι. δὲν πίστευαν στὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, στὴ μετὰ θάνατον ζωὴ, καὶ στὴν ὑπαρξί ἀγγέλων. συνεπῶς θρήσκευαν μόνο γιατί ἀπὸ τὴ λατρεία τῶν ἄλλων αὐτοὶ ἔτρωγαν καὶ πλούτιζαν. μόλις ποὺ ἐπέτρεπαν στὸ θεὸ νὰ ὑπάρχη ἔστω καὶ ἄνεργος, διότι, ἂν ἀπέρριπταν τὴν ὑπαρξί του, θὰ ἔχαναν τὴν πηγὴ τοῦ εἰσοδήματός των καὶ τῆς εὐημερίας των. ἦταν ἄθεοι, ὑλόφρονες, ἱεροκάπηλοι, κι ἐμπαῖκτες.

σαίνομαι Ἀ΄ Θε 3,3· σείομαι, ταρασσομαι, κλονίζομαι.

σάφιρος Ἀπ 21,19· πολύτιμος λίθος ποὺ σήμερα λέγεται ρουμπίνι, ὅταν εἶναι κόκκινος (rubens, ρουμπίνι = κόκκινος, κόκκινο), καὶ ζαφίρι, ὅταν εἶναι γαλάζιος· (Al₂O₃, τριοξειδίου τοῦ ἀργιλίου· σκληρότης 9 Μός). εἶναι ὁ σκληρότερος καὶ πολυτιμότερος λίθος μετὰ τὸ διαμάντι. ἡ λέξι ἐβραϊστὶ (*σפר*) σημαίνει «χαράκτης»· ἦταν κάποτε τὸ σκληρότερο γνωστὸ πετράδι.

σαργάνη Β΄ Κο 11,33· (=Πρξ 9,25 *σπυρίς*)· σπυρίς, σάκκος, σακκί, ζεμπίλι, χαράρι, τσουβάλι.

σάρδιον Ἀπ 4,3· 21,20· ἡμιπολύτιμος λίθος ποὺ σήμερα λέγεται ἐπίσης σάρδιον ἢ καρνεόλιον (SiO₂, διοξειδίου τοῦ πυριτίου· χρῶμα κομμένου κρέατος ἢ καφεκόκκινο· σκληρότης 7 Μός).

σαρδόνυξ Ἀπ 21,20· ἡμιπολύτιμος λίθος ποὺ καὶ σήμερα λέγεται *σαρδόνυχας*, (SiO₂, διοξειδίου τοῦ πυριτίου· συνδυασμὸς λευκῶν καὶ κοκκίνων στρωμάτων, ἥτοι «νερῶν»· σκληρότης 7 Μός).

σατάν ἢ σατανᾶς· ἀντιρρησίας, ἀντάρτης, ἐπαναστάτης (λέξι ἐβραϊκή). α΄. ὁ διάβολος (Μθ 4,10· Λκ 10,18· Β΄ Κο 2,11· Ἀπ 2,13· 12,9). β΄. ἓνας ἄνθρωπος ἐχθρὸς τοῦ Παύλου ποὺ τὸν ἀντιστρατευόταν πολὺ σκληρὰ στὸ ἀποστολικό του ἔργο (Β΄ Κο 12,7). γ΄. ὁ ἀπόστολος Πέτρος ὅταν ἔφερε ἀντίρρησι στὸν Κύριο (Μθ 16,23· Μρ 8,33)· στὴν τελευταία αὐτὴ περίπτωσι σημαίνει ἀπλῶς τὸν ἀντιρρησία.

σάτον Μθ 13,33· Λκ 13,21· χαναανικὸ ἥτοι φοινικικὸ μέτρο χωρητικότητος στερεῶν, τὸ 1/30 τοῦ φοινικικοῦ κόρου, ἴσο μὲ 13,128 λίτρα σημερινά. (πρακτικῶς 144, ἥτοι 12 × 12, κοιλότητες αὐγοῦ).

Σεβαστός Πρξ 25,21· μετάφρασι τοῦ λατινικοῦ *Augustus* = *Αὔ-*

σειραι - σίκερα

γουστος. προσφώνησι κυρίως τοῦ δευτέρου Ῥωμαίου αὐτοκράτορος Γαΐου Ὀκταβιανοῦ Καίσαρος, ἔπειτα δὲ καὶ ὄλων τῶν ἄλλων. ἐδῶ ἐννοεῖται ὁ Νέρων.

σειραι Β΄ Πε 2,4· ἄλυσίδες.

σεληνιαζομαι Μθ 4,24· 17,15· (πρβλ. Μρ 9,17-18· Λκ 9,39)· καταλαμβάνομαι ἀπὸ ἐπιληψία. σεληνιαζόμενος = ἐπιληπτικός. κατὰ τοὺς τρεῖς εὐαγγελιστὰς ὁ σεληνιασμός εἶναι περιστατικός δαιμονισμός (ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ)· ἔξω ἀπὸ τὴν ὥρα τοῦ σεληνιασμοῦ ὁ σεληνιαζόμενος δὲν δαιμονίζεται, ἀλλὰ συμπεριφέρεται κανονικά· ἐνῶ ὁ δαιμονιζόμενος δαιμονίζεται συνεχῶς. ἐπίσης ὁ σεληνιασμός περιγράφεται ἀπὸ τοὺς ἴδιους ὡς ἄλλος δαιμονισμός· τὸ δαιμόνιο τοῦ σεληνιασμοῦ λέγεται πνεῦμα ἄλλαν καὶ κωφὸν σὲ ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὸ τοῦ ἄλλου καὶ συνεχοῦς δαιμονισμοῦ ποῦ διακρίνεται γιὰ τὴν ἀκατάσχετη λογόρροιά του. τὸ σεληνιαζομαι ἀρχικὰ λεγόταν γιὰ τὸ ὀργιαστικὸ - τελεστικὸ ἄμωκ (ἱερὰ μανία - μαινόμενοι - μαινάδες) τῶν δαιμονισμένων κιναίδων προπόλων - ἱερέων - ὀργιαστῶν τῆς θεᾶς Μητρὸς - Σελήνης (Ἀστάρτης). βλ. καὶ δαιμονίζομαι.

σεμίδαλις Ἀπ 18,13· ψιλὸ ἀλεύρι σὰν τὸ σημερινό.

σέσηπα· βλ. σήπομαι.

σήπομαι Ἰα 5,2· σαπίζω, σέσηπε· ἔχει σαπίσει,

σηρικὸν Ἀπ 18,12· μεταξωτό. Σῆρες λέγονταν οἱ Κινέζοι· κι ἐπειδὴ τὰ μεταξωτὰ ἔρχονταν ἀπὸ τὴν Κίνα, λέγονταν σηρικά· (ὅπως περίπου λέμε τώρα κασμίρ καὶ ζέρσεϊ τὰ ὑφάσματα ἀπὸ τὸ Κασμίρ καὶ τὴν Ἰερσέη).

σῆς Μθ 6,19-20· Λκ 12,33· σκόρος· βότρα· τὸ ζωῦφιο ποῦ τρώει τὰ μάλλινα.

σητόβρωτα (ἱμάτια) Ἰα 5,2· ῥοῦχα μάλλινα φαγωμένα ἀπὸ σῆτα, σκόρο, βότρα.

σθενῶ Α΄ Πε 5,10· ἐνδυναμώνω (κάποιον).

σικάριοι (sicarii) Πρξ 21,38· ξιφοφόροι, σπαθοφόροι, λησταί (Ἰώσηπος, Ἀρχ. 20,186 οἱ καλούμενοι σικάριοι λησταί εἰσιν). (sica στή λατινικὴ λέγεται τὸ κυρτὸ ξίφος, τὸ γιαταγάνι).

σίκερα Λκ 1,15· οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖνῃ (πρβλ. Λε 10,9). τὸ σίκερα (Ἡσ 24,9) ἦταν οἰνοπνευματῶδες ποτὸ ὅπως ὁ οἶνος. στήν Π. Διαθήκη ἀναφέρεται πάντοτε μαζί μὲ τὸν οἶνο (οἶνος καὶ σί-

κερα), και ὅλα τὰ οἰνοπνευματώδη πού ἀναφέρονται εἶναι αὐτὰ τὰ δύο. φαίνεται σαφῶς ποτὸ ζυμώσεως, διότι *κατεργάζεται ἐκ σταφυλῆς* και γίνεται ἀπ' αὐτὸ ξίδι (Ἄρ 6,3 *ὄξος ἐκ σίκερα*), και ὄχι ἀποστάξεως, διότι ἡ ἀπόσταξι στοὺς ἀρχαίους ὄλους ἦταν ἄγνωστη μέχρι τὰ ὄψιμα βυζαντινὰ χρόνια. ὡς λέξι εἶναι ἑβραϊκή, στὸ δὲ ἑλληνικὸ κείμενο συμπεριφέρεται ὡς ἄκλιτο ὄνομα οὐδετέρου γένους (Ἄρ 6,3 *ἀπὸ οἴνου και σίκερα*· Δε 14,26 *ἐπὶ οἴνω ἢ ἐπὶ σίκερα*· Ἦσ 24,9 *τὸ σίκερα*· 29,9 *οὐκ ἀπὸ σίκερα οὐδὲ ἀπὸ οἴνου*). δὲν ἔπιναν ποτὲ *οἴνον και σίκερα* οἱ λεγόμενοι *ναζίρ* (*νζίρ*) ἢ *ἄγιοι ἐκ κοιλίας μητρός*, δηλαδή οἱ ἀφιερωμένοι ὅπως ὁ Σαμψὼν (Κρ 13,5· 13,7· 16,17). τέτοιος φαίνεται κι ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς στὸ χωρίο αὐτὸ ὅπου ἡ λέξι *σίκερα*. γιὰ τὸ *σίκερα* (*σκρ*), πού τὸ βρήκα και στὰ ἑλληνικὰ κείμενα (Γ' π.Χ. - Ε' μ.Χ. αἰ.) (Περίπλους Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, Διοσκουρίδης, Γαληνός, Ὀρειβάσιος) νὰ μεταγράφεται *σάκχαρ* (*τοῦ σάκχαρος*), *σάκχαρι*, *σάκχαρις*, *σάκχαρον* (=ζάχαρι, ἐννοεῖται ῥευστή, δηλαδή σιρόπι), και στοὺς Ἰσπανοὺς δοσμένο ἀπὸ Ἑβραίου (Σεφαραδίμ), μὲ διατηρημένα πάντοτε τὰ 3 βασικά του σύμφωνα *σκρ* - *scr* - *sgr* ὡς *sangria* - *σανγκριά*, συμπέρανα ὅτι εἶναι ὁ γλυκὸς οἶνος ὁ χωρὶς τὴ στυφὴ ταννίνη τοῦ οἴνου και μὲ πολὺ ζάχαρο· σὰν τὰ γλυκὰ κρασιά τῆς Σάμου.

σιμικίνθιον (*semicinctium* = ἡμιζώνιον = μισὸ ῥοῦχο) Πρξ 19,12· τὸ σχετικὰ μικρὸ και τετράγωνο ἐκεῖνο ὕφασμα πού μερικὲς φορὲς οἱ γυναικεὺς ὄλων τῶν ἐποχῶν ρίχνουν ἀπλῶς στοὺς ὤμους των· τὸ σάλι, ἢ σάρπα.

σινιάζω Λκ 22,31 (*σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον*)· «χορεύω κάποιον στὸ ταψί» (ἀκριβῶς). *σινίον* οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνας ἔλεγαν τὸ ταψί· (ἡ λέξι *ταψί* εἶναι τουρκική). και τώρα στὰ χωριά τῆς Νιγρίτης τὸ παλιὸ τύπου σφυρήλατο και ἀβαθὲς ταψί τὸ λέμε *σινί*, ἐνῶ τὸ σύγχρονο πρεσσαριστὸ και βαθὺ και κάθετα γωνιασμένο στὴ γραμμὴ ἐπαφῆς γύρου και πάτου τὸ λέμε *ταψί*. ὅταν ἕνας καθαρὶζῆ στὸ *σινίον* σιτάρι ἢ φακῆ ἢ ἄλλα ὄσπρια ἀπὸ τὰ ἐλαφρότερα μπάμπαλα, τινάζει λίγο στὸν ἀέρα ὅλο τὸ περιεχόμενο φυσώντας το, γιὰ νὰ φύγουν τὰ μπάμπαλα· αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ «χόρευμα στὸ σινί» ἢ «χόρευμα στὸ ταψί» λέγεται στὴν ἀρχαία ἑλληνική μὲ τὸ ῥῆμα *σινιάζω*. ἡ παροιμιώδης ἔκφρασι, πού χρη-

σιτευτός - σκληροτράχηλος

σιμοποιεῖ ἐδῶ ὁ Χριστός, διασφύζεται μέχρι σήμερα στὴ μορφή «χορεύω κάποιον στὸ ταψί».

σιτευτός (Λκ 15,23· 27· 30) ἢ σιτιστός (Μθ 22,4)· θρεφτάρης, τὸ θρεφτάρη, τὸ ζῶο ποὺ τρέφεται ἰδιαίτερος γιὰ πάχυνσι καὶ σφάξιμο.

σιτιστός· βλ. σιτευτός.

σκανδαλίζω Μθ 5,29-30· γίνομαι αἰτία νὰ σκανδαλιστῆ κάποιος. σκανδαλίζομαι Μθ 11,6· Λκ 7,23. σκάνδαλον (λέξι ἐβραϊκὴ ἐξελληνισμένη) εἶναι ὁ πάσσαλος, καὶ σκανδαλίζω θὰ πῆ κατ' ἀρχὴν «βάζω πάσσαλο, γιὰ νὰ σκοντάψῃ ὁ ἄλλος καὶ νὰ πέσῃ καὶ νὰ σπάσῃ τὰ μοῦτρα του», σκανδαλίζομαι δὲ «σκοντάφτω, πέφτω, σπάζω τὰ μοῦτρα μου», βασανίζομαι, ὑποφέρω. στὴν Κ. Διαθήκη ὄλ' αὐτὰ χρησιμοποιοῦνται πάντοτε μεταφορικῶς. τὸ σκανδαλίζομαι σημαίνει τὰ ἑξῆς. α'. σκανδαλίζομαι ἀπὸ κάποιον, εἴτε φταίει ἐκεῖνος εἴτε ἐγώ, ἀποθαρρύνομαι ἀπὸ τὸ καλὸ ἢ ἀποθρασύνομαι πρὸς τὸ κακὸ, μιμοῦμαι τὸ κακὸ παράδειγμά του, ἐγκαταλείπω τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα, παραστρατῶ. β'. σχηματίζω μικρὴ ἰδέα γιὰ κάποιον μεγάλο ἢ γιὰ κάτι μεγάλο, δὲν ἐκτιμῶ καλὰ τὴ σπουδαιότητά του, τὸν ἢ τὸ περιφρονῶ, καὶ χάνω τὴν εὐκαιρία νὰ τὸν ἢ τὸ κερδήσω· «τὴν πατῶ» ἀπὸ κακὴ ἐκτίμησι. γ'. ὑπομένω δύσκολες περιστάσεις, διωγμούς, κατατρεγμούς, κλπ..

σκάνδαλον· βλ. σκανδαλίζω.

σκευὴ (τοῦ πλοίου) Πρξ 27,19· ἐξάρτισι τοῦ πλοίου, τὰ ξάρτια τοῦ карабиού, τὰ ἐξαρτήματα κι ὁ ἐξοπλισμός του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σκάφος, τὰ ὁποῖα τὸ καθιστοῦν πλώιμο.

σκεῦος· α'. τὸ σκεῦος ὅπως τὸ λέμε καὶ σήμερα· κι ἐπὶ πλέον τὰ ἑξῆς. β'. Πρξ 10,11· σιντόνι. γ'. Πρξ 27,17· ἄγκυρα πλοίου. δ'. Πρξ 9,15· γιὰ τὸ θεὸ μιὰ ἀνθρώπινη ὑπαρξι, ἓνας ἄνθρωπος (μεταφορικῶς). ε'. Α' Θε 4,4· γιὰ τὸν κάθε ἄντρα ἢ γυναίκα του. ς'. Α' Πε 3,7· ἢ γυναίκα, ἢ φύσι τῆς γυναίκας (ἀσθενέστερον σκεῦος)· ἄρα ὡς σκεῦος ἐξυπακούεται καὶ ὁ ἄντρας, ἢ φύσι τοῦ ἀντρὸς (ὡς ἰσχυρότερον σκεῦος).

σκηνοπηγία· βλ. ἐορτή.

σκληροτράχηλος Πρξ 7,51 (πρβλ. καὶ Ἔξ 33,3-5)· ἐγωῖστης καὶ ἀπείθαρχος, πεισματάρης, τζαναμπέτης (ὄχι «σκληραγωγημένος»).

μεταφορὰ ἀπὸ τὸν ἵππο, ὁ ὁποῖος, ὅταν πεισμώνῃ ἢ ἀφηνιάζῃ ἢ *φρυάττη* (= φρουμάζῃ μ' ἐκεῖνο τὸ ἀτίθασσο καὶ ἄγριο *φρρροῦ!*), τσιτώνει τὸν τράχηλό του ἀλαζονικὰ σκληραίνοντάς τον. ὡς *σκληροτράχηλος λαὸς* χαρακτηρίζεται ὁ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὸν Κύριο στὴν Π. Διαθήκη, κι ἐδῶ στὴν Καινὴ ἀπὸ τὸ Στέφανο.

σκολιὸς Λκ 3,5· Πρξ 2,40· στραβὸς, ἀνώμαλος.

σκόλοψ Β' Κο 12,7· ἀγκίδα, καρφί, παλούκι μπηγμένο στὸ κορμί. ἐδῶ μεταφορικῶς· δυσapάλλακτος ἐχθρὸς (ἄνθρωπος).

σκύβαλον Φι 3,8· τὸ κόπριο τοῦ ἀνθρώπου· ἢ κουράδα· (*ἀποσκυβάλισις* στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ λέγεται ἢ κόπρισι τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἀφόδευσι, ἢ ἀποπάτησι).

σκύλλω Μρ 5,35· Λκ 7,6· *ταλαιπωρῶ* κάποιον, τὸν βάζω σὲ κόπο.

σκῦλον Λκ 11,22· λάφυρο. *σκῦλα* κυρίως τὰ ὄπλα τοῦ νικημένου ἀντιπάλου, ποὺ τᾶπαιρνε ὁ νικητής.

σμάραγδος Ἄπ 21,19· πολύτιμος λίθος ποὺ καὶ σήμερα λέγεται *σμάραγδος* ἢ *σμαράγδι* ($\text{Be}_3 \text{Al}_2 \text{Si}_6 \text{O}_{18}$, ἔνωσι ὀξειδίων τοῦ βηρυλλίου τοῦ ἀργιλίου καὶ τοῦ πυριτίου· χρῶμα πράσινο γλυκό· σκληρότης 8 Μός). φυσικῶς εἶναι ἢ πράσινη παραλλαγή τοῦ βηρύλλου, ἀπὸ τὸν ὁποῖο δὲν διαφέρει σὲ τίποτε ἄλλο. ὀφείλεται δὲ τὸ χρῶμα του σὲ προσμίξεις ἰχνοστοιχείων χρωμίου (Cr) καὶ βαναδίου (V).

σμύρνα Μθ 2,11· Μρ 15,23· Ἰω 19,39· καὶ σήμερα λέγεται *σμύρνα*· ἄρωμα ποὺ εἶναι ὁπὸς τοῦ δέντρου *σμύρνα*, ὅπως ὁ *λίβανος* τοῦ *λιβάνου* καὶ ἢ *ρήτινη* τοῦ *πέυκου*. μὲ *σμύρνα* στὴν Ἀνατολὴ ἀρωμάτιζαν καὶ συντηροῦσαν τὸν οἶνο, ὅπως στὴν ἀρχαία καὶ στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα μὲ *ρήτινη* (*οἶνος ρητινίτης*, ρετσίνα), κι ὁ οἶνος αὐτὸς λέγεται στὰ Εὐαγγέλια *ἐσμυρνισμένος*· καὶ ἦταν κάπως πικρός.

σμυρνίζομαι (*ἐσμυρνισμένος οἶνος*) Μρ 15,23· βλ. *σμύρνα*.

σουδάριον (*sudarium*) Λκ 19,20· *σούδωρ* (*sudor*) στὴ λατινικὴ λέγεται ὁ ἰδρώτας, καὶ *σουδάριον* (*sudarium*) τὸ μαντήλι ποὺ σκουπίζουν τὸν ἰδρῶτα, ποὺ ἦταν προφανῶς συνάμα καὶ μαντήλα γιὰ τὸ κεφάλι, φακιόλι, τσιμπέρι, σὰν αὐτὸ ποὺ φοροῦν οἱ Ἀνατολιῖτες μέχρι καὶ σήμερα. ἐδῶ πρόκειται γιὰ κεῖνο τοῦ νεκροῦ· ὅπως μὲ τὰς *κειρίας* ἢ τὰ *ὀθόνια* τύλιγαν τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ, ἔτσι μὲ τὸ *σουδάριον* τύλιγαν τὸ κεφάλι του.

σοφός - στάδιον

σοφός Μθ 11,25· αὐτὸς ποὺ ξέρει νὰ διδάξη. (ἐνῶ συνετός λέγεται ὁ ἔξυπνος στὸ νὰ μαθητεύσῃ, νὰ καταλάβῃ, νὰ ἐμβαθύνῃ). βλ. καὶ *συνετός*.

σπαργανῶ Λκ 2,7· 2,12· φασκιώνω τὸ νεογνό, τὸ τυλίγω στὰ πανιά του.

σπεῖρα Μθ 27,27· Πρξ 27,1· στρατιωτικὴ μονάδα, λόχος· ἐδῶ ὅμως ἐννοεῖται ἡ ῥωμαϊκὴ. ἦταν δὲ οἱ ῥωμαϊκὲς στρατιωτικὲς μονάδες στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ διαρθρωμένες ὡς ἐξῆς. *λεγεῶν (legio)*, περίπου μεραρχία· ὑποδιαίρεσι τῆς λεγεῶνος ἢ *κοόρτις (cohors)*, σύνταγμα ἢ τάγμα· ὑποδιαίρεσι τῆς κοόρτιος ἢ *σπεῖρα (manipulus)* μὲ δύναμι 200 ἀντρῶν, λόχος ἦτοι μὲ τὰ σημερινὰ μέτρα διλοχία.

σπεκουλάτωρ (*speculator* = αὐτὸς ποὺ βλέπει) Μρ 6,27· αὐτὸς ποὺ κάνει στρατιωτικὴ ἀναγνώρισι, ὁ ἀνιχνευτής, ὁ πρόσκοπος ἢ κατάσκοπος· ῥωμαϊκὴ στρατιωτικὴ εἰδικότης. χρησιμοποιόταν καὶ ὡς ἀγγελιοφόρος καὶ ὡς δήμιος (= ἐκτελεστής θανατοποινιτῶν).

σπένδομαι Φι 2,17· Β' Τι 4,6· θυσιάζομαι. οἱ ἀρχαῖοι, ὅταν θυσίαζαν ζῶα ἢ καρπούς, ἔλεγαν θυσιάζω, ὅταν θυσίαζαν ὑγρά, λ.χ. λάδι κρασὶ μέλι γάλα νερό, ἔλεγαν *σπένδω*. ὁ Παῦλος γιὰ τὸν ἑαυτό του προτιμᾷ ἐδῶ τὸ *σπένδομαι*, ἐπειδὴ ὑπαινίσσεται, ὅτι θὰ χύσῃ τὸ αἷμα του.

σπερμολόγος Πρξ 17,18· τὸ πτηνὸ ποὺ μαζεύει καὶ τρώει σπόρους, τὸ τζιαρτζιάνι, τὸ φλύαρο σπουργίτι· ἐδῶ μεταφορικῶς αὐτὸς ποὺ μαζεύει ὅ,τι ἀκούει καὶ τὸ φλυαρεῖ σὰ δικό του, ὁ φλύαρος, ὁ φαφλατᾶς.

σπιλάς Ἰδ, 12· κηλίδα, λεκές.

σποδός Μθ 11,21· στάχτη.

σπόριμα Μθ 12,1· σπαρμένα χωράφια, σπαρτά.

σπυρίς Μθ 15,37· 16,10· Μρ 8,8· 20· Πρξ 9,25· μαλακὸς ἡμισφαιρικὸς ἢ καὶ κυλινδρικός σάκκος καμωμένος μὲ ἔντριτη πλεκτὴ ταινία (σὰν πλεξούδα μαλλιῶν) ῥαμμένη σπυροειδῶς (*σπυρηδόν*) ὅπως ἡ ψάθινη ἔντριτη πλεκτὴ ταινία στὸ ἀγροτικὸ καπέλλο «ψαθάκι»· ζεμπίλι· ἢ περίπου τσουβάλι. λέγεται καὶ *σαργάνη* (Β' Κο 11,33 = Πρξ 9,25 *σπυρίς*). (βλ. λ.).

στάδιον Λκ 24,13· ἑλληνικὸ κι ἔπειτα καὶ ῥωμαϊκὸ μέτρο μήκους,

σύνολο 600 ποδῶν. ἀπὸ τὰ τρία ἑλληνικὰ στάδια τὸ ὀλυμπικὸν ἦταν 192,27 μ., τὸ ἄττικὸν 184,98 μ., καὶ τ' ὀδοιπορικὸν 157,50 μ., τὸ μοναδικὸ ῥωμαϊκὸν *στάδιον* ἦταν 184,84 μ.. στὴν Κ. Διαθήκη πρόκειται μᾶλλον γιὰ τὸ ῥωμαϊκόν. χοντρικῶς 6 στάδια ἦταν 1 χιλιόμετρο δικό μας.

στάσις Ἐβ 9,8· κῦρος, ἐγκυρότης, ὑπόστασι (τὸ νὰ μὴν εἶναι κάτι ἀνυπόστατο καὶ ἄκυρο).

στατήρ Μθ 17,27· ἑλληνικὸ νόμισμα, τὸ πιὸ «χοντρό», *δίδραχμον*, σὰ νὰ λέμε τώρα δεκαχίλιαρο ἢ ἑκατόευρω. μὲ τὸ ἀπλὸ *στατήρ* ἐννοεῖται ὁ ἀργυρός. ἀπὸ τὸ Φίλιππο καὶ τὸ Μ. Ἀλέξανδρο ὑπῆρχε κι ὁ χρυσὸς *στατήρ*, ἢ περιφημότερη στὸν κόσμον χρυσῆ λίρα τῆς ἐποχῆς. στὰ Εὐαγγέλια τὸ *στατήρ* ἢ *δίδραχμον* εἶναι μετάφρασι τοῦ ἑβραϊκοῦ *σίκλος*. στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ ἑβραϊκὸς *σίκλος*, ἑλληνικὸς *στατήρ* ἢ *δίδραχμον*, καὶ ῥωμαϊκὸν *δηνάριον* (*denarius* = δεκάρικο) ἦταν στὴν ἀξία περίπου ἴσα, ταυτίζονταν, καὶ ὡς ὅροι χρησιμοποιοῦνταν ἀδιακρίτως. εἶχαν δὲ τὴν ἀξία ἑνὸς κατωτάτου ἡμερομισθίου (περίπου 2.000 δραχμὲς τοῦ 1988, ἦτοι 10€). βλ. καὶ *δραχμή*, *δίδραχμον*, *δηνάριον*, *τάλαντον*.

στέγω Α' Κο 9,12· στεγάζω, σκεπάζω, καλύπτω.

στέλλομαι Β' Κο 8,20· προσέχω, εἶμαι προσεκτικός, εἶμαι ἐπιφυλακτικός, ἀποτραβιέμαι, συμμαζεύομαι.

στέμματα Πρξ 14,13· εἰδωλολατρικὲς μάλλινες ἐρυθρόλευκες στριμμένες τελεστικὲς κλωστὲς ἢ λεπτὲς στριμμένες (γαϊτάνι) *χρυσαῖ ταινίαι* (= κορδέλλες), ποὺ κρεμοῦσαν στὰ πρὸς θυσίαν ζῶα, στὰ κέρατα καὶ στὶς οὐρὲς των. σημερινὴ παγανιστικὴ ἐπιβίωσί τους εἶναι τόσο τὰ *τέλεια* (τελεστικὰ χρυσᾶ σύρματα, τρέσσες, ξαλφέδες) στὰ μαλλιά τῆς νύφης ὅσο καὶ οἱ δυὸ στριμμένες κλωστὲς, ἐρυθρὴ καὶ λευκὴ, τὶς ὁποῖες τὴν 1^η Μαρτίου φοροῦν μερικοὶ παγάνοι σὰ βραχιόλια στὸν καρπὸ τοῦ χειριοῦ τους. τὰ τέτοια *στέμματα* σημαίνουν ἀφιέρωσι σ' ἕναν κίναϊδο εἰδωλολατρικὸ θεό. ἢ λέξι *στέμμα* δὲν σημαίνει ἀπαραιτήτως *στέφανος*, ἐνῶ ὁ *στέφανος* εἶναι πάντοτε *στέμμα*. ἀπὸ τὸ *στέφω* παράγονται τὰ *στέμμα* καὶ *στέφανος*, κι ἔπειτα ἀπὸ τὸ *στέφανος* παράγεται τὸ *στεφανῶ*. τὸ *στέφω* = σημαδεύω - τσεκάρω τελεστικῶς, καὶ *στέμμα* = τελεστικὸ τσεκάρισμα· ἐνῶ μόνον τὰ πα-

στιβᾶς - συγκυρία

ράγωγα *στέφανος* - *στεφανῶ* σημαίνουν «στεφάνι» και «στεφάνωνω».

στιβᾶς Μρ 11,8· στρῶμα ἀπὸ κλωνάρια. (τὸ *στοιβᾶς* σφαλερό).

στίγματα Γα 6,17· σημάδια. *στίγματα* λέγονταν ἀκριβῶς τὰ σημάδια τῆς δερματοστιξίας μὲ χρῶσι ἢ καὶ χωρὶς χρῶσι (τατουάζ) ποὺ ἔκαναν οἱ ἀρχαῖοι στοὺς δούλους, γιὰ νὰ γνωρίζονται πάντοτε καὶ κυρίως ὅταν δραπετεύουν. γι' αὐτὸ οἱ δοῦλοι λέγονταν καὶ *στιγματῖαι* ἢ *ἐστιγμένοι* ἢ *ἐστιγματισμένοι*. ἔδῶ ὁ Παῦλος, κάνοντας λογοπαίγνιο, ἐννοεῖ τὸν ἑαυτό του ὡς δοῦλο τοῦ Χριστοῦ σηματοδομένο κι ἀναμφισβήτητο, ὡς σημάδια δὲ τῆς δουλείας του κάποια σημάδια ἀπὸ μαστιγώσεις ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ τοῦ ἔβαλε ὁ ἀφέντης του Χριστός, γιὰ νὰ τὸν σηματοδέψη ὡς δοῦλο του, καὶ ποὺ ἀντιστοιχοῦν μὲ τὰ σημάδια τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὰ καρφία τοῦ σταυροῦ· καὶ τὰ νιώθει ὁ ἀπόστολος καὶ ὡς παράσημα ἄξια καυχήσεως. γι' αὐτὸ λέει· «Στὸ ἐξῆς νὰ μὴ μ' ἐνοχλῆ κανεὶς, διότι *ἐγὼ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω*· ἐγὼ καὶ βασανίστηκα γι' αὐτὰ ποὺ διδάσκω».

στοῖκοι φιλόσοφοι Πρξ 17,18· ὀπαδοὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως (300 π.Χ.), ποὺ λεγόταν *στοά* ἢ *στοϊκὴ φιλοσοφία*, ἐπειδὴ ὁ Ζήνων στὴν Ἀθήνα δίδασκε σὲ μιὰ *στοά*.

στρατοπεδάρχης· Πρξ 28,16· διοικητὴς τοῦ στρατοπέδου, φρούραρχος.

στρηγιῶ Ἀπ 18,7· 9· ἀκολασταίνω, ἀσελγῶ, καταπορνεύω ἐπιδεικτικὰ κι ἀλαζονικὰ, ὅπως συμβαίνει καὶ σήμερα μὲ τὶς διάσημες πόρνες τῆς ὀθόνης, ποὺ ἀλαζονεύονται καὶ καυχῶνται ὅτι κάνουν ὑψηλὴ τέχνη. βλ. καὶ *στρηῖνος, καταστρηγιῶ*.

στρηῖνος Ἀπ 18,3· ἀκολασία, ἀσέλγεια, ἀλαζονικὴ κι ἐπιδεικτικὴ προστυχιὰ διαβόητης πόρνης. βλ. καὶ *στρηγιῶ, καταστρηγιῶ*.

στυγητός (Στύξ) Ττ 3,3· μισητός, ἀποτρόπαιος, ἀνατριχιαστικὰ ἀποκρουστικός, στυγερός.

στυγνάζω (Στύξ) Μθ 16,3· ἀγριεύω, ἀγριεύει τὸ πρόσωπό μου, σκυθρωπάζω.

συγκάμπω Ῥω 11,10· λυγίζω, κάμπω.

συγκεράννυμι Α΄ Κο 12,24· Ἐβ 4,2· ἀναμιγνύω, συνδυάζω.

συγκομίζω Πρξ 8,2· κηδεύω.

συγκυρία Λκ 10,31· συντυχία, συγκυρία, σύμπτωσι, τύχη.

συγχρῶμαι Ἰω 4,9· χρησιμοποιοῦ κάτι πού χρησιμοποιεῖ καί κάποιος ἄλλος (ἰδίως σκεύη φαγητοῦ καί ποτήρια).

συκάμινος Λκ 17,6· τὰ δέντρα *συκῆ* (Μθ 21,19· Μρ 11,13· Ἀπ 6,13), *συκομορέα* (Λκ 19,4), *συκάμινος* (Λκ 17,6) εἶναι τρία διαφορετικά καί τῆς ἴδιας οἰκογενείας. *συκῆ* εἶναι ἡ συκιά. οἱ συκιές εἶναι δύο δέντρα ξεχωριστά ἀρσενικό καί θηλυκό. τὰ «*σῦκα*» τῶν ἀρσενικῶν δέν ὠριμάζουν ποτέ, ἐπειδὴ εἶναι μόνο ἄνθη, ἀλλὰ πέφτουν ἀμέσως μετὰ τὴ γονιμοποίησι τῶν θηλυκῶν, καί δέν λέγονται *σῦκα*, ἀλλὰ *ὄλυνθοι* (Ἀπ 6,13). *συκομορέα* ἢ καί *συκόμορος* εἶναι ἡ μουριά. καί *συκάμινος* εἶναι τρίτο δέντρο, πού εὐδοκιμεῖ στὴν Παλαιστίνη καί στὴν Αἴγυπτο. τὰ *συκάμινά* τῆς δέν ἔχουν τρύπα, ὅπως ἔχουν τὰ *σῦκα* τῆς *συκῆς*, ἀλλὰ γιὰ τὴ γονιμοποίησί τους εἶναι ἀπαραίτητο νὰ τρυπηθοῦν, γιὰ νὰ μπῆ ὁ *ψῆν*, τὸ ἔντομο πού γονιμοποιεῖ τόσο τὴ *συκῆ*, μπαίνοντας ἀπὸ τὴ φυσικὴ τρύπα τῶν σύκων τῆς, ὅσο καί τὴν *συκάμινον* ἀπὸ τὴν τεχνητὴ, τὴν ὁποία στὴ φύσι κάνουν τὰ πτηνά, στὴ δὲ καλλιέργεια εἰδικοί ἐργάτες μὲ σιδερένιους *ὄνυχες* (Θεόφραστος, Ἴστ. φυτ. 4,2,1. Διοσκουρίδης, Ὑλ. ἰατρ. 1,127,1-2. Plinius, Hist. nat. 13,56). ὁ φτωχὸς προφήτης Ἀμὼς ἐργάστηκε ὡς ἐργάτης σ' αὐτὴ τὴν ἐργασία (Ἀμ 7,14).

συκῆ· βλ. *συκάμινος*.

συκομορέα· βλ. *συκάμινος*.

συκοφαντῶ Λκ 3,14· 19,8· (*συκοφαντῶ τινός τι*)· σὰν τελώνης φορολογοῦ κάποιον παίρνοντάς του περισσότερα ἀπὸ τὰ προβλεπόμενα· «γδέρνω» καί «στραγγίζω» κάποιον οἰκονομικῶς.

συλαγωγῶ Κλ 2,8· λεηλατῶ, ἀρπάζω κάποιον σὰ λάφυρο, τὸν κερδίζω, τὸν κλέβω σὰ νὰ εἶναι πρᾶγμα. βλ. καί *συλῶ*.

συλλαμβάνομαι Φι 4,3· βοηθῶ.

συλῶ Β' Κο 11,8· κατακλέβω κάποιον, τοῦ διαρπάζω τὰ πράγματά του (ὄχι τὸν ἴδιο). βλ. καί *συλαγωγῶ*.

συμβάλλω α'. Λκ 2,19· συσσωρεύω, ταμιεύω. β'. Πρξ 18,27· συμπροσφέρω, βοηθῶ. γ'. Πρξ 20,14· συναντῶμαι. δ'. Λκ 14,31· συγκρούομαι σὲ μάχη. ε'. Πρξ 4,15· 17,18· συζητῶ.

συμβουλεύομαι Μθ 26,4· κάνω συμβούλιο, συναποφασίζω στὸ συμβούλιο.

συμπνίγω Μθ 13,22· περισφίγγω τὸ λαιμό, πνίγω, στραγγαλίζω.

σύμφημι - συνεφίσταμαι

σύμφημι Ῥω 7,16· συμφωνῶ, συμμαρτυρῶ.

συμφωνία Λκ 15,25· ὀμαδικὸ τραγούδι καὶ μουσική.

συναγωγή Μθ 4,23· Λκ 7,5· ὁ τόπος ἢ τὸ κτήριο ὅπου συγκεντρῶνταν οἱ Ἰουδαῖοι τὰ σάββατα καὶ διάβαζαν τὴν Ἁγία Γραφή, καὶ ἄκουγαν τὴν ἐξήγησι.

συναίρω λόγον Μθ 18,23· κάνω λογαριασμό, λογαριάζομαι με κάποιον, ξεκαθαρίζω τὸ λογαριασμό μου.

συναλίζομαι Πρξ 1,4· τρώω μαζί με κάποιον ἀλάτι («ψωμὶ κι ἀλάτι»)· συναναστρέφομαι.

συνανάκειμαι (καὶ *συνανακείμενοι*) Μθ 9,10· 14,9· Λκ 7,49· εἶμαι μαζί με ἄλλους ξαπλωμένος γιὰ φαγητό· *συνανακείμενοι*· οἱ συνδαιτυμόνες. βλ. καὶ *ἀνάκειμαι*.

συναντιλαμβάνομαι α'. Λκ 10,40· βοηθῶ. β'. Ῥω 8,26· κατανοῶ καὶ βοηθῶ.

συναπάγομαι Ῥω 12,16· Γα 2,13· συμπαρασύρομαι, συμβαδίζω.

συνδρομή (λαοῦ) Πρξ 21,30· συρροή λαοῦ.

συνέδριον Μθ 5,22· 26,59· Πρξ 4,15· 6,15· 23,1· ἡ ἱερὰ σύνοδος, τὸ ἀνώτατο βουλευτήριο καὶ ἀνώτατο θρησκευτικὸ δικαστήριο τοῦ Ἰσραήλ. ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸ Μωϋσῆ (Ἀρ 11,24-29) καὶ εἶχε 72 μέλη, 6 ἀπὸ κάθε φυλῆ. αὐτὸ καταδίκασε σὲ θάνατο τὸ Χριστὸ καὶ τὸ Στέφανο, καὶ δίωξε τοὺς ἀποστόλους καὶ τὸν Παῦλο ἀποπειρόμενο νὰ τοὺς σκοτώσῃ.

συνέκδημος Πρξ 19,29· Β' Κο 8,19· ἀκόλουθος καὶ σύντροφος στὰ ταξίδια, στὶς περιοδεῖες, στὴν ξενητεία (στὴν *ἐκδημία*).

συνελαύνω Πρξ 7,26· συνενώνω, τοὺς φέρνω μαζί μαζί, τοὺς μονοιάζω.

σύνεσις Λκ 2,47· Ἐφ 3,4· Β' Τι 2,7· ἡ δύναμι ν' ἀντιλαμβάνεσαι καὶ νὰ ἐμβαθύνῃς, ἢ ἐξυπνάδα τοῦ νὰ καταλαβαίνῃς.

συνετός Μθ 11,25· σοφὸς στὸ νὰ μαθητεύσῃ, ν' ἀντιληφτῆ, καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ· (ἐνῶ *σοφός* ὁ σοφὸς στὸ νὰ διδάξῃ). βλ. καὶ *σοφός, συνίημι*.

συνευδοκῶ Λκ 11,48· μοῦ ἀρέσει τὸ ἴδιο πράγμα, συμφωνῶ, συμφρονῶ, συναινῶ, συγκατατίθεμαι.

συνεωχοῦμαι Β' Πε 2,13· συντρώγω, συνεστιῶμαι, συνδιασκεδάζω.

συνεφίσταμαι Πρξ 16,22· ὁρῶ μαζί με ἄλλους σὲ κάποιον· *συνεπέστη ὁ ὄχλος*· ὠρμησε ὄλος μαζί ὁ ὄχλος ἐναντίον τους.

συνήδομαι - συσχηματίζομαι

συνήδομαι Ῥω 7,22· συγχαίρομαι, συνευφραίνομαι, συνευχαριστιοῦμαι, χαίρομαι μαζί του.

συνῆκα, συνῶσι· βλ. *συνήμι*.

συνθλώμαι Μθ 21,44· Λκ 20,18· συντρίβομαι, κατατσακίζομαι.

συνθρύπτω Πρξ 21,13· καθιστῶ μαλθακόν, κάμπτω.

συνήμι (*συνῶσι, συνήκαν*) Μθ 13,13· 13,51· Λκ 2,50· Ἐφ 5,17· καταλαβαίνω· (ἐξ οὗ καὶ *σύνεσις, συνετός*).

σύντροφος Πρξ 13,1· αὐτὸς ποὺ θήλασε μιὰ γυναῖκα μαζί με κάποιον ἄλλο, αὐτὸς ποὺ εἶχε τὴν ἴδια τροφὸν με κάποιον ἄλλο. κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μία βασίλισσα ἢ ἀρχόντισσα ἢ πλούσια μητέρα δὲν θήλαζε τὸ βρέφος τῆς ἢ ἴδια, ἀλλ' ἀνέθετε τὸ θηλασμό του σὲ μιὰ δούλη τοῦ σπιτιοῦ ἢ μιὰ ἄλλη μισθωτὴ φτωγὴ γυναῖκα, ποὺ εἶχε γεννήσει περίπου μαζί της. αὐτὴ τὴν γυναῖκα τὸ ἀρχοντόπουλο, ποὺ τὴν θήλαζε, τὴν εἶχε *τροφὸν* καὶ τὴν σεβόταν ἔπειτα σ' ὅλη του τὴν ζωὴ καὶ τὴν εἶχε πολὺ ἔμπιστη· τὸ δὲ φυσικὸ γιό της, μαζί με τὸν ὅποιο τὴν θήλαζε, τὸν εἶχε *σύντροφον*· καὶ τὸν εἶχε κι αὐτὸν ἰσοβίως πολὺ ἔμπιστό του, ἴσως περισσότερο κι ἀπὸ ἀδερφό, διότι δὲν ἦταν συγκληρονόμος. τέτοιος *σύντροφος* τοῦ Ἡρώδου Β' ἦταν κατὰ τὸ Πρξ 13,1 ὁ Χριστιανὸς Μαναήν, μεγάλο στέλεχος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας. ἔτσι ἐξηγεῖται, γιατί κι ἀπὸ ποῦ οἱ συγγραφεῖς τῆς Κ. Διαθήκης ξέρουν τόσο πολλὰ οἰκογενειακὰ μυστικά τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῶν Ἡρωδῶν (Μθ 2,1-23· 14,1-12· Λκ 8,7-9· 23,8-12· Πρξ 12,19-23).

συντυγχάνω Λκ 8,19· συναντῶ, συντυχαίνω, βρίσκω.

συνυπουργῶ Β' Κο 1,11· συνυπηρετῶ, συνεργάζομαι.

συνωδίνω Ῥω 8,22· *ὠδίνω*· ἔχω πόνους τοκετοῦ, ἔχω μεγάλους πόνους, πονῶ πάρα πολὺ· *συνωδίνω*· ἔχω αὐτοὺς τοὺς πόνους μαζί με κάποιον ἄλλο· *συνυποφέρω*· (ἐδῶ ἢ κτίσι μαζί με τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ).

σύσσημον Μρ 14,44· σῆμα ὠρισμένο μετὰ ἀπὸ κοινὴ συνεννόησι, σινιάλο, σύνθημα.

συστρέφω Πρξ 28,3· μαζεύω, χουφτιάζω πολλὰ μαζί.

συστροφή Πρξ 19,40· στάσι, στασιαστικὴ συνωμοσία, λαϊκὴ διαδήλωσι.

συσχηματίζομαι Ῥω 12,2· Α' Πε 1,14· παίρνω τὸ ἴδιο σχῆμα, συμμορφώνομαι, ἀφομοιώνομαι.

σφυρά - τελειωτής

σφυρά Πρξ 3,7· ἀστράγαλοι, κότσια.

σῶμα (1) Ἄπ 18,14· δοῦλος.

σῶμα (2) Ἐβ 10,5 (= Ψα 39,7)· σῶσμα, σωτηρία· σῶμα κατηρτίσω μοι· ὠργάνωσες τὴ σωτηρία μου, πραγματοποιήσες κι ὄλοκλήρωσες τὴ σωτηρία μου, μ' ἔσωσες.

T

Ταβέρναι τρεῖς (*Tabernae tres*)· βλ. *Τρεῖς Ταβέρναι*.

τάγμα Α΄ Κο 15,23· τάξι, θέσι, σειρά προτεραιότητος.

ταλαντιαῖος Ἄπ 16,21· αὐτὸς ποὺ ἔχει βάρος ἐνὸς ταλάντου (26, 196 κιλῶν). βλ. καὶ *τάλαντον*.

τάλαντον Μθ 18,24· 25,15-28· κατ' ἀρχὴν μέτρο βάρους, ἐλληνικό, ἴσο μὲ 26,196 κιλά σημερινά. ἔπειτα χρηματικὸ ποσό· ὡς τέτοιο ἐννοεῖται καὶ στὸ Ματθαῖο, ἐνῶ στὴν Ἀποκάλυψι (16,21) ὡς μέτρο βάρους. στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ ὡς χρηματικὸ ποσό 1 ἀργυρὸ *τάλαντον* ἦταν περίπου 3.000 κατώτατα ἡμερομίσθια, ἥτοι ἡμερομίσθια 10 ἐτῶν, ἥτοι 6.000.000 δραχμῶν (τοῦ 1988), ἥτοι 30.000 €, ἐνῶ ἓνα χρυσὸ *τάλαντον* περίπου τὸ δεκαπλάσιο (300.000 €). ἀρχικὰ καὶ κυριολεκτικὰ *τάλαντον* θὰ πῆ ζυγαριὰ καὶ καντάρι καὶ κανταριά· ἐξ οὗ καὶ *ταλαντεύομαι*. βλ. καὶ *δραχμή, στατήρ*.

ταμιεῖον Μθ 6,6· Λκ 12,3· κρεβατοκάμαρα (τὸ πιὸ κρυφὸ δωμάτιο τοῦ σπιτιοῦ). βλ. Ἔξ 7,28· Κρ 15,1· Δ΄ Βα 6,12· Β΄ Πα 18,24.

ταρταρῶ Β΄ Πε 2,4· φυλακίζω στὸν *τάρταρον*, στὸν ἄδη.

τέκτων Μθ 13,55· μάστορας, ξυλουργὸς τῆς στεγάσεως καὶ τῶν κουφωμάτων καὶ λοιπῶν ἀκινήτων ξυλοκατασκευῶν τοῦ κτηρίου. *τέκτων*· ἀπὸ τὸ *τέγω* = στέγω, στεγάζω· καὶ *τέγος* = στέγη, κτήριο, οἰκία.

τέλειος Μθ 5,48· τελεστικῶς ἔτοιμος, τέλειος, ἅγιος σὲ ὅλα.

τελειῶ Ἐβ 2,10· 5,9· προετοιμάζω τὸν ἱερέα μὲ καθαρμὸς καὶ προκαταρκτικὰς θυσίαις, γιὰ νὰ κάνῃ τὴν κύρια θυσία καὶ ἱεουργία.

τελειώσις Ἐβ 7,11· τὸ νὰ *τελειώσῃ* ὁ ἱερεὺς τὸν ἑαυτό του ἢ ἓνας ἄλλος τὸν ἱερέα. βλ. καὶ *τελειῶ*.

τελειωτής Ἐβ 12,2· ὁ Χριστός, αὐτὸς ποὺ ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς ὡς ἱερεῖς τοὺς *τελειοῖ* (βλ. λ.), τοὺς καθιστᾷ ἔτοιμους κι εὐπρόσ-

δεκτους νὰ ἱερατεύσουν στὸ θεὸ προσφέροντάς του ὡς θυσία τοὺς ἑαυτοὺς των· (λέγεται πνευματικῶς).

τελεσφορῶ Λκ 8,14· (*φέρω τέλος*), φέρνω ἀποτέλεσμα, καρποφορῶ.
τελώνης Μθ 9,10· 10,3· 21,31· Λκ 18,10· ὁ εἰσπράκτωρ τῶν φόρων, ὁ ὁποῖος προαγόραζε μὲ πλειοδοτικὴ δημοπρασία ἀπὸ τὸ κράτος καὶ προπλήρωνε τὸ φόρο μιᾶς περιοχῆς, κι ἔπειτα τὸν εἰσέπραττε γιὰ λογαριασμό του μὲ διαφορὰ κέρδους. ἦταν δηλαδὴ ἐργολάβος κι ὄχι ὑπάλληλος τοῦ δημοσίου. ὡς ἀγοραστὴς τῶν φόρων (*ᾠνούμενος τὰ τέλη*) λεγόταν *τελώνης*· ὁ δὲ ἀρχιεπιχειρηματίας *ἀρχιτελώνης*, ὅπως ὁ Ζακχαῖος (Λκ 19,2). διότι οἱ μεγάλοι ἀρχιτελώναι μεταπουλοῦσαν τμηματικὰ τοὺς φόρους τῶν περιοχῶν, ποὺ εἶχαν προαγοράσει, πάλι μὲ πλειοδοτικὴ δημοπρασία. οἱ *τελώναι* θεωροῦνταν ὡς οἱ πιὸ φαῦλοι ἄνθρωποι. ἀγόραζαν δὲ καὶ προπλήρωναν καὶ τὶς εἰσπράξεις τῶν πορνείων, ποὺ ἦταν τότε κρατικὰ μὲ κρατικὲς δοῦλες πόρνες, ὅποτε ἦταν καὶ πορνοβοσκοί, καὶ προωθοῦσαν τὴν πορνεία, καὶ σκλάβωναν κορίτσια, καὶ ἦταν σωματέμποροι μὲ τὴν πιὸ πρόστυχη σημασία τοῦ ὄρου. (βλ. σύγγραμμά μου *Οἱ τελῶναι*, Θεσσαλονίκη 1968).

τεταρταῖος Ἰω 11,39· τεσσάρων ἡμερῶν. βλ. καὶ *δευτεραῖος*.

τετράδιον Πρξ 12,4· στρατιωτικὴ φρουρὰ 4 ἀντρῶν.

τετράρχης Μθ 14, 1· τοπικὸς ἐθνικὸς ἡγεμόνας μέσα στὸ πολυεθνικὸ Ῥωμαϊκὸ κράτος· ἐθνάρχης.

τηλαυγῶς Μρ 8,25· ποὺ νὰ φαίνεται ἀπὸ μακριά, ποὺ νὰ φωτίζει μακριά, ποὺ νὰ βλέπη μακριά· (ἐδῶ τὸ τελευταῖο).

τίλλω Μθ 12, 1· μαδῶ, κόβω, ξερριζώνω.

τίνω (*τίσουσι*) Β΄ Θε 1,9· πληρώνω, τιμωροῦμαι. (πληρώνω μὲ τὴν ἔννοια «ὅσα κακὰ ἔκανε, θὰ τὰ πληρώση»).

τίσουσι· βλ. *τίνω*.

τομώτερος Ἐβ 4,12· κοφτερότερος.

τοπάζιον Ἀπ 21,20· πολύτιμος λίθος ποὺ καὶ σήμερα λέγεται τοπάζιον ἢ τοπάζι $Al_2 SiO_4 (F, OH)_2$, ἔνωσι ὀξειδίων ἀργιλίου καὶ πυριτίου μὲ συμμετοχὴ φθορίου καὶ ἄλλων στοιχείων· χρῶμα κίτρινο· σκληρότης 8 Μός.

τραπεζίτης Μθ 25,27· τραπεζίτης, χρηματιστής, τοκογλύφος, δανειστής, αὐτὸς ποὺ δέχεται χρήματα δίνοντας τόκο.

τραχηλίζομαι - τυμπανίζομαι

τραχηλίζομαι Έβ 4,13· *γυμνά και τετραχηλισμένα*· φανερωμένα.
Τρεῖς Ταβέρναι (*Tabernae tres* = Τρεῖς Καλύβες) Πρξ 28,15· ῥωμαϊκὸ τοπωνύμιο στὴν Ἰταλία κοντὰ στὴ Ῥώμη. (*taberna* = σκηνή, καλύβα).
τροπή Ἰα 1,17· μεταβολή, ἀλλοίωσι.
τροποφορῶ (*τινα*) Πρξ 13,18· ὑποφέρω τὶς ἰδιοτροπίες κάποιου. ἂν εἶναι *τροφοφορῶ*, σημαίνει τροφοδοτῶ, τρέφω (μὲ *μάννα*).
τροχιά Έβ 12,13 (= Πρμ 4,26)· τροχόδρομος (σὲ ἀντιδιαστολή ἀπὸ τὸ μονοπάτι)· ἀμαξιτὸς δρόμος, ἀμαξιτὴ ὁδός.
τροχός Ἰα 3,6· ὁ ἀκονιστικὸς τροχός· (σ' αὐτὸ τὸ χωρίο ἡ ἀρχαιότερη ἀναφορά του).
τρύβλιον Μθ 26,23· πιάτο, πιατέλλα.
τρυμαλιά Μρ 10,25· τρύπα, τρύπα τοῦ βελονιοῦ.
τρυφή Λκ 7,25· Β' Πε 2,13· ἡδονή, ἀπόλαυσι, καλοπέρασι.
τρυφῶ Ἰα 5,5· ἡδονίζομαι, ἀπολαμβάνω, καλοπερνῶ.
τυμπανίζομαι Έβ 11,35· θανατώνομαι μὲ *τυμπανισμόν* ἢ *ἀποτυμπανισμόν*, πὸ ἐκτελοῦνταν ὡς ἐξῆς. πάνω σ' ἓνα *τύμπανον*, δηλαδή ἓνα χοντρὸ μαδέρνι ἢ καδρόνι, καθήλωναν τὸ θανατοποινίτη μὲ καρφωτοὺς μετάλλινους *ῥλους* ἢ *κλοιούς*, πὸ τοὺς περνοῦσαν σὰν περιλαίμια στὸ λαιμὸ καὶ σὰν περικάρπια καὶ περισφύρια στοὺς καρποὺς τῶν χεριῶν καὶ στὰ σφυρὰ τῶν ποδιῶν του. τὸ ξύλο ἢ ἀφηνόταν κατὰ γῆς ὀριζόντιο, ἢ καὶ στηνόταν ὄρθιο μπηγμένο στὸ ἔδαφος. μερικὲς φορὲς ἀντὶ γιὰ μετάλλινους *κλοιούς* χρησιμοποιοῦνταν σχοινιά. (Λυσίας, Κατ' Ἀγορ., 56. Λουκιανός, Ζεὺς τραγ., 19). ἦταν εἶδος σταυρώσεως· *τύμπανον* καὶ *τυμπανισμός* λεγόταν, ὅταν γινόταν μ' ἓνα ξύλο κατακόρυφο σὰν πάσσαλο (I), *σταυρός* καὶ *σταύρωσις* λεγόταν, ὅταν γινόταν μὲ δύο ξύλα κάθετα (+ T).

Κλοιοὶ τυμπανισμοῦ ἀπὸ ἀρχαίους τάφους καταδίκων ὅπως βρέθηκαν μετὰ τὴν ἀποσύνθεσι τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ξύλων.

τυρβάζομαι Λκ 10,41· θορυβοῦμαι, μπλέκομαι σὲ φασαρίες, πελαγώνω στίς ἀσχολίες, τὰ χάνω ἀπὸ τὶς σκοτοῦρες, ἄγχομαι.

τύφομαι Μθ 12,20· καπνίζω. *λίνον τυφόμενον*· φιτίλι πού καπνίζει. (*τύφος* = καπνός). βλ. καὶ *τυφοῦμαι*.

τυφοῦμαι Α΄ Τι 6,4 (*τετύφωται*)· Β΄ Τι 3,4 (*τετυφωμένοι*)· κυριολεκτικῶς· γεμίζουν καπνὸ τὰ μάτια μου καὶ δὲν βλέπω, στραβώνομαι ἀπὸ τὸν καπνὸ· ἐδῶ μεταφορικῶς· ἀπὸ τὴν ἀλαζονεία πού μὲ τυφλώνει δὲν βλέπω μπροστά μου, γίνομαι τυφλὸς ἀπὸ τὴν ἀλαζονεία. (*τύφος* = καπνός· ἀπὸ τὸ ἴδιο θέμα καὶ τὸ *τυφλός*). βλ. καὶ *τύφομαι*.

τυφωνικός Πρξ 27,14· ἄνεμος τόσο σφοδρὸς καὶ θυελλώδης πού σὲ τυφλώνει. βλ. καὶ τὰ ὁμόρριζα *τύφομαι*, *τυφοῦμαι*· ἀπὸ τὸ ἴδιο θέμα καὶ τὰ *τύφος*, *τυφλός*, *θύελλα*.

Υ

ὑακίνθινον (χρῶμα) Ἄπ 9,17· χρῶμα κίτρινο. τὰ τρία χρώματα τοῦ χωρίου *πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις* ἀποτελοῦν κλιμάκωσι μεταξὺ πυρίνου καὶ κιτρίνου. βλ. *θειώδης*.

ὑάκινθος Ἄπ 21,20· πολύτιμος λίθος πού λεγόταν ἀλλιῶς στὴν ἀρχαιότητα *λιγύριον* (Ἔξ 36,19) ἢ *λυγγούριον* (Θεόφραστος, Περὶ λίθων, 28), σήμερα δὲ λέγεται λαγούρι ἢ ζιρκόνιο (ZrO_2SiO_2 , ἔνωσι διοξειδίων τῶν στοιχείων ζιρκονίου καὶ πυριτίου· χρῶμα ὑακίνθινο· σκληρότης 7,5 Μός). βλ. καὶ *ὑακίνθινος*.

ὑάλος (ἡ) Ἄπ 4,6· 21,18· (καὶ *ὑαλίνη* Ἄπ 4,6· 15,2)· ἡμιπολύτιμος μεγαλοκρυσταλλικὸς λίθος (= *χαλαζίας* ἢ quartz), ἄχρωμος, διαυγής (SiO_2 , διοξείδιο τοῦ πυριτίου· σκληρότης 7 Μός). (τὸ τεχνητὸ γυαλὶ στὴν ἀρχαιότητα λεγόταν *λίθος χυτή*).

ὑβρις α΄. Πρξ 27,10· τρικυμία, θαλασσοταραχὴ, κάκωσι ἀπὸ θαλασσοταραχῆ. β΄. Β΄ Κο 12,10· καταφρόνησι κι ἐξύβρισι.

ὑβριστής Ρω 1,30· Α΄ Τι 1,13· κακοποιός.

ὑλλη Ἰα 3,5· δάσος, ξυλεία.

ὑπέικω Ἐβ 13,17· ὑποχωρῶ, ὑποκύπτω, ὑποτάσσομαι.

ὑπέρακμος Α΄ Κο 7,36· (*ἀκμή* = σεξουαλικὸς οἶστρος τοῦ θηλυκοῦ, σεξουαλικὴ κάψα του)· κοπέλλα ἰσχυροῦ οἵστρου, ὑπερθερμου τεμπεραμέντου, ὑπερσφριγηλή, ὑπερφλογερή, πολὺ σε-

ὑπέρακμος

ξουαλική, ἔντονα ἐρωτικῆς κράσεως. ὁ συνομήλικος τῶν ἀποστόλων γυναικολόγος Σωρανὸς στὸ σύγγραμμά του *Γυναικεῖα* 1,22 γράφει· *Ὀλίγαις (γάρ) παντελῶς καὶ ταύταις ὑπεράκμοις πρὸ τῆς διακορεύσεως ἀθροῦν ἐπιφαίνεται.* καὶ στὴ vulgata ἢ λέξι μεταφράζεται ὀρθῶς *superadulta* (= ὑπερφλογερή). ἀργότερα ὁμως οἱ παπικοὶ ἐρμηνευταὶ παρερμηνεύουν *si praetereat nubendi tempus* (= ὅταν παρέλθῃ ὁ καιρὸς τοῦ γαμεῖσθαι), κι αὐτὴ ἢ στρεβλὴ παρερμηνεία μὲ τὴν προπαγάνδα τῶν διεστραμμένων ἐκείνων ἐμπότισε καὶ τὴν ἀνατολικὴ ἐκκλησία. κι ὁ ἐλληνομαθέστατος Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης (Εἰς τὴν Ὀμήρου Ὀδύσειαν, φ 407 1915,20) γράφει· *οἱ ἀκολασταίνοντες ὑπέρακμα.* στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ ἔδιναν στίς ἐταῖρες καὶ στίς λαχταριστὲς παλλακίδες τὸ κοσμητικὸ ψευδώνυμο *Ἀκμὴ - Acme* (Cattullus 45, 1-2· 10. Ἰώσηπος, Πόλ. 1,641 643· 645). κι ὁ ἀρχαῖος λεξικογράφος Μοῖρις λέει· *ἡβᾶν ἀττικῶς, ἀκμάζειν ἐλληνικῶς· καὶ ἄλλοῦ· ὠραία γάμου ἀττικῶς, ἐν ἀκμῇ γάμου Ἑλληνες.* στοὺς νεωτέρους μεταφραστὰς τῆς Κ. Διαθήκης ἢ λέξι παρερμηνεύεται ὑπέρμετρα ἀπὸ σεμνοτυφία. ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐννοεῖ· «Ἐνα ἀρραβωνιασμένο ζευγος, τὸ ὁποῖο γνώρισε τὴ Χριστιανικὴ πίστι μετὰ τὸν ἀρραβῶνα του καὶ πρὸ τοῦ γάμου του, κι ἀποφάσισαν καὶ οἱ δυὸ νὰ μείνουν ἄγαμοι ἀφιερωμένοι στὸ Χριστό, δὲν χωρίζουν ποτέ, ἀλλ' αὐτοὶ εἰδικῶς συμβιώνουν ἰσοβίως –τόσο ἰσχυρὸ ἀπαραβίαστο κι ἀχώριστο θεωρεῖ ὁ θεόπνευστος ἀπόστολος τὸν νόμιμο ἔρωτα κι ἀρραβῶνα καὶ γάμο–, ἀλλ' ἂν ἐπειτα ὁ ἄντρας δῆ τὴν κοπέλλα του (*τὴν παρθένον αὐτοῦ*) ὅτι εἶναι σεξουαλικῶς πολὺ θερμόαιμη καὶ φλογερὴ καὶ βασανίζεται ἀπὸ ἰσχυρὸ σεξουαλικὸ οἶστρο, κι αὐτὸς κρίνῃ ὅτι *ἀσχημονεῖ* εἰς βάρος της (*ἀσχημονεῖ ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ*), δηλαδὴ μὲ τὴ δικὴ του αὐτοκυριαρχία παραεῖναι σκληρὸς ποὺ δὲν τὴ διακορεύει, τότε νὰ τῆς κάνῃ αὐτὸ ποὺ *θέλει* ἐκείνη· *ὁ θέλει (ἐκείνη) ποιεῖτω (αὐτός)· γαμείτωσαν· οὐχ ἁμαρτάνει.* εἰδικὰ αὐτὸς δὲν θεωρεῖται ὅτι ἀθέτησε τὴν ἀφιέρωσί του». δὲν ἐπιτρέπουν (ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Παῦλος) νὰ βασανίζῃ ἔτσι τὴν ἀθῶα κοπέλλα του, ἀρραβωνιασμένη ἤδη πρὶν γνωρίσῃ τὴ Χριστιανικὴ πίστι. σὲ χρόνια ὕστερα καὶ πονηρὰ (*ἐν ὑστέροις καιροῖς*), μὲ τὴν ἄγρια ἐπιρροὴ τοῦ προχριστιανικοῦ ἐξωχριστιανι-

κοῦ κι ἀντιχριστιανικοῦ μοναχισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ 350 ποῦ εἰσέβαλε στὴν ἐκκλησία μέχρι τὸ 700 ποῦ τὴν ἐμβόλισε καὶ τὴν ἔχει ἐμβολισμένη μέχρι σήμερα, τὸ χωρίο αὐτὸ καὶ ἡ λέξι *ὑπέρακμος* κακοποιήθηκαν μὲ μιὰ ἄκρως φθονερὴ καὶ διαβολεμένη ἐγκρατικὴ - νικολαϊτικὴ παρερμηνεία πολὺ ἄγρια ἀπὸ δαιμονισμένους (*διδασκαλίαις δαιμονίων*) καὶ διεστραμμένους (*κεκαυστηριασμένους τὴν ἰδίαν συνείδησιν*) παρθενοσυλλέκτες - γυναικοσυλλέκτες «γέροντες» *κωλύοντας γαμεῖν*, ὅπως τοὺς περιγράφει προφητικῶς ὁ Παῦλος (Α΄ Τι 4,1-4): κι αὐτοὶ ἐπιβάλλουν ταυτοχρόνως καὶ ἄγριες νηστεῖες μὴ θεσπισμένες ἀπὸ τὸ θεὸ (*ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας* = ... γιὰ νὰ τὰ τρῶμε καὶ νὰ τὸν εὐχαριστοῦμε). κυριολεκτικὰ σακάτεψαν τὴν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ οἱ ἀκάθαρτοι, ποῦ χωρίζουν καὶ παντρεμένα ἀντρόγυνα μὲ τὸ νὰ ὑποτάσσουν τὴ γυναῖκα ὡς «γέροντες». εἶμαι αὐτόπτης πολλῶν τέτοιων θυμάτων. ὅλη δὲ ἡ βιβλικὴ περικοπὴ ἢ γύρω ἀπὸ τὴ λέξι αὐτὴ ἔχει στραπατσαριστῆ πολὺ ἄσχημα· εὐτυχῶς μόνο ἐρμηνευτικῶς. τὸ κείμενό της παραμένει ἀπεύραχτο.

ὑπερεντυγχάνω Ῥω 8,26· προσεύχομαι ὑπὲρ κάποιου.

ὑπηρέτης α΄. Μθ 5,25· χωροφύλακας, ἀστυνομικός, ὄργανο τῆς κρατικῆς τάξεως. β΄. Λκ 4,20· ὑπηρετικὸ πρόσωπο στὴ συναγωγὴ περίπου σὰν τὸ σημερινὸ νεωκόρο ἢ τὸ διάκονο. γ΄. Λκ 1,2· ὑπηρέτης (μὲ τὴ σημερινὴ γενικὴ σημασία).

ὑποζώννυμι (*τὸ πλοῖον*) Πρξ 27,17· τυλίγω γύρω γύρω καὶ μὲ περιφορὲς κατακόρυφες τὸ σκάφος τοῦ πλοίου μὲ σχοινιά, γιὰ ν' ἀντέξῃ στὴ βία ποῦ ἀσκοῦν ἐπάνω του τὰ κύματα (ὅπως ἡ ἴγκλα τυλίγει τὸ ἄλογο ἢ τὸ γαιδούρι). βλ. καὶ *βοήθειαι*.

ὑποκριτής Μθ 6,2· 23,13· Μρ 7,6· Λκ 13,15· ἠθοποιὸς τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, θεατρῖνος, μασκαρᾶς, ὑποκριτής (μὲ τὴ σημερινὴ ἔννοια, ποῦ τὴν πῆρε ἀκριβῶς ἀπὸ τὰ χωρία αὐτὰ τῶν Εὐαγγελίων).

ὑπολήνιον Μρ 12,1· πατητήρι σταφυλιῶν γιὰ παρασκευὴ κρασιοῦ. βλ. καὶ *ληνός*.

ὑπολιμπάνω Α΄ Πε 2,21· ἀφήνω. (Θουκυδίδης 8,17,1 *καταλιμπάνω*).

ὑποπιάζω Λκ 18,5· ἐνοχλῶ, πιέζω. βλ. καὶ *πιάζω*.

ὑπόστασις α΄. Β΄ Κο 9,4· 11,17· βάσι, πάτημα, πατάρι. β΄. Ἐβ 3,14· στηριγμός, ἐμπιστοσύνη. γ΄. Ἐβ 11,1· αὐτὸ ποῦ ὑφίσταται, ἢ ἰ-

ὕς - φαρισαῖοι

διότης τοῦ ὑπαρκτοῦ, ἡ πραγματικότης, τὸ ἐνυπόστατο. δ'. Ἐβ 1,3· ὑπαρξι λογική, πρόσωπο.

ὕς Β' Πε 2,22· γουρούνα, σκρόφα.

ὕσσωπος Ἰω 19,29· Ἐβ 9,19· χόρτο καὶ ἄνθος ἀρωματικό, στή δὲ γεῦσι πικρό, ποὺ χρησιμοποιόταν σὲ λατρευτικούς ῥαντισμοὺς ὅπως τώρα ὁ βασιλικός. (Ψα 50,9 *ῥαντιεῖς με ὑσώπω καὶ καθαρισθήσομαι*. Ἐβ 9,19 *λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μύσχων καὶ τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισε*). πρόκειται γιὰ τὸ γνωστὸ σκουπάκι τῶν ῥαντισμῶν· λέγεται ὅμως ὑσώπος κατὰ συνεκδοχὴν καὶ τὸ μακρὸν στειλιάρι - κοντάρι ποὺ περνοῦσαν τότε στὸ σκουπάκι αὐτό, σὰν ἐκεῖνο ποὺ χρησιμοποιεῖται τώρα σὲ ἐγκαίνια ναῶν. (Ἰω 19,29· *οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσώπω περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι*· ἐπειδὴ ὁ σταυρωμένος ἦταν ψηλά).

Φ

φαινόλης (*raepula*) Β' Τι 4,13· ῥωμαϊκὸ πανωφόρι, παλτό, μανδύας, χλαῖνα.

φαντασία Πρξ 25,23· φαντασμαγορία, πομπώδης ἐμφάνισι.

φαρισαῖοι Μθ 3,7· 16,1· Λκ 5,17· Ἰω 3,1· Πρξ 5,34· 23,6· 26,5· Φι 3,5· ἡ λέξι σημαίνει 'φραγμένοι' (Γε 32,29 *Φαρές*· Δα 5,25· 28 *φαρές*) ἢ 'ἀποτειχισμένοι' ἀπὸ τοὺς ἄλλους. ἦταν θρησκευτικὴ παράταξι ζηλωτῶν στὸν Ἰσραὴλ τῶν χρόνων τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ σχηματίζεται γύρω στὸ 180 π.Χ.. στήν ἀρχὴ οἱ φαρισαῖοι ἦταν ἀγνοὶ καὶ εἰλικρινεῖς· στὰ χρόνια ὅμως τοῦ Χριστοῦ σχεδὸν ὅλοι εἶχαν καταστήσει ὄχι μόνον πολὺ φανατικοί, ἀλλὰ καὶ ὑποκριταί (αὐτοὶ γιὰ πρώτη φορὰ στήν ἱστορία ὠνομάστηκαν *ὑποκριταί* μὲ τὴ σημερινὴ σημασία τῆς λέξεως), πονηροί, ἐκμεταλλεῦται φτωχῶν καὶ χηρῶν, τυπολάτρες μέχρι γελοιότητος, μὲ παροιμιώδη παραταξιακὸ - ὀργανωσιακὸ φθόνο καὶμισαλλοδοξία καὶ συνείδησι κάστας καὶ ὀργανώσεως. ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς τοὺς ὠνόμαζε ὀχιές ὁ δὲ Κύριος *ὑποκριτὰς* (= θεατρῖνους). οἱ περισσότεροὶ *γραμματεῖς*, δηλαδὴ *γραμματικοί* ἦτοὶ σπουδασταὶ τῆς Βίβλου καὶ νομομαθεῖς, προέρχονταν

ἀπὸ τὴν παράταξι τους, γι' αὐτὸ στὰ Εὐαγγέλια *γραμματεῖς* καὶ *φαρισαῖοι* σχεδὸν ταυτίζονται. οἱ *φαρισαῖοι* ἦταν ἀσυμφιλίωτοι ἐχθροὶ τῶν *Σαδδουκαίων*· τὸ Χριστὸ ὅμως τὸν θεώρησαν ἐξ ἀρχῆς ὡς τὸν μεγαλειότερο κοινὸ ἐχθρὸ τους, ἐν τέλει δὲ συνεργάστηκαν κι αὐτοὶ μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς στὴ θανάτωσί του. ὑπῆρξαν ὅμως καὶ στὶς μέρες τοῦ Κυρίου ἀγνοοῦντες φαρισαῖοι ὅπως ὁ Νικόδημος, ὁ Γαμαλιήλ, καὶ ὁ Παῦλος ὁ ἔπειτα ἀπόστολος. βλ. καὶ *γραμματεῖς, Σαδδουκαῖοι*.

φαρμακεία (ἡ) Γα 5,20· Ἀπ 9,21· 18,23· μαγεία, γοητεία.

φαρμακὸς Ἀπ 21,8· 22,15· μάγος, γόης.

φάσις Πρξ 21,31· (ἀπὸ τὸ *φαίνω*)· καταγγελία, σῆμα, μήνυμα. (ὄρος φρυκτωρικός).

φάσκω Πρξ 24,9· 25,19· Ῥω 1,22· ἰσχυρίζομαι, ἐπιμένω λέγοντας.

φάτνη Λκ 2,7· 13,15· παχνί, ὅπου τρῶν τὰ ζῶα τοῦ στάβλου.

φημί (*φησί, φασί, ἔφη*) Ῥω 3,8· Α' Κο 7,29· Β' Κο 10,10· λέω.

φθορά Β' Πε 2,12· κόπρισι, ἀφόδευσι, ἀποπάτησι· *γεγεννημένα εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν*· πλασμένα γιὰ νὰ τρῶν καὶ νὰ κοπρίζουν. βλ. καὶ *ἄλωσις*.

φιάλη Ἀπ 5,8· 15,7· 16,1-2· πήλινο συνήθως ἀλλὰ καὶ λίθινο καὶ μετάλλινο σκεῦος λατρευτικὸ, στὸ σχῆμα σὰν ἀβαθεὺς ποτήρι μὲ πόδι, ποὺ χρησιμοποιόταν γιὰ θυμιατήρι. (τέτοια ἀκριβῶς εἶναι καὶ σήμερα τὰ παλιὰ χωριάτικα θυμιατήρια).

φίλανδρος Ττ 2,4· ἡ γυναίκα ποὺ ἀγαπάει τὸν ἄντρα της.

φιλοπρωτεύω Γ' Ἰω, 9· ἀγαπῶ τὰ πρωτεῖα, εἶμαι φίλαρχος.

φιλοτιμοῦμαι Ῥω 15,20· ὅ,τι σημαίνει καὶ σήμερα.

φιλοφρόνως Πρξ 28,7· μὲ καλὰ λόγια, πρόσχαρα, μὲ κάποιο σεμνὸ καὶ καλῶς νοούμενο κοπλιμέντο, μὲ ἐκδηλῆ φιλικὴ διάθεσι. βλ. καὶ *φιλόφρων*.

φιλόφρων Α' Πε 3,8· αὐτὸς ποὺ φέρεται καὶ μιλάει *φιλοφρόνως*, εὐγενικὰ καὶ μὲ φιλικὴ διάθεσι. βλ. καὶ *φιλοφρόνως*.

φιμῶ Α' Κο 9,9· Α' Πε 2,15· φιμώνω, βάζω φίμωτρο, κλείνω κάποιου τὸ στόμα, τὸν ἀποστομώνω. *φιμοῦμαι*, Μθ 22,12· ἀποστομόνομαι, «τὸ βουλώνω».

φόρος Λκ 20,22· Ῥω 13,6-7· φόρος.

φόρος (*forum*) Πρξ 28,15· ἀγορά, δημόσια πλατεῖα· *φόρα* («τὰ ἔβγαλε στὴ φόρα»). βλ. καὶ *Ἀππίου Φόρος*.

φραγέλλιον - χαλκολίβανος

φραγέλλιον (flagellum) Ἰω 2,15· μαστίγιο, βούρδουλας.

φραγελλῶ (flagello) Μθ 27,26· Μρ 15,15· μαστιγώνω, βουρδουλιάζω.
φρυάττω Πρξ 4,25· φρουμάζω· λυσσάζω ἀπὸ τὸ κακό μου. ἀκριβέ-
στερα· κάνω «Φρρροῦ!», ὅπως κάνουν τ' ἄλογα, ὅταν γαυριοῦν
καὶ ἀγριεύουν· δείχνω μὲ τὸν πιὸ ἄγριο τρόπο τὶς ἀπειλητικὲς
διαθέσεις μου.

φυλακτήριον, -α Μθ 23,5· σακκουλάκια, θήκες, κουτάκια, τὰ ὅ-
ποια περιεῖχαν ταινίες παπύρου ἢ περγαμηνῆς ἢ ἀργύρου μὲ
γραμμένα ἐπάνω τους ἐδάφια τῆς Βίβλου. τὰ φοροῦσαν πολὺ ἐ-
πιδεικτικὰ οἱ γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, γιὰ νὰ δείξουν πόσο ἦ-
ταν λάτρες τῆς Βίβλου καὶ τηρηταὶ τοῦ μωσαϊκοῦ Νόμου. ἡ κα-
τασκευὴ τους ὀφείλεται σὲ χωρίο τοῦ Δευτερονομίου (6,8).

φύραμα (= χαρμάνι) Α' Κο 5,6· Γα 5,9· *μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύρα-
μα ζυμοῖ*· (ἴσως παροιμία)· *φύραμα* εἶναι τὸ χαρμάνι τοῦ ἀλεύ-
ρου, ὁ ἀλευροπολτός, πού μὲ τὴν ἐπίδρασι τῆς ζύμης (= μα-
γιᾶς) θὰ ὑποστῇ ζύμωσι θὰ φουσκώσῃ καὶ θὰ γίνῃ ψωμί.

φυσιῶ Α' Κο 8,1· φουσκώνω (κάποιον), τοῦ ἐμπνέω ὑπερηφάνεια.
φυσιοῦμαι Α' Κο 4,6· 13,4· Κλ 2,18· φουσκώνω ἀπὸ ὑπερηφά-
νεια, ἐγωῖσμό, ἀλαζονεῖα. Α' Κο 5,2 *πεφυσιωμένος*· ὁ φουσκω-
μένος ἀπὸ ἐγωῖσμό καὶ ὑπερηφάνεια.

φυσίωσις Β' Κο 12,20· φούσκωμα, ὑπερηφάνεια, ἐγωῖσμός, ἀλαζο-
νεῖα.

X

χαλκηδόνιος Ἀπ 21,19· ἡμιπολύτιμος λίθος πού καὶ σήμερα λέγε-
ται χαλκηδόνιος (SiO₂, διοξειδίο τοῦ πυριτίου· χρώματα διάφο-
ρα, ἰδίως γαλανόλευκο ἢ λευκοπράσινο· σκληρότης 7 Μός).

χαλκίον Μρ 7,4· χάλκινο μαγειρικὸ σκεῦος.

χαλκολίβανος Ἀπ 1,15· 2,18· *χαλκός + λίβανος (CuSn)*, ἥτοι χαλ-
κός + κασσίτερος = ὁ μπροῦντζος ὁ ἄκαμπτος ἀστραφτερός
καὶ κουδουνιστός· (ὄχι ὁ εὐκαμπτος ἀλαμπῆς καὶ μὴ κουδου-
νιστός πού εἶναι χαλκός + ψευδάργυρος, CuZn). *λίβανος* (ἀπὸ τὸ
λείβω = στάζω) εἶναι ἡ σταγόνα, δηλαδὴ ὁ στάζων ὁπὸς ἐνὸς
φυτοῦ (λιβάνι, σμύρνα, ῥητίνη, ὄπιον) ἢ ὁ εὐτηκτος κασσίτερος
(232°C) πού λιώνει - στάζει ἀκόμη καὶ στὴν ἐπικασσιτερωμένη

- χύτρα μαγειρέματος, όταν ή φωτιά παραδυναμώση. ἐδῶ ἐννοεῖται ὁ ἀστραφερός μπροῦντζος πού ἀστράφτει σά χρυσός.
- χάραγμα α'. Πρξ 17,29· χαρακτηριστὸ ἔργο τέχνης, ζωγραφιά, εἰκόνα, ἀνάγλυφο. β'. Ἄπ 13,16· χάραγμα στὸ δέριμα, δερματοστιξία, τατουάζ.
- χάρτης Β' Ἰω, 12· χαρτί· (δηλαδή γιὰ τότε πάπυρος).
- χειραγωγῶ Πρξ 9,8· ὀδηγῶ τὸν τυφλὸ πιάνοντάς τον ἀπὸ τὸ χέρι. χειραγωγοῦμαι Πρξ 22,11· ὀδηγοῦμαι ἀπὸ τὸ χέρι, ἐπειδὴ εἶμαι τυφλός.
- χειρόγραφον Κλ 2,14· ἔγγραφο (καταδικαστικό).
- χειροτονῶ (χειῖρα τείνω) Πρξ 14,23· ψηφίζω μὲ ἀνάτασι τοῦ χεριοῦ. χειροτονοῦμαι Β' Κο 8,19· ψηφίζομαι (γι' ἀνάθεσι προσωρινοῦ ἔργου).
- χιλίαρχος Μρ 6,21· Πρξ 21,31-33· Ἄπ 5,15· στρατιωτικὸς ἀξιωματικὸς, ἡγέτης χιλίων ἀντρῶν (περίπου συνταγματάρχης). ὅταν πρόκηται γιὰ χιλίαρχο τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ (Πρξ 21,31-33), ἐννοεῖται ὁ *tribunus militum*.
- χιτῶν Μθ 5,40· Ἰω 19,23· Πρξ 9,39· τὸ ἐσωτερικὸ ῥοῦχο τῶν ἀρχαίων, ὅπως περίπου τώρα τὸ πουκάμισο (ἢ καὶ τὸ παντελόνι). ὁ ἄρραφος χιτῶν τοῦ Χριστοῦ ὁ ἐκ τῶν ἀνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου (Ἰω 19,23) ἦταν, νομίζω, πλεκτός. καὶ συνεπῶς εἶναι τὸ ἀρχαιότερο πλεκτὸ πού μνημονεύεται στὴν παγκόσμια ἱστορία. μέχρι τότε περίπου οἱ λαοὶ ἀγνοοῦν τὸ πλεκτό, γνωρίζουν δὲ μόνο τὸ ὑφασμα (= ὑφαντὸ στὸν ἀργαλειὸ) καὶ τὸν πῖλον ἢ πῖλημα (= τσόχα). φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ἄρραφος χιτῶν πλεκτόταν μὲ 5 βελόνες ὅπως ἡ κάλτσα μέχρι σήμερα, ἢ μὲ μία βελόνα (τσιγκελάκι) ὅπως μέχρι σήμερα μερικὰ δικτυωτὰ τραπεζομάντηλα ἢ κουρτίνες ἢ σκούφιες. διότι δὲν γίνεται ἀλλιῶς νὰ εἶναι ἄρραφος. βλ. καὶ *ἰμάτιον*.
- χλαμὺς Μθ 27,28· 27,31· ῥοῦχο ἀπαρχαιωμένο ἤδη στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ, γι' αὐτὸ καὶ ἦταν ῥοῦχο μόνο εἰδικῶν στολῶν, ἐδῶ τῆς βασιλικῆς· ἦταν δὲ περίπου ἐλαφρὸ πανωφόρι χωρὶς μανίκια καὶ χωρὶς νὰ ἔχη τὸ σχῆμα τοῦ σώματος, δηλαδή μπέρτα.
- χλωρός α'. Μρ 6,39· 9,4· χλωρός χόρτος· ἀσφαλῶς πράσινος. β'. Ἄπ 6,8· ἵππος χλωρός... ὁ θάνατος· ὅπωςδὴποτε κίτρινος. αὐτὴ ἡ διττὴ σημασία συναντᾶται ἤδη ἀπὸ τὸν Ὅμηρο, ὁ ὁποῖος λέει

χοϊνιξ - Χριστός

- καὶ *χλωράς ῥῶπας* (= πράσινα κλαριά δέντρων) (π 47), καὶ *χλωρόν δέος* (= φόβο πού σέ κάνει κίτρινο) (Ρ 67· λ 43). στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ ὁ κίτρινος λεγόταν *ύακίνθινος* (= σάν τὸ πετράδι *ύακίνθος*) καὶ *θειώδης* (= σάν τὸ θειάφι) (Ἄπ 9,17). μόνο τὸ Β' μ.Χ. αἰῶνα ἐμφανίζεται στὰ κείμενα (Ἡρωδιανός, Ἐπιμερ., Boissonade, An. gr., σ. 179). τὸ ἐπίθετο *κίτρινος*, πού σημαίνει τὸ χροῶμα τοῦ *κίτρου* (= λεμονιοῦ). τὰ λεμόνια καὶ ἄλλα ἐσπεριδοειδῆ τᾶφερε ἀπὸ τὴν Ἰνδία ὁ Μ. Ἀλέξανδρος· δὲν ὑπῆρχαν πρῶτα στὸν παραμεσόγειο κόσμο. (ἐσπεριδοειδῆ ὠνομάστηκαν στὶς μέρες μας ἀπὸ ἀμάθεια). βλ. καὶ *θειώδης*, *ύακίνθινος*.
- χοϊνιξ* (ἦ) Ἄπ 6,6· ἑλληνικὸ μέτρο χωρητικότητος στερεῶν (ἀρχικὰ θὰ πῆ πιάτο), ἴσο μὲ 2 *ξέστας*, σημερινὰ 1,094 λίτρα· (χοντροειδῶς 1 λίτρο ἢ 1 κιλό).
- χολῶ* Ἰω 7,23· χολοῦμαι, θυμῶνω, ἐξοργίζομαι, κρατῶ κακία.
- χορός* Λκ 15,25· χοροῦδία, τραγοῦδι.
- χρηματίζομαι* Μθ 2,12· παίρνω χρησμό, παίρνω ἀκουστικὴ (ὄχι ὀπτικὴ) θεία καὶ ὑπερφυσικὴ πληροφορία.
- χρηματισμός* Ῥω 11,4· ἀκουστικὴ ἀποκάλυψι τοῦ θεοῦ σὲ προφήτη. στὴ Βίβλο γενικῶς *ὄρασις* καὶ *ὄραμα* λέγεται ἢ ὀπτικὴ ἀποκάλυψι, καὶ *χρηματισμός* ἢ ἀκουστικὴ (Ἰε 32,16· 33,2· 36,23· 37,2· 43,4)· ἢ δὲ οὐδέτερη καὶ γενικὴ λέξι εἶναι *λήμμα*.
- χρήσον*· βλ. *κίχρημι*.
- χρηστολογία* Ῥω 16,18· σεμνολογία (ὑποκριτικὴ κι ἀπατεωνικὴ). βλ. καὶ *εὐλογία* (γ').
- χρηστός* α'. Λκ 5,39· Α' Κο 15,33· καλός. β'. Μθ 11,30· Λκ 6,35· Ῥω 2,4· Ἐφ 4,32· ἐπιεικῆς, πρᾶος.
- χρηστότης* Ῥω 2,4· Γα 5,22· Ττ 3,4· καλοσύνη, ἐπιείκεια, ἐπιεικῆς καὶ πρᾶος χαρακτῆρας.
- Χριστιανός* Πρξ 11,26· 26,28· Α' Πε 4,16· ὁ τοῦ Χριστοῦ.
- χριστός* Ἐβ 11,26· χρισμένος, φορεὺς τοῦ χρίσματος τοῦ θεοῦ, προφήτης. ὅταν λέη ὅτι ὁ Μωϋσῆς θεώρησε σάν πλοῦτο μεγαλείτερο ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῆς Αἰγύπτου *τόν ὄνειδισμόν τοῦ χριστοῦ*, ἐννοεῖ τοῦ χρισμένου προφήτου, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ὄχι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ψα 104,15).
- Χριστός*· ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. τὸ ὄνομα *Χριστός* ὑπάρχει στὴν Κ. Διαθήκη περίπου 600 φορές στὰ 26 βιβλία τῆς πλήν

τῆς Γ' Ἐπιστολῆς Ἰωάννου, ὅπου ἀπὸ τὸ σεβασμὸ ἐκεῖνο τῶν Ἑβραίων, πὸν τοὺς ἔκανε νὰ μὴν προφέρουν ποτὲ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ *Ἰανέ*, λέγεται ἀντὶ τοῦ *Χριστός* ἢ λέξι *τὸ ὄνομα* (Γ' Ἰω, 7)· ἐπειδὴ πρόκειται πάλι γιὰ τὸν Κύριο τὸ θεό. οὔτε δὲ τὸ Ἰησοῦς οὔτε τὸ *Κύριος* (= *Ἰανέ*) χρησιμοποιεῖται στὴν Ἐπιστολὴ αὐτή. εἶναι δὲ τὰ κείμενα τοῦ Ἰωάννου ἐκεῖνα πὸν γλωσσικῶς ἐβραΐζουν πιὸ ἔντονα ἀπ' ὅλα τὰ βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης. βλ. καὶ *ὄνομα*.

χρυσόλιθος Ἀπ 21,20· ἡμιπολύτιμος λίθος πὸν καὶ σήμερα λέγεται χρυσόλιθος ($Mg_2SiO_4 + Fe_2O_4$, ἔνωσι ὀξειδίων τοῦ μαγνησίου, τοῦ πυριτίου, καὶ τοῦ σιδήρου· χρῶμα χρυσοπράσινο· σκληρότης 7 Μός).

χρυσόπρασος Ἀπ 21,20· ἡμιπολύτιμος λίθος πὸν καὶ σήμερα λέγεται χρυσόπρασος (SiO_2 , διοξείδιο τοῦ πυριτίου· χρῶμα χρυσοπράσινο ἢ μηλοπράσινο· σκληρότης 7 Μός).

χρῶ (*χρήσον*)· Λκ 11,5· ὄχι *χρῶ* ἀλλὰ *κίχρημι* (βλ. λ.).

χρῶς (*χρωτός*) Πρξ 19,12· δέρμα (τὸ ἀνθρώπινο).

χῶρος (*caurus, chorus, corus*) Πρξ 27,12· βορειοδυτικὸς ἄνεμος, βορειοδυτικὴ κατεύθυνσι, τὸ ΒΔ σημεῖο τοῦ ὀρίζοντος.

χωρῶ α'. προχωρῶ (Μθ 15,17· Β' Πε 3,9). β'. χωράω (Μρ 2,2· Ἰω 2,6· 21,25). γ'. τὸ χωράει ὁ νοῦς μου, τὸ καταλαβαίνω, τὸ συλλαμβάνω στὴ σκέψι (Μθ 19,11-12· Ἰω 8,37· Β' Κο 7,2).

Ψ

ψάλλω Α' Κο 14,5· παίζω ἔγχορδο ὄργανο· παίζω ὄργανο καὶ μαζὶ ὑμνῶ φωνητικῶς. αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχικὴ μουσικὴ σημασία, καὶ ἰσχύει γιὰ τὴν Π. Διαθήκη. στὴν Καινὴ ὅμως, ὅπως δείχνει καὶ αὐτὸ τὸ χωρίο εἰδικῶς (*ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ*), σημαίνει ἀπλῶς 'ὑμνῶ φωνητικῶς' (χωρὶς ὄργανο). βλ. καὶ *ψαλμός*.

ψαλμός Ἐφ 5,19· πεννιά, παίξιμο ἐγχόρδου ὄργάνου, ὕμνος φωνητικὸς συνοδευόμενος ἀπὸ πεννιά. αὐτὴ ἡ ἀρχικὴ μουσικὴ σημασία τοῦ ὄρου ἰσχύει γιὰ τὴν Π. Διαθήκη. στὴν Καινὴ ὅμως ἐννοεῖται ὡς ὕμνος μόνον φωνητικὸς. βλ. καὶ *ψάλλω*.

ψιθυρισμός Β' Κο 12,20· ἀνεύθυνη κατάκρισι, κουτσομπολιό· καὶ γογγυσμός, μουρμούρα δυσανασχετοῦντος.

ψιθυριστής - ὄφθη

ψιθυριστής 'Ρω 1,30· ἀνεύθυνος κατακριτής, κουτσομπόλης· και γογγυστής. βλ. και ψιθυρισμός.

ψυχικός Α' Κο 2,14· 15,44· 15,46· 'Ια 3,15· 'Ιδ, 19· φυσικός (= ὄχι πνευματικός), σαρκικός, βιολογικός, ἀνθρώπινος (ὄχι θεῖος και οὐράνιος).

ψωμός ἢ ψωμίον 'Ιω 13,26· μπουκιά.

ψόχω Λκ 6,1· τρίβω ἀνάμεσα στις παλάμες μου.

Ω

ὠδή 'Εφ 5,19· τραγούδι (τὸ μὴ λατρευτικό)· ἀντιδιαστέλλεται ἀπὸ τὸν ὕμνον ποὺ λέγεται μόνο γιὰ τὸ λατρευτικό. γι' αὐτὸ κι ἐδῶ παρίσταται ἡ ἀνάγκη νὰ χαρακτηριστῆ μὲ τὸ ἐπίθετο πνευματική (ὠδαῖς πνευματικαῖς), γιὰ ν' ἀντιδιασταλῆ κι ἀπὸ τὰ κοσμικὰ τραγούδια.

ὠδίν Μθ 24,8· Πρξ 2,24· Α' Θε 5,3· πόνος τοῦ τοκετοῦ, πόνος πολὺ δυνατός· τοκετός.

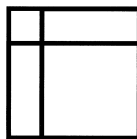
ὠδίνω α'. Γα 4,27 (= 'Ησ 54,1)· 'Απ 12,2 (ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἔκραζεν ὠδίνουσα και βασανιζομένη τεκεῖν)· ἔχω τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ και γεννῶ. β'. Γα 4,19 (τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρισ οὗ μορφωθῆ Χριστός ἐν ὑμῖν)· ἐγκυμονῶ, τρέφω ἔμβρυο.

ὠνοῦμαι Πρξ 7,16· ψωνίζω, ἀγοράζω.

ὠραῖος α'. 'Ρω 10,15 (= 'Ησ 52,7· Να 2,1)· ἔγκαιρος, αὐτὸς ποὺ ἐμφανίζεται στὴν κατάλληλη ὥρα, στὴν ὥρα του. β'. Πρξ 3,2 (ὠραία θύρα)· μιὰ ἀνεπίσημη θύρα τῆς αὐλῆς τοῦ ναοῦ τῆς 'Ιερουσαλήμ, ἀπὸ τὴν ὁποία περνοῦσαν οἱ 'Ιουδαῖοι γιὰ τὴ συχνὴ λατρεία τῶν ὠρισμένων ὠρῶν τῆς ἡμέρας. ἦταν ἡ θύρα τῆς ρουτίνας, ἡ καθημερινή. γ'. Μθ 23,27· ὁμορφος, ὠραῖος (μὲ τὴ σημερινὴ σημασία).

ὠτίον Μρ 14,47· 'Ιω 18,10· αὐτί.

ὄφθη· βλ. ὄρῶ.

Λατινικά τῆς Καινῆς Διαθήκης

α'. Λέξεις κοινές

ἄσσάριος assarius Mθ 10,29· Λκ 12,6.	μόδιος modius Mθ 5,15· Μρ 4,21· Λκ 11,33.
δηνάριον denarius Mθ 18,28· 22,19.	περπερεύομαι perperus (ἐπίθ.) Α' Κο 13,4.
θριαμβεύω triumpho Β' Κο 2,14· Κλ 2,15.	πραιτώριον praetorium Mθ 27,27· Μρ 15,16· Ίω 18,28· 33· 19,9· Πρξ 23,35· Φι 1,13.
κεντυρίων centurio Μρ 15,39· 44· 45.	ῥέδα reda (γαλατικὸ - λατινικὸ) Ἄπ 18,13.
κῆνσος census Mθ 17,25· 22,17· 19· Μρ 12,14.	σικάριος sicarius Πρξ 21,38.
κοδράντης quadrans Mθ 5,26· Μρ 12,42.	σιμικίνθιον semicinctium Πρξ 19,12.
κολωνία colonia Πρξ 16,12.	σουδάριον sudarium Λκ 19,20· Ίω 11,44· 20,7· Πρξ 19,12.
κουστωδία custodia Mθ 27,65· 66· 28,11.	σπεκουλάτωρ speculator Μρ 6,27.
λεγεὼν legio Mθ 26,53· Μρ 5,9· 15· Λκ 8,30.	ταβέρνα taberna Πρξ 28,15.
λέντιον linteum Ίω 13,4· 5.	τίτλος titulus Ίω 19,19-20.
λίτρα libra Ίω 12,3· 19,39.	φαινόλης paenula Β' Τι 4,13.
μάκελλον macellum Α' Κο 10,25.	φόρος forum Πρξ 28,15.
μεμβράνα membrana Β' Τι 4,13.	φραγέλλιον flagellum Ίω 2,15.
μίλλιον mille (πληθ. millia) Mθ 5,41.	φραγελλῶ flagello Mθ 27,26· Μρ 15,15.
	χῶρος caurus, chorus, corus Πρξ 27,12.

β'. Ὄνόματα κύρια

Ἄγρίππας Agrippa Πρξ 25,13· 22-26· 26,2· 8· 19· 27· 28· 32.	Ἄκύλας Aquila Πρξ 18,2· 18· 26· Ῥω 16,3· Α' Κο 16,19.
Ἄδριας Hadria Πρξ 27,27.	Ἄμπλιας (Ampliatus) Ῥω 16,8.

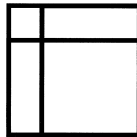
- Ἄππιου Φόρος Forum Appium Πρξ 28,15.
 Ἀπφία (Appia) Φλμ, 1.
 Αὔγουστος Καῖσαρ Caesar Augustus Λκ 2,1.
 Γάιος Gaius (Δερβαῖος) Πρξ 20,4.
 Γάιος Gaius (Κορίνθιος) ῥω 16,23· Α΄ Κο 1,14.
 Γάιος Gaius (Μακεδὼν) Πρξ 19,29.
 Γάιος Gaius (πρεσβύτερος, παραλήπτης τῆς Γ΄ Ἐπιστολῆς Ἰωάννου) Γ΄ Ἰω, 1.
 Γαλλίων Gallio Πρξ 18,12· 14· 17.
 Δρουσίλλα Drusilla Πρξ 24,24.
 Ἰουλία Iulia ῥω 16,15.
 Ἰούλιος Iulius Πρξ 27,1· 3.
 Ἰουνία Iunia ῥω 16,7.
 Ἰοῦστος Iustus (Κορίνθιος) Πρξ 18,7.
 Ἰοῦστος Iustus (Ἰησοῦς Ἰοῦστος) Κλ 4,11.
 Καῖσαρ Caesar Μθ 22,17· Λκ 2, 11· 3,1· Πρξ 17,7· 25,8· Φι 4,22 (καὶ ἄλλα χωρία).
 Καῖσαρ Αὔγουστος Caesar Augustus Λκ 2,1.
 Καῖσαρ Τιβέριος Tiberius Caesar Λκ 3,1· (καὶ Μθ 22,17· 21· Μρ 12,14· 16· 17· Λκ 20,22· 24· 25· 23,2· Ἰω 19,12· 15).
 Καῖσαρ (Κλαύδιος) (Claudius) Caesar Πρξ 17,7· (καὶ Πρξ 11,28· 18,2).
 Καῖσαρ (Νέρων) Caesar (Nero) Πρξ 25,8· 10· 11· 12· 21· 26,32· 27,24· 28,19· Φι 4,22.
 Καισάρεια· α΄) Μθ 16,13· β΄) Πρξ 8,40.
 Κλαύδη Claudia Πρξ 27,16.
 Κλαυδία Claudia Β΄ Τι 4,21.
 Κλαύδιος (Καῖσαρ) Claudius (Caesar) Πρξ 11,28· 18,2· (καὶ Πρξ 17,7).
 Κλαύδιος Claudius (Λυσίας, χιλίαρχος) Πρξ 23,26.
 Κλήμης Clemens Φι, 4,3.
 Κορνήλιος Cornelius Πρξ 10,1· 3· 17· 22· 24· 25· 30· 31.
 Κούαρτος Quartus ῥω 16,23.
 Κρήσκης Crescens Β΄ Τι 4,10.
 Κρίσπος Crispus Πρξ 18,8· Α΄ Κο 1,14.
 Κυρίνιος Quirinius Λκ 2,2.
 Λιβερτῖνοι Libertini Πρξ 6,9.
 Λουκᾶς Lucius (ὑποκορίστηκε μόνο στὴν ἑλληνικὴ μορφή τοῦ Λούκιος - Λουκᾶς) Κλ 4,14· Β΄ Τι 4,11· Φλμ, 24.
 Λούκιος Lucius Πρξ 13,1· ῥω 16,21.
 Μάρκος Marcus Πρξ 12,12· 25· 15,37· 39· Κλ 4,10· Β΄ Τι 4,11· Φλμ, 24· Α΄ Πε 5,13.
 Νίγερ Niger (Συμεῶν) Πρξ 13,1.
 Οὐρβανὸς Urbanus ῥω 16,9.
 Παῦλος Paulus (Σαούλ, Σαῦλος ὁ ἀπόστολος) Πρξ 13,7· ῥω 1,1· Α΄ Θε 1,1· (καὶ πολλὰ ἄλλα χωρία).

- Παῦλος· βλ. Σέργιος Παῦλος.
 Πιλᾶτος Pilatus (Πόντιος Πιλᾶτος) Μθ 27,2· Μρ 15,1· Λκ 3,1· 23,1· Ἰω 18,29· Πρξ 3,13· Α΄ Τι 6,13· (καὶ ἄλλα χωρία).
 Πόντιος Πιλᾶτος Pontius Pilatus· βλ. Πιλᾶτος.
 Πόπλιος Porcius Πρξ 28,7-8.
 Πόρκιος Φῆστος Porcius Festus Πρξ 24,27· 26,32· (καὶ ἄλλα χωρία).
 Ποτίολοι Puteoli (= Πηγαδάκια) Πρξ 28,13.
 Πούδης Pudens Β΄ Τι 4,21.
 Πρίσκιλλα ἢ Πρίσκα Priscilla ἢ Prisca Πρξ 18,2· 18· 26· Ῥω 16,3· Α΄ Κο 16,19· Β΄ Τι 4,19 (Πρίσκα).
 Ῥήγιον Regium (= Βασίλειον) Πρξ 28,13.
 Ῥούφος Rufus Μρ 15,21· Ῥω 16,13.
 ῤωμαϊκὸς romanus Λκ 23,28.
 Ῥωμαῖος, -οι Romanus, -οὶ Ἰω 11,48· Πρξ 16,37· (καὶ ἄλλα χωρία).
 ῤωμαῖστὶ romane (latine) Ἰω 19,20.
 Ῥώμη Roma Πρξ 18,2· (καὶ ἄλλα χωρία).
 Σεκοῦνδος Secundus Πρξ 20,4.
 Σέργιος Παῦλος Sergius Paulus Πρξ 13,7.
 Σιλουανὸς ἢ Σίλας Silvanus Πρξ 15,22· 16,25· Α΄ Θε 1,1· Α΄ Πε 5,12· (καὶ ἄλλα χωρία).
 Σπανία (Hispania) Ῥω 15,24· 28.
 Ταβέρναι τρεῖς· βλ. Τρεῖς Ταβέρναι.
 Τέρτιος Tertius Ῥω 16, 22.
 Τέρτυλλος Tertullus Πρξ 24,1-2.
 Τιβεριᾶς (ἐλληνικὸ παράγωγο ἀπὸ τὸ λατινικὸ Tiberius Τιβέριος· βλ. Τιβέριος) Ἰω 6,1· 23· 21,1.
 Τιβέριος Tiberius Λκ 3,1· (καὶ Μθ 22,17· 21· Μρ 12,14· 16· 17· Λκ 20,22· 24· 25· 23,2· Ἰω 19,12· 15).
 Τίτος Titus Β΄ Κο 2,13· Γα 2, 1-3· Ττ 1,4· (καὶ ἄλλα χωρία).
 Τρεῖς Ταβέρναι Tres Tabernae Πρξ 28,15.
 Φῆλιξ Felix Πρξ 23,24· 24,27· (καὶ ἄλλα χωρία).
 Φῆστος· βλ. Πόρκιος Φῆστος.
 Φόρος· βλ. Ἀππίου Φόρος.
 Φορτουναῖος Fortunatus Α΄ Κο 16,17.
 Φύγελλος Fugellus Β΄ Τι 1,15.

**γ. Λέξεις καὶ φράσεις ἐλληνικῆς
 ποὺ εἶναι μεταφράσεις ἀντιστοιχῶν λατινικῶν**

- αἰτία causa (= ὑπόθεσι) Μθ 19,10.
 ἀνθυπατεύων proconsul Πρξ 18,12.
 ἀνθύπατος proconsul Πρξ 13,7· 8· 12· 19,38.

βιάζομαι cogor (= εἰσπράττομαι) Μθ 11,12· Λκ 16,16.
 βιαστής coactor (= εἰσπράκτωρ φόρων, τελώνης) Μθ 11,12.
 Δίκη Iustitia Πρξ 28,4.
 δὸς ἐργασίαν da operam (= προσπάθησε) Λκ 12,58.
 ἑκατοντάρχης centurio (κεντυρίων) Πρξ 10,1· 22· 24,23· 27,1· 6· 11·
 31· 43.
 ἑκατόνταρχος centurio (κεντυρίων) Μθ 8,5· 13· 27,54· Λκ 7,2· 6·
 23,47· Πρξ 21,32· 22,25-26· 23,17· 23.
 ἐπερώτημα interrogatio καὶ stipulatio (= συμβόλαιον) Α΄ Πε 3,21.
 ἡγεμονεύων procurator Λκ 2,2· 3,1.
 ἡγεμὼν procurator Μθ 27,2· 11· 14· 15· 21· 27· 28,14· Λκ 20,20·
 Πρξ 23,24· 26· 33· 24,1· 10· 26,30.
 ἱκανὸν satisfactio (= ἐγγύησι) Πρξ 17,9.
 πρᾶγμα res (= δικαστικὴ ὑπόθεσι, ἀντιδικία) Α΄ Κο 6,1.
 πρῶτος primus Πρξ 28,7.
 ῥαβδούχος lictor Πρξ 16,35· 38.
 Σεβαστὸς Augustus (Nero) Πρξ 25,21· 25,25.
 σπεῖρα σεβαστὴ manipulus Augustus Πρξ 27,1.
 σπεῖρα manipulus Μθ 27,27· Μρ 15,16· Ἰω 18,3· 12· Πρξ 10,1·
 21,31· 27,1.
 στρατηγὸς praetor Πρξ 16,20· 22· 35· 36· 38.
 ὑπὲρ τῶν νεκρῶν pro inferis (= γιὰ τὴ μετὰ θάνατον ζωὴ) Α΄ Κο
 15,29.
 φυλακὴ vigilia Μθ 14,25· Μρ 6,48· Λκ 12,38.
 χιλιάρχος tribunus militum Ἰω 18,12· Πρξ 21, 31-33· 37· 22,24· 26-
 29· 23,10· 15· 17-19· 22· 24,22· 25,23.

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Γε	Γένεσις	Ίε	Ίερεμίας
Έξ	Έξοδος	Ίεπ	Ίερεμίου Έπιστολή
Λε	Λευϊτικόν	Θρ	Θρήνοι
Άρ	Άριθμοί	Βρ	Βαρούχ
Δε	Δευτερονόμιον	Ίζ	Ίεζεκιήλ
Ίη	Ίησοϋς Ναυή	Δα	Δανιήλ
Κρ	Κριταί	Μθ	Ματθαΐος
Ρθ	Ρουθ	Μρ	Μάρκος
Α΄ Βα	Α΄ Βασιλειῶν	Λκ	Λουκᾶς
Β΄ Βα	Β΄ Βασιλειῶν	Ίω	Ίωάννης
Γ΄ Βα	Γ΄ Βασιλειῶν	Πρξ	Πράξεις ἀποστόλων
Δ΄ Βα	Δ΄ Βασιλειῶν	Ρω	Ρωμαίους
Α΄ Πα	Α΄ Παραλειπομένων	Α΄ Κο	Α΄ Κορινθίους
Β΄ Πα	Β΄ Παραλειπομένων	Β΄ Κο	Β΄ Κορινθίους
Έσ	Έσδρας (= Β΄ Έσδρα)	Γα	Γαλάτας
Νε	Νεεμίας	Έφ	Έφεσίους
Ψα	Ψαλμοί	Φι	Φιλιππησίους
Ίβ	Ίώβ	Κλ	Κολοσσαεΐς
Πρμ	Παροιμΐαι	Α΄ Θε	Α΄ Θεσσαλονικεΐς
Έκ	Έκκλησιαστής	Β΄ Θε	Β΄ Θεσσαλονικεΐς
Άσ	Άσμα	Α΄ Τι	Α΄ Τιμόθεον
Ωσ	Ωσηέ	Β΄ Τι	Β΄ Τιμόθεον
Άμ	Άμώς	Ττ	Τίτον
Μχ	Μιχαΐας	Φλμ	Φιλήμονα
Ίλ	Ίωήλ	Έβ	Έβραΐους
Άβδ	Άβδιού	Ία	Ίακώβου
Ίν	Ίωνᾶς	Α΄ Πε	Α΄ Πέτρου
Να	Ναοὺμ	Β΄ Πε	Β΄ Πέτρου
Άβ	Άββακούμ	Ίδ	Ίούδα
Σφν	Σοφονίας	Α΄ Ίω	Α΄ Ίωάννου
Άγ	Άγγαΐος	Β΄ Ίω	Β΄ Ίωάννου
Ζα	Ζαχαρίας	Γ΄ Ίω	Γ΄ Ίωάννου
Μα	Μαλαχίας	Άπ	Άποκάλυψις
Ήσ	Ήσαΐας		

